

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII kadencja
Prezes Rady Ministrów
RM-10-2-14

Druk nr 2515

Warszawa, 11 czerwca 2014 r.

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

- o ratyfikacji Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzonej w Stambule dnia 11 maja 2011r.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Ponadto uprzejmie informuję, że do prezentowania stanowiska Rządu w tej sprawie w toku prac parlamentarnych zostali upoważnieni: Minister Sprawiedliwości, Minister Pracy i Polityki Społecznej, Minister Spraw Zagranicznych oraz Pełnomocnik Rządu do spraw Równego Traktowania.

Z poważaniem

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej
PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

podaje do powszechnej wiadomości:

W dniu 11 maja 2011 r. została sporządzona w Stambule Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej.

Po zaznajomieniu się z powyższą Konwencją, w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej oświadczam, że:

- została ona uznana za słuszną zarówno w całości, jak i każde z postanowień w niej zawartych,
- jest przyjęta, ratyfikowana i potwierdzona,
- będzie niezmiennie zachowywana, z uwzględnieniem zastrzeżeń do art. 30 ust. 2, art. 44 ust. 1 lit. e, art. 55 i art. 58.

Na dowód czego wydany został akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

Dano w Warszawie dnia

PREZYDENT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

PREZES RADY MINISTRÓW

U S T A W A

z dnia

o ratyfikacji Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzonej w Stambule dnia 11 maja 2011 r.

Art. 1. Wyraża się zgodę na dokonanie przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ratyfikacji Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzonej w Stambule dnia 11 maja 2011 r.

Art. 2. Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

**OŚWIADCZENIA I ZASTRZEŻENIA DO KONWENCJI
DO ZŁOŻENIA NA ETAPIE RATYFIKACJI**

Oświadczenie

„Rzeczpospolita Polska oświadcza, że będzie stosować Konwencję zgodnie z zasadami i przepisami Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.”

angielska wersja językowa

„The Republic of Poland declares that it will apply the Convention in accordance with the principles and the provisions of the Constitution of the Republic of Poland.”

Oświadczenie konsularne do art. 18 ust. 5

„Rzeczpospolita Polska uznaje konieczność interpretacji art. 18 ust. 5 Konwencji w świetle wiążących Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych i bezpośrednio stosowanych aktów normatywnych organizacji międzynarodowych, którym Rzeczpospolita Polska przekazała kompetencje organów władzy państwowej w niektórych sprawach. Zgodnie z powyższym, Rzeczpospolita Polska udziela ochrony konsularnej jedynie obywatelom polskim oraz obywatelom tych państw członkowskich Unii Europejskiej, które nie mają swojego przedstawicielstwa dyplomatycznego lub urzędu konsularnego na terytorium państwa trzeciego, na takich warunkach jak obywatelom polskim. Ponadto zgodnie z powszechnie przyjętą normą prawa międzynarodowego ochrona ta nie obejmuje obywateli państwa przyjmującego. Konsul Rzeczypospolitej Polskiej może podejmować działania w celu zapewnienia ochrony konsularnej tylko poprzez środki przewidziane przez międzynarodowe prawo konsularne.”

angielska wersja językowa

„The Republic of Poland recognizes the need to interpret Article 18 paragraph 5 of Convention, in accordance with international agreements to which it is a Party and directly applicable normative acts of international organizations, which the Republic of Poland submitted the competence of the state authorities in some cases. Accordingly, the Republic of Poland shall provide consular protection only to Polish citizens and these nationals of the Member States of the European Union, which do not have access to diplomatic or consular post in the territory of a third country, on such terms as Polish citizens. Furthermore in accordance with the universally accepted principle of international law the Republic of Poland does not grant consular protection to nationals of the host state. The consul of the Republic of Poland can take actions of consular protection only by the measures provided for by international law on consular relations.”

Zastrzeżenie do art. 30 ust. 2

„Rzeczpospolita Polska na podstawie art. 78 ust. 2 zastrzega, że będzie stosować art. 30 ust. 2 Konwencji wyłącznie w stosunku do pokrzywdzonych będących obywatelami Rzeczypospolitej lub Unii Europejskiej oraz w trybie własnego prawa krajowego.”

angielska wersja językowa

„In accordance with Article 78, paragraph 2, the Republic of Poland reserves hereby that article 30 paragraph 2 of Convention shall be applied solely in regard of victims who are citizens of the Republic of Poland or the European Union and in accordance with a procedure provided for by national law.”

Zastrzeżenie do art. 44 ust. 1 lit. e

„Rzeczpospolita Polska na podstawie art. 78 ust. 2 tiret drugie zastrzega, że nie będzie stosować postanowień Konwencji w przypadku, kiedy przestępstwo popełnione zostało przez osobę z miejscem stałego zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.”

angielska wersja językowa

„In accordance with Article 78, paragraph 2, the Republic of Poland reserves the right not to apply the Convention when the offense is committed by a person whose habitual residence is in the Republic of Poland.”

Zastrzeżenie do art. 55

„Rzeczpospolita Polska uznaje zgodnie z art. 78 ust. 2 Konwencji, że obowiązek wszczynania postępowania z urzędu, o którym mowa w art. 55 Konwencji, w zakresie przestępstw określonych w art. 35 Konwencji, nie dotyczy drobnych przestępstw.”

angielska wersja językowa

„In accordance with Article 78, paragraph 2, the Republic of Poland reserves hereby that article 55 paragraph 1 of Convention shall not be applied in respect of Article 35 regarding minor offences.”

Zastrzeżenie do art. 58

„Rzeczpospolita Polska na podstawie art. 78 ust. 2 tiret czwarte zastrzega, że nie będzie stosować art. 58 Konwencji wobec przestępstw przewidzianych w art. 37, 38 i 39 tej Konwencji.”

angielska wersja językowa

„In accordance with Article 78, paragraph 2, the Republic of Poland reserves hereby that article 58 of Convention shall not be applied in respect of Articles 37, 38 and 39.”

Konwencja Rady Europy o zapobieganiu i
zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy
domowej.

**KONWENCJA RADY EUROPY
O ZAPOBIEGANIU I ZWALCZANIU PRZEMOCY WOBEC KOBIEC I PRZEMOCY
DOMOWEJ**

Preambuła

Państwa członkowskie Rady Europy i inni sygnatariusze niniejszej konwencji:

przywołując Konwencję o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz protokoły do niej, Europejską Kartę Społeczną, Konwencję Rady Europy w sprawie działań przeciwko handlowi ludźmi oraz Konwencję Rady Europy o ochronie dzieci przed seksualnym wykorzystywaniem i niegodziwym traktowaniem w celach seksualnych,

przywołując następujące zalecenia Komitetu Ministrów dla państw członkowskich Rady Europy: Zalecenie Rec (2002)5 w sprawie ochrony kobiet przed przemocą, Zalecenie CM/Rec (2007)17 w sprawie standardów i mechanizmów dotyczących równości kobiet i mężczyzn, Zalecenie CM/Rec (2010)10 w sprawie roli mężczyzn i kobiet w zapobieganiu konfliktom i ich rozwiązywaniu oraz w umacnianiu pokoju, a także inne właściwe zalecenia,

biorąc pod uwagę rosnący zbiór orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka, które wyznacza ważne standardy dotyczące przemocy wobec kobiet,

mając na względzie Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych (1966), Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych (1966), Konwencję Narodów Zjednoczonych w sprawie likwidacji wszystkich form dyskryminacji kobiet (1979) i protokół fakultatywny do niej (1999), a także zalecenie ogólne nr 19 Komitetu do spraw likwidacji dyskryminacji kobiet w sprawie przemocy wobec kobiet, Konwencję Narodów Zjednoczonych o prawach dziecka (1989) i Protokoły Fakultatywne do niej (2000) oraz Konwencję Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych (2006),

mając na względzie Rzymski Statut Międzynarodowego Trybunału Karnego (2002),

przywołując podstawowe zasady międzynarodowego prawa humanitarnego, zwłaszcza Konwencję genewską o ochronie osób cywilnych podczas wojny (1949) oraz Protokoły Dodatkowe I i II (1977),

potępiając wszystkie formy przemocy wobec kobiet i przemocy domowej,

uznając, że wdrożenie *de jure* i *de facto* równości kobiet i mężczyzn ma zasadnicze znaczenie dla zapobiegania przemocy wobec kobiet,

uznając, że przemoc wobec kobiet jest przejawem nierównych stosunków władzy między kobietami a mężczyznami na przestrzeni wieków, które doprowadziły do dominacji mężczyzn nad kobietami i dyskryminacji kobiet, a także uniemożliwiły pełen rozwój kobiet,

uznając strukturalny charakter przemocy wobec kobiet jako przemocy ze względu na płeć oraz fakt, że przemoc wobec kobiet stanowi jeden z podstawowych mechanizmów społecznych, za pomocą którego kobiety są utrzymywane na podrzędnej pozycji w porównaniu z mężczyznami,

uznając, z najwyższą troską, że kobiety i dziewczęta są często narażone na drastyczne formy przemocy takie jak: przemoc domowa, molestowanie seksualne, gwałt, małżeństwo z przymusu, przestępstwa popełniane w imię „honoru” i okaleczanie narządów płciowych, które stanowią poważne naruszenie praw człowieka kobiet i dziewcząt oraz główną przeszkodę w zapewnieniu równości kobiet i mężczyzn,

zwracając uwagę na ciągle naruszenia praw człowieka w trakcie konfliktów zbrojnych, dotykające ludność cywilną, zwłaszcza kobiety i przybierające formę stosowanych na szeroką skalę lub systematycznie gwałtów oraz przemocy seksualnej, jak również na możliwość eskalacji przemocy ze względu na płeć, zarówno w trakcie konfliktu, jak i po jego zakończeniu,

uznając, że kobiety i dziewczęta są bardziej niż mężczyźni narażone na przemoc ze względu na płeć,

uznając, że przemoc domowa dotyka kobiety w nieproporcjonalnie większym stopniu oraz że mężczyźni mogą również być jej ofiarami,

uznając, że dzieci są ofiarami przemocy domowej, również jako świadkowie przemocy w rodzinie,

dążąc do stworzenia Europy wolnej od przemocy wobec kobiet i przemocy domowej,

uzgodniły, co następuje:

Artykuł 1

Cele konwencji

1. Niniejsza konwencja ma na celu:
 - a. ochronę kobiet przed wszystkimi formami przemocy oraz zapobieganie, ściganie i eliminację przemocy wobec kobiet i przemocy domowej,
 - b. przyczynianie się do eliminacji wszystkich form dyskryminacji kobiet oraz wspieranie rzeczywistej równości kobiet i mężczyzn, w tym poprzez usamodzielnienie kobiet,
 - c. stworzenie ogólnych ram, polityki i działań na rzecz ochrony i wsparcia wszystkich ofiar przemocy wobec kobiet i przemocy domowej,
 - d. zacieśnianie współpracy międzynarodowej, mającej na celu eliminację przemocy wobec kobiet i przemocy domowej,
 - e. zapewnienie wsparcia i pomocy organizacjom i organom ścigania by skutecznie współpracowały by przyjąć zintegrowane podejście do eliminacji przemocy wobec kobiet i przemocy domowej.
2. W celu zapewnienia wdrożenia jej postanowień przez Strony niniejsza konwencja ustanawia specjalny mechanizm monitorowania.

Artykuł 2

Zakres konwencji

1. Niniejsza konwencja ma zastosowanie do wszystkich form przemocy wobec kobiet, w tym przemocy domowej, która dotyka kobiety w nieproporcjonalnie większym stopniu.
2. Strony zachęca się do stosowania niniejszej konwencji do wszystkich ofiar przemocy domowej. Przy stosowaniu niniejszej konwencji Strony poświęcają szczególną uwagę kobietom będącym ofiarami przemocy ze względu na płeć.
3. Niniejszą konwencję stosuje się w czasie pokoju i w trakcie konfliktów zbrojnych.

Artykuł 3

Definicje

Dla celów niniejszej konwencji:

- a. „przemoc wobec kobiet” rozumie się jako naruszenie praw człowieka i formę dyskryminacji kobiet i oznacza wszelkie akty przemocy ze względu na płeć, które powodują lub mogą prowadzić do fizycznej, seksualnej, psychologicznej lub ekonomicznej szkody lub cierpienia kobiet, w tym również groźby takich aktów, przymus lub arbitralne pozbawianie wolności, zarówno w życiu publicznym, jak i prywatnym,

- b. „przemoc domowa” oznacza wszelkie akty przemocy fizycznej, seksualnej, psychologicznej lub ekonomicznej zdarzające się w rodzinie lub gospodarstwie domowym, lub między byłymi, lub obecnymi małżonkami, lub partnerami, niezależnie od tego, czy sprawca i ofiara dzielą miejsce zamieszkania, czy nie,
- c. „pleć społeczno-kulturowa” oznacza społecznie skonstruowane role, zachowania, działania i atrybuty, które dane społeczeństwo uznaje za odpowiednie dla kobiet lub mężczyzn,
- d. „przemoc wobec kobiet ze względu na pleć” oznacza przemoc skierowaną przeciwko kobiecie ponieważ jest kobietą lub która dotyka kobiety w nieproporcjonalnie większym stopniu,
- e. „ofiara” oznacza każdą osobę fizyczną, której dotyczą zachowania wymienione w punkcie a i b,
- f. „kobiety” oznacza również dziewczęta poniżej osiemnastego roku życia.

Artykuł 4

Podstawowe prawa, równość i niedyskryminacja

1. Strony przyjmą regulacje prawne i inne rozwiązania, niezbędne by promować i chronić prawa wszystkich, zwłaszcza kobiet, do życia wolnego od przemocy w sferze publicznej i prywatnej.
2. Strony potępiają wszelkie formy dyskryminacji kobiet i przyjmą, bez zwłoki, konieczne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu jej zapobiegania, zwłaszcza przez:
 - wpisanie do krajowych konstytucji lub innych właściwych aktów prawnych zasady równości kobiet i mężczyzn oraz zapewnią praktyczne stosowanie tej zasady,
 - zakazanie dyskryminacji kobiet, także poprzez ustanowienie sankcji, tam, gdzie okaże się to konieczne,
 - uchylanie przepisów i praktyk dyskryminacyjnych wobec kobiet.
3. Wdrażanie postanowień niniejszej konwencji przez Strony, zwłaszcza rozwiązań chroniących prawa ofiar, będzie zapewnione bez jakiegokolwiek dyskryminacji ze względu na: pleć, pleć społeczno-kulturową, rasę, kolor skóry, język, religię, poglądy polityczne i inne, pochodzenie narodowe lub społeczne, przynależność do mniejszości narodowej, sytuację majątkową, urodzenie, orientację seksualną, tożsamość płciową, wiek, stan zdrowia, niepełnosprawność, stan cywilny, status uchodźcy, migranta lub inny.
4. W myśl postanowień niniejszej konwencji szczególne środki, niezbędne by zapobiegać przemocy ze względu na pleć i chronić przed nią kobiety, nie są uznawane za dyskryminujące.

Artykuł 5

Zasady odpowiedzialności państwa i należyta staranność

1. Strony powstrzymują się od udziału w jakichkolwiek aktach przemocy wobec kobiet i zapewnią przestrzeganie tego obowiązku przez władze państwowe, urzędników, osoby działające na zlecenie władz państwowych, instytucje i inne jednostki działające w imieniu państwa.
2. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne i inne środki dla zapewnienia należytej staranności w zapobieganiu, ściganiu, karaniu oraz przyznawaniu zadośćuczynienia w zakresie aktów przemocy objętych zakresem Konwencji, które są popełniane przez podmioty inne niż państwowe.

Artykuł 6

Polityka uwzględniająca kwestie płci

Strony zobowiązują się uwzględniać perspektywę płci w toku wdrażania i oceniania wpływu postanowień niniejszej konwencji oraz zobowiązują się promować i wdrażać politykę równości kobiet i mężczyzn oraz pełnego wzmocnienia się kobiet.

Rozdział II – Zintegrowana polityka i gromadzenie danych

Artykuł 7

Kompleksowa i skoordynowana polityka

1. Strony przyjmą regulacje prawne i inne rozwiązania niezbędne by ustanowić i wdrażać ogólnokrajową skuteczną, kompleksową i skoordynowaną politykę obejmującą wszelkie właściwe środki mające na celu zapobieganie i zwalczanie wszystkich form przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji, a także zapewnić holistyczne podejście do przemocy wobec kobiet.
2. Strony zagwarantują, że polityka, o której mowa w ustępie 1, na pierwszym miejscu stawiać będzie prawa ofiary i będzie wdrażana w ramach skutecznej współpracy wszystkich odpowiednich organów, instytucji i organizacji.
3. W działania podejmowane zgodnie z niniejszym artykułem włączane będą, w uzasadnionych przypadkach, wszystkie właściwe podmioty, takie jak agencje rządowe, parlamenty oraz władze krajowe, regionalne i lokalne, krajowe instytucje ochrony praw człowieka, a także organizacje społeczeństwa obywatelskiego.

Artykuł 8

Środki finansowe

Strony przeznaczają odpowiednie środki finansowe i zasoby ludzkie by właściwie wdrażać zintegrowaną politykę, działania i programy mające na celu zapobieganie i zwalczanie wszystkich form przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji, w tym również podejmowane przez organizacje pozarządowe i społeczeństwo obywatelskie.

Artykuł 9

Organizacje pozarządowe i społeczeństwo obywatelskie

Strony uznają, zachęcają i wspierają, na wszystkich szczeblach, działania w zakresie zwalczania przemocy wobec kobiet podejmowane przez odpowiednie organizacje pozarządowe oraz przez społeczeństwo obywatelskie, a także nawiążą skuteczną współpracę z tymi organizacjami.

Artykuł 10

Instytucja koordynująca

1. Strony wyznaczają lub ustanowią jedną lub więcej instytucję odpowiedzialną za koordynację, wdrażanie, monitorowanie oraz ocenę polityki i działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie wszystkich form przemocy objętym zakresem niniejszej konwencji. Instytucje te będą koordynować zbieranie danych, o których mowa w artykule 11, a także analizować i rozpowszechniać ich wyniki.
2. Strony zagwarantują, że instytucje wyznaczone lub ustanowione zgodnie z niniejszym artykułem otrzymywać będą ogólne informacje dotyczące działań podejmowanych zgodnie z Rozdziałem VIII.
3. Strony zagwarantują, że instytucje wyznaczone lub ustanowione zgodnie z niniejszym artykułem będą mogły porozumiewać się ze sobą bezpośrednio oraz utrzymywać kontakty ze swoimi odpowiednikami w innych Stronach.

Artykuł 11

Gromadzenie i analiza danych

1. Dla celów niniejszej konwencji Strony zobowiązują się do:
 - a. gromadzenia danych statystycznych, w odpowiednim podziale i w regularnych odstępach czasu, dotyczących przypadków wszystkich form przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji,
 - b. wspierania badań dotyczących wszystkich form przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji w celu poznania ich przyczyn i skutków, częstości występowania oraz karalności, a także skuteczności działań podejmowanych w celu wykonania niniejszej konwencji,

2. Strony podejmą starania w celu przeprowadzania badań ludności, w regularnych odstępach czasu, by oceniać skalę i tendencje w stosowaniu wszystkich form przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji.
3. Strony przekazywać będą grupie ekspertów, o której mowa w artykule 66 niniejszej konwencji, informacje zebrane zgodnie z niniejszym artykułem, w celu wspierania współpracy międzynarodowej oraz umożliwienia analizy porównawczej na szczeblu międzynarodowym.
4. Strony czuwać będą, by dane zbierane zgodnie z niniejszym artykułem były publicznie dostępne.

Rozdział III – Zapobieganie

Artykuł 12

Zobowiązania ogólne

1. Strony podejmą działania niezbędne by promować zmianę społecznych i kulturowych wzorców zachowań kobiet i mężczyzn w celu wykorzenienia uprzedzeń, zwyczajów, tradycji oraz innych praktyk opartych na idei niższości kobiet lub na stereotypowych rolach kobiet i mężczyzn.
2. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne i inne środki by zapobiegać wszystkim formom przemocy objętym zakresem niniejszej konwencji, popełnianych przez osoby fizyczne lub prawne.
3. Przy podejmowaniu wszelkich działań zgodne z postanowieniami niniejszego rozdziału uwzględnia się i zaspokaja specyficzne potrzeby osób narażonych na przemoc ze względu na szczególne okoliczności oraz należy mieć na względzie prawa człowieka wszystkich ofiar.
4. Strony podejmą działania niezbędne by zachęcać społeczeństwo, zwłaszcza mężczyzn i chłopców, do aktywnego udziału w zapobieganiu wszystkim formom przemocy objętym zakresem niniejszej konwencji.
5. Strony czuwają, by kultura, zwyczaje, religia, tradycja lub tzw. „honor” nie były uznawane za usprawiedliwiające akty przemocy objęte zakresem niniejszej konwencji.
6. Strony podejmą działania niezbędne by promować programy i działania na rzecz pełnego wzmocnienia kobiet.

Artykuł 13

Podnoszenie świadomości

1. Strony promują lub realizują, regularnie i na wszystkich szczeblach, programy na rzecz podnoszenia świadomości, w tym we współpracy z krajowymi instytucjami ochrony praw człowieka oraz instytucjami do spraw równego traktowania, społeczeństwem obywatelskim i organizacjami pozarządowymi, szczególnie z organizacjami kobiet, gdy to właściwe, w celu podniesienia świadomości oraz lepszego rozumienia przez społeczeństwo

różnych przejawów wszystkich form przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji, ich wpływu na dzieci, a także potrzeby zapobiegania przemocy.

2. Strony zapewnią szerokie rozpowszechnianie informacji na temat dostępnych rozwiązań w zakresie zapobiegania aktom przemocy objętym zakresem niniejszej konwencji.

Artykuł 14

Edukacja

1. Strony podejmą, gdy to właściwe, niezbędne działania by wprowadzić do programów nauczania na wszystkich etapach edukacji, dostosowane do etapu rozwoju uczniów treści dotyczące równości kobiet i mężczyzn, niestereotypowych ról społeczno-kulturowych, wzajemnego szacunku, rozwiązywania konfliktów w relacjach międzyludzkich bez uciekania się do przemocy, przemocy wobec kobiet ze względu na płeć oraz gwarancji nienaruszalności osoby.

2. Strony podejmą niezbędne działania by promować zasady, o których mowa w ustępie 1, w ramach nieformalnego uczenia się, w ramach działalności sportowej, kulturalnej i rekreacyjnej oraz w mediach.

Artykuł 15

Szkolenie specjalistów

1. Strony zapewnią lub zreorganizują odpowiednie szkolenie osób mających zawodowy kontakt z ofiarami lub sprawcami wszystkich aktów przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji. Szkolenia dotyczyć będą zapobiegania oraz wykrywania aktów przemocy, równości kobiet i mężczyzn, potrzeb i praw ofiar przemocy oraz sposobów zapobiegania wtórnej wiktymizacji.

2. Strony zachęcą, by szkolenie, o którym mowa w ustępie 1, obejmowało kwestie skoordynowanej międzyinstytucjonalnej współpracy umożliwiającej wszechstronne i odpowiednie rozpatrywanie zgłoszeń przypadków przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji.

Artykuł 16

Programy zapobiegawcze i programy leczenia

1. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne i inne środki ustanawiające lub wspierające programy mające na celu nauczenie sprawców przemocy domowej przyjmowania zachowań zakładających nie stosowanie przemocy w relacjach międzyludzkich, tak by zapobiegać kolejnym aktom przemocy oraz zaniechać uciekania się do agresywnych wzorców zachowań.

2. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne i inne środki ustanawiające lub wspierające programy leczenia zapobiegające recydywie sprawców przestępstw, zwłaszcza sprawców przestępstw na tle seksualnym.

3. Podejmując działania, o których mowa w ustępach 1 i 2 Strony będą czuwać, aby bezpieczeństwo, wsparcie i poszanowanie praw człowieka ofiary miało pierwszorzędny charakter oraz by, gdy jest to właściwie, programy te były ustanawiane i wdrażane w ścisłej współpracy z wyspecjalizowanymi jednostkami zapewniającymi wsparcie ofiarom.

Artykuł 17

Udział sektora prywatnego i mediów

1. Strony zachęcać będą sektor prywatny, sektor technologii informacyjnych i komunikacyjnych oraz środki masowego przekazu, z poszanowaniem wolności wypowiedzi i niezależności tych sektorów, do brania udziału w opracowywaniu i wdrażaniu odpowiednich strategii, a także w ustalaniu wytycznych i zasad wewnętrznych, w celu zapobiegania przemocy wobec kobiet oraz wspierania poszanowania ich godności.

2. We współpracy z sektorem prywatnym, Strony będą rozwijać i promować wśród dzieci, rodziców oraz wychowawców umiejętności jak poruszać się w środowisku informacyjnym i komunikacyjnym, które umożliwia dostęp do poniżających treści o charakterze seksualnym lub dotyczących przemocy, które mogą być szkodliwe.

Rozdział IV – Ochrona i wsparcie

Artykuł 18

Zobowiązania ogólne

1. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne by chronić wszystkie ofiary przed kolejnymi aktami przemocy.

2. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, zgodnie z prawem krajowym, ustanawiające struktury zapewniające skuteczną współpracę wszystkich właściwych organów państwowych, w tym sądów, prokuratury, organów ścigania, władz lokalnych i regionalnych, a także organizacji pozarządowych i innych organizacji i podmiotów, właściwych w sprawach udzielania ochrony i wsparcia ofiarom i świadkom wszystkich form przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji, w tym również poprzez odwołanie się do służb wsparcia o charakterze ogólnym i wyspecjalizowanym, o których mowa w artykule 20 i 22 niniejszej konwencji.

3. Strony będą czuwać, by środki ustanowione zgodnie z postanowieniami niniejszego rozdziału:

- opierały się na uwzględnieniu kwestii płci w pojmowaniu przemocy wobec kobiet oraz przemocy domowej i są ukierunkowane na zagwarantowanie ofiarom ich praw i bezpieczeństwa ,

- opierały się na zintegrowanym podejściu, uwzględniającym stosunki między ofiarami, sprawcami, dziećmi i ich szerszym środowiskiem społecznym,
 - miały na celu uniknięcie wtórnej wiktymizacji,
 - były formą dążenia do wzmocnienia się i niezależności ekonomicznej kobiet będących ofiarami przemocy,
 - w uzasadnionych przypadkach, umożliwiały umieszczenie w jednym miejscu zespołu służb zapewniających ochronę i wsparcie,
 - były ukierunkowane na szczególne potrzeby osób podatnych na przemoc, w tym dzieci będących ofiarami, oraz były dla nich dostępne.
4. Udzielanie świadczeń nie będzie zależeć od woli ofiary co do wszczęcia postępowania przeciw lub zeznawania przeciwko sprawcy.
5. Strony podejmą odpowiednie działania mające na celu zapewnienie ochrony konsularnej lub innej formy ochrony swoich obywateli oraz ich wsparcia, jak też innych ofiar uprawnionych do takiej ochrony, zgodnie z zobowiązaniami wynikającymi dla nich z prawa międzynarodowego.

Artykuł 19

Informowanie

Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne by ofiary otrzymywały odpowiednie i na czas informacje dotyczące dostępnego wsparcia oraz środków prawnych, w zrozumiałym dla nich języku.

Artykuł 20

Wsparcie ogólne

1. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne by ofiary miały dostęp do usług ułatwiających im przezwyciężenie skutków doznanej przemocy. W miarę konieczności, rozwiązania te powinny obejmować takie usługi jak: poradnictwo prawne i psychologiczne, wsparcie finansowe, pomoc mieszkaniową, edukację, szkolenia oraz pomoc w znalezieniu zatrudnienia.

2. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne by zagwarantować ofiarom dostęp do opieki zdrowotnej i służb socjalnych, które będą odpowiednio finansowane, a specjaliści będą przygotowani do udzielania pomocy ofiarom i kierowania ich do odpowiednich służb.

Artykuł 21

Pomoc w składaniu skarg indywidualnych i zbiorowych

Strony zapewnią, że ofiary będą miały dostęp do odpowiednich regionalnych i międzynarodowych mechanizmów składania skarg indywidualnych i zbiorowych oraz dostęp do informacji w tym zakresie. Strony wspierać będą udzielanie ofiarom pomocy w składaniu skarg w sposób fachowy i wrażliwy.

Artykuł 22

Wsparcie specjalistyczne

1. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne by zapewnić lub zorganizować, odpowiednio rozmieszczone przestrzennie, specjalistyczne usługi wsparcia doraźnego, krótko- i długoterminowego, dostępne dla każdej ofiary aktu przemocy objętej zakresem niniejszej konwencji.
2. Strony zapewnią lub zorganizują specjalistyczne usługi wsparcia wszystkich kobiet ofiar przemocy oraz ich dzieci.

Artykuł 23

Schroniska

Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne by utworzyć wystarczającą liczbę odpowiednich i łatwo dostępnych schronisk oferujących bezpieczne zakwaterowanie oraz aktywną pomoc ofiarom, zwłaszcza kobietom i ich dzieciom.

Artykuł 24

Telefony zaufania

Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne by ustanowić ogólnokrajowe, całodobowe, bezpłatne telefony zaufania udzielające porad w sprawie wszystkich form przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji, z zachowaniem poufności lub anonimowości osób dzwoniących.

Artykuł 25

Wsparcie ofiar przemocy seksualnej

Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne by utworzyć wystarczającą liczbę odpowiednich i łatwo dostępnych ośrodków świadczących pomoc ofiarom gwałtów lub przemocy seksualnej, zapewniających badania lekarskie i sądowe, wsparcie pourazowe oraz poradnictwo.

Artykuł 26

Ochrona i wsparcie małoletnich świadków

1. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne by zagwarantować, że w ramach ochrony i wsparcia ofiar przemocy przykładana jest należyta uwaga do praw i potrzeb dzieci będących świadkami wszystkich form przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji.

2. Środki podejmowane zgodnie z niniejszym artykułem obejmować będą dostosowaną do wieku pomoc psychologiczną i pomoc społeczną dla dzieci będących świadkami wszystkich form przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji, oraz będą podejmowane mając na względzie najwyższe dobro dziecka.

Artykuł 27

Zgłaszanie

Strony podejmują niezbędne działania by zachęcać osoby będące świadkami aktów przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji lub osoby mające uzasadnione podstawy, by podejrzewać, że tego typu akt może zostać popełniony bądź że można spodziewać się kolejnych aktów przemocy, do zgłaszania tego właściwym organizacjom lub władzom.

Artykuł 28

Zgłaszanie przez specjalistów

Strony podejmują niezbędne działania by zapewnić, że zasady poufności nałożone przez prawo wewnętrzne na wykonujących niektóre zawody nie będą stanowić, w odpowiednich okolicznościach, przeszkody w zgłoszeniu właściwym organizacjom lub władzom uzasadnionego podejrzenia popełnienia poważnego aktu przemocy objętego zakresem niniejszej konwencji lub jeżeli można spodziewać się kolejnych aktów przemocy.

Rozdział V – Prawo materialne

Artykuł 29

Postępowanie cywilne i zadośćuczynienie

1. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania aby zapewnić ofiarom odpowiednie środki prawa cywilnego przeciw sprawcy.
2. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania aby zapewnić ofiarom, zgodnie z zasadami ogólnymi prawa międzynarodowego, odpowiednie środki prawa cywilnego przeciw władzom państwowym które nie dopełniły obowiązku podjęcia niezbędnych działań zapobiegawczych lub ochronnych leżących w zakresie ich uprawnień.

Artykuł 30

Odszkodowanie

1. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania zapewniające, że ofiary będą miały prawo domagać się odszkodowania od sprawców za każde z przestępstw ustalonego zgodnie z niniejszą konwencją.

2. Odpowiednie odszkodowanie od Państwa przyznawane będzie tym, którzy doznali poważnego uszkodzenia ciała lub uszczerbku na zdrowiu, o ile szkoda nie została naprawiona z innych źródeł, na przykład przez sprawcę, z ubezpieczeniowych lub finansowanych przez państwo świadczeń zdrowotnych i społecznych. Nie wyklucza to prawa Stron domagania się od sprawcy spłacenia przyznanego ofierze odszkodowania, pod warunkiem, że zapewniona będzie odpowiednia ochrona bezpieczeństwa ofiary.

3. Działania podejmowane zgodnie z ustępem 2 gwarantują przyznanie odszkodowania w rozsądnym terminie.

Artykuł 31

Opieka, prawo widzenia i bezpieczeństwo

1. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby przy ustalaniu prawa do opieki i do widzenia z dzieckiem były brane pod uwagę przypadki przemocy objęte zakresem niniejszej konwencji.

2. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby wykonywanie prawa do opieki i do widzenia z dzieckiem nie stanowiło zagrożenia dla praw i bezpieczeństwa ofiary lub dzieci.

Artykuł 32

Cywilne konsekwencje przymusowych małżeństw

Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby małżeństwa zawarte pod przymusem mogły być unieważniane, anulowane lub rozwiązywane bez nadmiernego ciężaru finansowego lub administracyjnego dla ofiary.

Artykuł 33

Przemoc psychiczna

Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby za umyślne stosowanie nacisków lub gróźb, poważnie naruszających równowagę psychiczną innej osoby, groziła odpowiedzialność karna.

Artykuł 34

Nękanie

Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby za umyślne, powtarzające się zastraszanie innej osoby powodujące, że obawia się ona o swoje bezpieczeństwo, groziła odpowiedzialność karna.

Artykuł 35

Przemoc fizyczna

Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby za umyślne dopuszczenie się aktów przemocy fizycznej wobec innej osoby groziła odpowiedzialność karna.

Artykuł 36

Przemoc seksualna, w tym gwałt

1. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby za następujące umyślne czynności groziła odpowiedzialność karna:

- a. penetracja waginalna, analna lub oralna o charakterze seksualnym ciała innej osoby jakkolwiek częścią ciała lub przedmiotem, bez jej zgody,
- b. inne czynności o charakterze seksualnym wobec innej osoby, bez jej zgody,
- c. doprowadzenie innej osoby, bez jej zgody, do podjęcia czynności o charakterze seksualnym z osobą trzecią.

2. Zgoda musi być udzielona dobrowolnie jako wyraz wolnej woli, co należy oceniać w świetle danych okoliczności.

3. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby postanowienia ustępu 1 stosowały się również do czynności podejmowanych wobec byłych lub obecnych małżonków, lub partnerów, zgodnie z tym, jak to uznaje prawo krajowe.

Artykuł 37

Przymusowe małżeństwa

1. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby za umyślne działania polegające na zmuszaniu osoby dorosłej lub dziecka do zawarcia małżeństwa groziła odpowiedzialność karna.

2. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby za umyślne działania polegające na zwabieniu osoby dorosłej lub dziecka na terytorium Strony lub państwa innego niż to, które zamieszkuje, w celu zmuszenia osoby dorosłej lub dziecka do zawarcia małżeństwa, groziła odpowiedzialność karna.

Artykuł 38

Okaleczanie narządów płciowych kobiet

Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby za następujące umyślne działania groziła odpowiedzialność karna:

- a. wycinanie, infibulacja lub każde inne okaleczenie całości lub którejkolwiek części warg sromowych większych, warg sromowych mniejszych lub lechtaczki,
- b. zmuszanie kobiety lub doprowadzenie jej do poddania się którejkolwiek z czynności wymienionej w punkcie a,
- c. zachęcanie, zmuszanie lub doprowadzenie dziewczynki do poddania się którejkolwiek z czynności wymienionej w punkcie a.

Artykuł 39

Przymusowa aborcja i sterylizacja

Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby za następujące umyślne działania groziła odpowiedzialność karna:

- a. przeprowadzenie aborcji u kobiety bez jej uprzedniej i świadomej zgody,
- b. przeprowadzenie zabiegu chirurgicznego u kobiety, którego celem jest uniemożliwienie jej dalszej naturalnej prokreacji, bez jej uprzedniej i świadomej zgody lub jeżeli nie rozumie tego zabiegu.

Artykuł 40

Molestowanie seksualne

Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby za jakąkolwiek formę niepożądanych zachowań werbalnych, niewerbalnych lub fizycznych o charakterze seksualnym, których celem lub skutkiem jest naruszenie godności osoby, zwłaszcza poprzez tworzenie atmosfery zastraszenia, wrogości, upodlenia, poniżenia lub obrazy, groziła odpowiedzialność karna lub inny rodzaj odpowiedzialności prawnej.

Artykuł 41

Pomocnictwo, podżeganie i usiłowanie

1. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby za umyślne pomocnictwo lub podżeganie do popełnienia przestępstw, o których mowa w artykułach 33, 34, 35, 36, 37, 38 punkt a oraz 39 niniejszej konwencji, groziła odpowiedzialność karna.
2. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby za umyślne usiłowanie popełnienia czynów, o których mowa w artykułach 35, 36, 37, 38 punkt a oraz 39 niniejszej konwencji, groziła odpowiedzialność karna.

Artykuł 42

Niedopuszczalne usprawiedliwianie zbrodni, w tym tak zwanych „zbrodni honorowych”

1. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby w postępowaniu karnym wszczętym w związku z popełnieniem któregośkolwiek z aktów przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji, kultura, zwyczaj, religia, tradycja lub tak zwany „honor” nie stanowiły uzasadnienia popełnienia takiego aktu. Obejmuje to, zwłaszcza, twierdzenia, że ofiara naruszyła kulturowe, religijne, społeczne lub tradycyjne normy lub zwyczaje stanowiące kryteria właściwego zachowania.
2. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby zachęcanie dziecka do popełnienia aktów, o których mowa w ustępie 1, nie pomniejszało odpowiedzialności karnej osoby zachęcającej za popełnione akty.

Artykuł 43

Zastosowanie przestępstw karnych

Przestępstwa, o których mowa w niniejszej konwencji, mają zastosowanie bez względu na charakter stosunków między ofiarą a sprawcą.

Artykuł 44

Właściwość

1. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby uznać swoją właściwość do ścigania wszystkich przestępstw, o których mowa w niniejszej konwencji, jeżeli przestępstwo zostało popełnione:
 - a. na ich terytorium, lub
 - b. na pokładzie statku pływającego pod ich banderą, lub
 - c. na pokładzie samolotu zarejestrowanego zgodnie z ich prawem, lub
 - d. przez ich obywateli, lub
 - e. przez osobę zamieszkałą na ich terytorium.
2. Strony będą starać się przyjąć niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby ustalić właściwość w sprawach wszystkich przestępstw, o których mowa w niniejszej konwencji, jeżeli przestępstwo zostało popełnione przeciwko ich obywatelowi lub osobie mającej zwykle miejsce zamieszkania na ich terytorium.
3. Na potrzeby ścigania za przestępstwa, o których mowa w artykułach 36, 37, 38 oraz 39 niniejszej konwencji, Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby ich właściwość nie była uzależniona od tego, czy akty te uznawane są za przestępstwo na terytorium, na którym zostały popełnione.

4. Na potrzeby ścigania za przestępstwa, o których mowa w artykułach 36, 37, 38 oraz 39 niniejszej konwencji, Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby ich właściwość w odniesieniu do lit. d i e. ustępu 1 nie była uzależniona od tego, że ściganie może być wszczęte jedynie na podstawie zawiadomienia przez ofiarę o popełnieniu przestępstwa lub od powiadomienia przez państwo, gdzie przestępstwo zostało popełnione.

5. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby ustalenie jurysdykcji w odniesieniu do przestępstw, o których mowa w niniejszej konwencji, w przypadkach, gdy domniemany sprawca jest obecny na ich terytorium i nie podlega wydaleniu do innej Strony wyłącznie ze względu na obywatelstwo.

6. W przypadku gdy więcej niż jedna Strona rości sobie prawo do właściwości w sprawie domniemanego przestępstwa, o którym mowa w niniejszej konwencji, zainteresowane Strony, o ile to właściwe, porozumiewają się ze sobą w celu ustalenia najodpowiedniejszej właściwości na potrzeby ścigania.

7. Bez uszczerbku dla ogólnych zasad prawa międzynarodowego, niniejsza konwencja nie wyklucza właściwości w sprawach karnych wykonywanej przez Stronę zgodnie z jej prawem krajowym.

Artykuł 45

Sankcje i środki

1. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby przestępstwa, o których mowa w niniejszej konwencji, podlegały karze w postaci skutecznych, proporcjonalnych i odstraszcających sankcji, z uwzględnieniem wagi przestępstw. Sankcje te obejmą, o ile to właściwe, kary pozbawienia wolności mogące stanowić podstawę wydalenia.

2. Strony mogą podjąć inne działania w stosunku do sprawców, takie jak:

- monitorowanie lub nadzór nad osobami skazanymi,
- pozbawienie praw rodzicielskich, jeżeli najwyższe dobro dziecka, mogące obejmować bezpieczeństwo ofiary, nie może być zagwarantowane w żaden inny sposób.

Artykuł 46

Okoliczności obciążające

Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby następujące okoliczności, o ile nie stanowią już znamion przestępstwa, mogły, zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa krajowego, być uznawane za okoliczności obciążające przy ustalaniu wyroku za przestępstwa, o których mowa w niniejszej konwencji:

- a. przestępstwo zostało popełnione przeciw byłemu lub obecnemu małżonkowi lub partnerowi, tak jak uznają go przepisy prawa krajowego,

- przez członka rodziny, osobę współmieszkającą z ofiarą lub przez osobę, która nadużyła swojej władzy,
- b. przestępstwo lub przestępstwa powiązane zostały popełnione wielokrotnie,
 - c. przestępstwo zostało popełnione przeciw osobie podatnej ze względu na szczególne okoliczności,
 - d. przestępstwo zostało popełnione przeciw dziecku lub w jego obecności,
 - e. przestępstwo zostało popełnione przez dwie lub więcej osoby działające wspólnie,
 - f. przestępstwo poprzedzały lub towarzyszyły mu szczególne akty okrucieństwa,
 - g. przestępstwo zostało popełnione z użyciem broni lub z groźbą jej użycia,
 - h. przestępstwo spowodowało istotny uszczerbek na zdrowiu fizycznym lub psychicznym ofiary,
 - i. sprawca został już wcześniej skazany za przestępstwa podobnego rodzaju.

Artykuł 47

Wyroki wydane przez inną Stronę

Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby przy ustalaniu wyroku możliwe było branie pod uwagę prawomocnych wyroków wydanych przez inną Stronę w związku z przestępstwami, o których mowa w niniejszej konwencji.

Artykuł 48

Zakaz stosowania obowiązkowych alternatywnych sposobów rozstrzygania sporów lub skazywania

1. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby zakazać stosowania obowiązkowych alternatywnych sposobów rozstrzygania sporów, w tym mediacji i rozjemstwa, w odniesieniu do wszystkich form przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji.
2. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby w razie nakładania grzywny odpowiednio uwzględniana była zdolność sprawcy do wypełnienia zobowiązań finansowych wobec ofiary.

Rozdział VI – Postępowanie przygotowawcze, ściganie, postępowanie i środki ochronne

Artykuł 49

Zobowiązania ogólne

1. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby postępowanie przygotowawcze oraz postępowanie sądowe dotyczące wszystkich form przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji były prowadzone bez nieuzasadnionej zwłoki i, na wszystkich etapach postępowania karnego, z poszanowaniem praw ofiary.

2. Zgodnie z podstawowymi zasadami praw człowieka oraz mając na względzie uwzględnienie kwestii płci w pojmowaniu przemocy, Strony podejmują konieczne środki prawne lub inne działania w celu zapewnienia skutecznego dochodzenia oraz ścigania przestępstw określonych zgodnie z niniejszą Konwencją.

Artykuł 50

Szybka reakcja, zapobieganie i ochrona

1. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby właściwe organy ścigania szybko i odpowiednio reagowały na wszystkie formy przemocy objęte zakresem niniejszej konwencji, oferując ofiarom stosowną i natychmiastową ochronę.

2. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby właściwe organy niezwłocznie i odpowiednio zapewniały zapobieganie i ochronę przed wszystkimi formami przemocy objętymi zakresem niniejszej konwencji, w tym by podejmowały działania zapobiegawcze o charakterze operacyjnym oraz zbieranie dowodów.

Artykuł 51

Ocena i zarządzanie ryzykiem

1. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby ocena ryzyka śmierci, powagi sytuacji i ryzyka powtarzania się aktów przemocy była przeprowadzana przez wszystkie właściwe władze w celu zarządzania takim ryzykiem i, jeżeli zajdzie taka potrzeba, by zapewnić koordynację zapewniania bezpieczeństwa i udzielania wsparcia.

2. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby przy ocenie, o której mowa w ustępie 1 w sposób należyty brano było pod uwagę, na wszystkich etapach postępowania przygotowawczego i stosowania środków ochronnych, posiadanie broni lub dostępu do broni palnej przez sprawcę aktów przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji.

Artykuł 52

Nakazy dorażne

Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby właściwe władze uprawnione były do nakazania sprawcy aktu przemocy, w sytuacjach bezpośredniego zagrożenia, opuszczenia miejsca zamieszkania ofiary lub osoby zagrożonej przemocą domową, na odpowiedni okres oraz zakazania wchodzenia do lokalu zajmowanego przez ofiarę lub osobę zagrożoną lub kontaktowania się z ofiarą lub osobą zagrożoną. Działania podejmowane zgodnie z niniejszym artykułem będą dawać pierwszeństwo bezpieczeństwu ofiar lub osób zagrożonych.

Artykuł 53

Zakaz zbliżania się lub nakaz ochrony

1. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby ofiary wszystkich form przemocy objętej zakresem niniejszej konwencji mogły wystąpić o wydanie odpowiednich zakazów zbliżania się lub nakazów ochrony.

2. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby zakazy zbliżania się lub nakazy ochrony, o których mowa w ustępie 1:

- umożliwiały zapewnienie natychmiastowej ochrony oraz bez nadmiernych obciążeń finansowych lub administracyjnych dla ofiary,
- wystawiane były na określony okres lub do czasu ich zmiany lub uchylecia,
- jeżeli to konieczne, wydawane były bez wysłuchania strony przeciwnej i ze skutkiem natychmiastowym,
- dostępne były niezależnie od lub równoległe do innych postępowań,
- mogły być wprowadzane w późniejszych postępowaniach.

3. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby naruszenie zakazu zbliżania się lub nakazu ochrony wydanego zgodnie z ustępem 1 podlegało skutecznym, proporcjonalnym i odstrasżającym sankcjom karnym lub innym sankcjom prawnym.

Artykuł 54

Postępowanie przygotowawcze i dowody

Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby w jakimkolwiek postępowaniu cywilnym lub karnym dowody związane z wcześniejszymi życiem seksualnym i trybem życia ofiary były dopuszczane tylko gdy to właściwe i konieczne.

Artykuł 55

Postępowanie bez wysłuchania strony przeciwnej i postępowanie prowadzone z urzędu

1. Strony czuwać będą, by wszczęcie postępowania przygotowawczego lub ścigania przestępstw określonych zgodnie z artykułami 35, 36, 37, 38 i 39 niniejszej konwencji nie było wyłącznie uzależnione od powiadomienia lub skargi ofiary, jeżeli przestępstwo zostało dokonane, w części lub całości, na terytorium Strony oraz by postępowanie było kontynuowane, nawet jeżeli ofiara wycofa powiadomienie lub skargę.

2. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne by, na warunkach określonych w prawie krajowym, instytucje rządowe i organizacje pozarządowe oraz doradcy wyspecjalizowani w sprawach przemocy domowej mogli pomagać i/lub wspierać ofiary, na życzenie tych ofiar, w toku postępowania przygotowawczego oraz postępowania sądowego dotyczącego przestępstw, o których mowa w niniejszej konwencji.

Artykuł 56

Środki ochronne

1. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby chronić prawa i interesy ofiar, w tym ich szczególne potrzeby jako świadków, na wszystkich etapach postępowania przygotowawczego i postępowania sądowego, zwłaszcza poprzez:

- a. ochronę ofiar, jak również ich rodzin i świadków, przed zastraszaniem, odwetem lub ponowną wiktymizacją,
- b. czuwanie, by ofiary zostały poinformowane, przynajmniej gdy ofiary i rodzina mogłyby znaleźć się w niebezpieczeństwie, jeżeli sprawca ucieknie, zostanie tymczasowo zwolniony lub wyjdzie na wolność,
- c. informowanie ofiar, na warunkach przewidzianych przez prawo wewnętrzne, o ich prawach oraz dostępnych im świadczeniach, biegu nadanemu skardze, podstawach oskarżenia, ogólnym postępie postępowania przygotowawczego lub postępowania oraz o ich roli w postępowaniu przygotowawczym lub postępowaniu, jak również o wydanej w ich sprawie decyzji,
- d. umożliwianie ofiarom, zgodnie z zasadami procesowymi prawa krajowego, bycie wysłuchanym, przedstawienia dowodów oraz ich opinii, potrzeb i obaw, bezpośrednio lub przez pośrednika, oraz by zostały one rozpatrzone,
- e. udzielanie ofiarom odpowiedniej pomocy, tak by ich prawa i interesy były w sposób należyty przedstawiane i brane pod uwagę,
- f. czuwanie, by mogły być podejmowane środki chroniące prywatność i wizerunek ofiary,

- g. unikanie, jeżeli to tylko możliwe, w sądach i w siedzibach organów ścigania, kontaktu ofiar ze sprawcami przestępstw,
 - h. zapewnianie ofiarom niezależnych i wykwalifikowanych tłumaczy, jeżeli ofiary są stronami postępowania lub jeżeli przedstawiają dowody,
 - i. umożliwianie ofiarom składania zeznań na sali sądowej, zgodnie z zasadami przewidzianymi przez prawo wewnętrzne, nie będąc obecnym na sali lub przynajmniej pod nieobecność na sali domniemanego sprawcy przestępstwa, zwłaszcza wykorzystując odpowiednie technologie komunikacyjne, jeżeli są dostępne.
2. Dziecko ofiara i dziecko świadek przemocy wobec kobiet oraz przemocy domowej otrzymuje, jeżeli to właściwe, specjalne środki ochrony, mając na względzie najwyższe dobro dziecka.

Artykuł 57

Pomoc prawna

Strony zapewniają ofiarom prawo do pomocy prawnej i do bezpłatnej porady prawnej, na warunkach przewidzianych przez prawo wewnętrzne.

Artykuł 58

Przedawnienie

Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne i inne rozwiązania w celu zapewnienia aby termin przedawnienia wszczęcia postępowania w związku z popełnieniem przestępstw określonych zgodnie z artykułami 36, 37, 38 i 39 niniejszej konwencji był wystarczający i współmierny do wagi danego przestępstwa, umożliwiając skuteczne wszczęcie ścigania po osiągnięciu przez ofiarę pełnoletniości.

Rozdział VII – Migracja i azyl

Artykuł 59

Pobył

1. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby ofiarom, których prawo pobytu zależy od prawa pobytu małżonka lub partnera, tak jak uznaje go prawo wewnętrzne, przyznawane było, w razie rozwiązania małżeństwa lub związku i w obliczu szczególnie trudnych okoliczności, na wniosek, niezależne zezwolenie na pobyt, bez względu na to, jak długo trwało małżeństwo lub związek. Warunki przyznawania niezależnego zezwolenia na pobyt i okres, na jaki jest ono przyznawane, reguluje prawo wewnętrzne.

2. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby umożliwić zawieszenie postępowania w sprawie wydalenia, które zostało wszczęte w związku z prawem pobytu zależnym od prawa pobytu małżonka lub partnera, tak jak uznaje go prawo wewnętrzne, by ofiara mogła złożyć wniosek o wydanie niezależnego zezwolenia na pobyt.
3. Strony wydawać będą ofiarom odnawialne zezwolenie na pobyt w jednej z poniższych sytuacji bądź w obu z nich:
 - a. gdy właściwe władze uznają, że pobyt jest niezbędny ze względu na ich sytuację osobistą,
 - b. gdy właściwe władze uznają, że pobyt jest niezbędny biorąc pod uwagę ich współpracę z właściwymi władzami w postępowaniu przygotowawczym lub postępowaniu karnym.
4. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby zapewnić, że ofiary przymusowych małżeństw sprowadzone do innego kraju w celu zawarcia związku małżeńskiego i które, w konsekwencji, straciły prawo pobytu w kraju, w którym zwykle przebywają, mogły odzyskać to prawo.

Artykuł 60

Wnioski o azyl uwarunkowane płcią

1. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby zapewnić, że przemoc wobec kobiet ze względu na płeć będzie mogła być uznawana za formę prześladowania, w rozumieniu artykułu 1 ustęp A pkt 2 Konwencji dotyczącej statusu uchodźców z 1951 r. oraz za formę poważnej szkody dającą podstawy do przyznania ochrony uzupełniającej lub dodatkowej.
2. Strony zapewnią, że interpretacja przesłanek przewidzianych w Konwencji będzie uwzględniać kwestie płci oraz że w przypadkach, gdy zostanie ustalone, że obawa przed prześladowaniem ma podstawy w jednej lub wielu z tych przesłanek, wnioskodawcom zostanie udzielony status uchodźcy, zgodnie z mającymi zastosowanie umowami.
3. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby ustanowić uwzględniające kwestie płci procedury przyjmowania i usługi wsparcia cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy, jak również wytyczne dotyczące uwzględniania kwestii płci oraz procedury udzielania statusu uchodźcy uwzględniające kwestie płci, w tym takie procedury ustalania statusu uchodźcy i składania wniosków o ochronę międzynarodową.

Artykuł 61

Zasada non-refoulement

1. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby przestrzegać zasady non-refoulement, zgodnie z istniejącymi zobowiązaniami wynikającymi z prawa międzynarodowego.
2. Strony przyjmą niezbędne regulacje prawne lub inne rozwiązania w celu zapewnienia aby zapewnić, że ofiary przemocy wobec kobiet potrzebujące ochrony, niezależnie od ich statusu lub miejsca pobytu, nie będą, pod jakimkolwiek pozorem, odsyłane do jakiegokolwiek kraju, w którym ich życiu zagrażałoby niebezpieczeństwo, lub gdzie mogłyby zostać poddane torturom, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu, lub karze.

Rozdział VIII – Współpraca międzynarodowa

Artykuł 62

Zasady ogólne

1. Strony będą współpracować, w możliwie najszerszym zakresie, zgodnie z postanowieniami niniejszej konwencji oraz na mocy właściwych umów międzynarodowych i regionalnych dotyczących współpracy w sprawach cywilnych i karnych oraz na podstawie porozumień uzgodnionych na podstawie jednolitego lub wzajemnego ustawodawstwa oraz ich prawa krajowego, w celu:
 - a. zapobiegania, zwalczania i ścigania wszystkich form przemocy objętych zakresem niniejszej konwencji,
 - b. ochrony ofiar i udzielania im pomocy,
 - c. prowadzenia postępowań przygotowawczych i postępowań dotyczących przestępstw, o których mowa w niniejszej konwencji,
 - d. wykonywania właściwych wyroków cywilnych i karnych wydanych przez władze sądowe Stron, w tym nakazów ochrony.
2. Strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne by ofiary przestępstw, o których mowa w niniejszej konwencji, popełnionych na terytorium Strony innej niż ta, na terytorium której przebywają, mogły złożyć skargę właściwym władzom państwa zamieszkania.
3. W przypadku gdy Strona, która uzależnia udzielenie pomocy prawnej w sprawach karnych, ekstradycji lub wykonania wyroków cywilnych bądź karnych nałożonych przez drugą Stronę niniejszej konwencji od istnienia umowy, otrzymuje wniosek o taką współpracę prawną od Strony, z którą nie zawarła takiej umowy, może uważać niniejszą konwencję za podstawę prawną udzielenia pomocy prawnej w sprawach karnych, wydalenia lub wykonania wyroków cywilnych bądź karnych nałożonych przez drugą Stronę w związku z przestępstwami, o których mowa w niniejszej konwencji.

4. Strony podejmują starania mające na celu włączenie, jeżeli to właściwe, kwestii walki z przemocą wobec kobiet i przemocą domową do programów pomocy na rzecz rozwoju adresowanych do państw trzecich, w tym poprzez zawieranie umów dwustronnych i wielostronnych z państwami trzecimi mających na celu ułatwienie ochrony ofiar zgodnie z artykułem 18 ustęp 5.

Artykuł 63

Działania na rzecz osób znajdujących się w niebezpieczeństwie

W przypadku, gdy na podstawie dostępnych informacji Strona ma uzasadnione podstawy, by sądzić, że dana osoba jest bezpośrednio zagrożona aktami przemocy, o których mowa w artykułach 36, 37, 38 i 39 niniejszej konwencji, na terytorium innej Strony, to Strona posiadająca takie informacje powinna bezzwłocznie przekazać je drugiej Stronie, aby zapewnić podjęcie odpowiednich środków ochronnych. O ile to właściwe, informacja ta będzie obejmować wskazówki dotyczące istniejących środków, ustanowionych by pomóc osobie znajdującej się w niebezpieczeństwie.

Artykuł 64

Informacje

1. Strona wezwana niezwłocznie informuje Stronę wzywającą o wyniku działania podjętego zgodnie z niniejszym rozdziałem. Strona wezwana powinna również niezwłocznie poinformować Stronę wzywającą o wszystkich okolicznościach, które uniemożliwiają podjęcie takiego działania lub które mogą je znacząco opóźnić.
2. Każda Strona może, w granicach określonych przez prawo wewnętrzne, bez wcześniejszego wniosku, przekazać drugiej Stronie informacje uzyskane w trakcie własnych postępowań przygotowawczych, jeżeli uzna, że ujawnienie takich informacji może pomóc tej Stronie zapobiec przestępstwom, o których mowa w niniejszej konwencji, podjęciu lub przeprowadzeniu postępowań przygotowawczych lub postępowań związanych z tymi przestępstwami lub gdy informacje te mogłyby doprowadzić do zwrócenia się przez tę Stronę o współpracę na podstawie niniejszego rozdziału.
3. Strona otrzymująca jakiegokolwiek informacje zgodnie z ustępem 2 przedstawi je właściwym władzom, aby mogły zostać podjęte postępowania, jeżeli informacje zostaną uznane za odpowiednie, lub w celu uwzględnienia ich we właściwym postępowaniu cywilnym bądź karnym.

Artykuł 65

Ochrona danych

Dane osobowe będą przechowywane i wykorzystywane zgodnie z zobowiązaniami podjętymi przez Strony na mocy Konwencji o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych osobowych.

Rozdział IX – Mechanizm monitorujący

Artykuł 66

Grupa ekspertów do spraw przeciwdziałania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej

1. Zadaniem Grupy ekspertów do spraw przeciwdziałania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (zwana dalej „GREVIO”) jest czuwanie nad wdrażaniem przez Strony niniejszej konwencji.
2. GREVIO składać się będzie z nie mniej niż 10 i nie więcej niż 15 członków, z zachowaniem równego udziału kobiet i mężczyzn i równowagi geograficznej, a także wzięty zostanie pod uwagę wymóg zapewnienia wielodyscyplinarnej wiedzy. Członkowie Grupy będą wybierani przez Komitet Stron spośród kandydatów zaproponowanych przez Strony; funkcja jest sprawowana cztery lata, ponowny wybór możliwy jest raz, a członkowie powinni być wybierani spośród obywateli Stron.
3. Pierwszy wybór dziesięciu członków należy przeprowadzić najpóźniej rok od wejścia w życie niniejszej konwencji. Wyboru pięciu dodatkowych członków należy dokonać po 25 ratyfikacji lub przystąpieniu.
4. Zasady wyboru członków GREVIO są następujące:
 - a. procedura wyboru powinna być przejrzysta, a członkowie wybierani spośród osób o wysokich kwalifikacjach moralnych, uznawanych za ekspertów w dziedzinie praw człowieka, równości kobiet i mężczyzn, przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, pomocy i ochrony ofiar lub spośród osób o uznanym doświadczeniu zawodowym związanym z obszarami objętymi zakresem niniejszej konwencji,
 - b. każdy członek GREVIO musi być obywatelem innego państwa,
 - c. powinni reprezentować główne systemy prawne,
 - d. powinni reprezentować właściwe instytucje i władze działające w obszarze przemocy wobec kobiet i przemocy domowej,
 - e. powinni sprawować swoje funkcje osobiście, wypełniać swoje zadania w sposób niezależny i bezstronny, a także być gotowi wykonywać obowiązki w sposób skuteczny.
5. Procedura wyboru członków GREVIO zostanie ustalona przez Komitet Ministrów Rady Europy, po zasięgnięciu opinii i uzyskaniu jednomyślnej zgody Stron, w ciągu sześciu miesięcy od wejścia w życie niniejszej konwencji.

6. GREVIO przyjmie własny regulamin.
7. Członkowie GREVIO oraz inni członkowie delegacji składający wizyty w krajach, zgodnie z artykułem 68 ustępy 9 i 14 korzystają z przywilejów i immunitetów określonych w Załączniku do niniejszej konwencji.

Artykuł 67

Komitet Stron

1. Komitet Stron składa się z przedstawicieli Stron konwencji.
2. Komitet Stron zwoływany jest przez Sekretarza Generalnego Rady Europy. Pierwsze posiedzenie Komitetu odbędzie się najpóźniej rok od wejścia w życie niniejszej konwencji, celem spotkania będzie wybór członków GREVIO. Kolejne spotkania będą odbywać się zawsze gdy wniosek o to złoży jedna trzecia członków Komitetu, Przewodniczący Komitetu Stron lub Sekretarz Generalny.
3. Komitet Stron przyjmie własny regulamin.

Artykuł 68

Procedura

1. Strony przedstawiają Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy sprawozdanie dotyczące regulacji prawnych i innych rozwiązań wdrażających postanowienia niniejszej konwencji, sporządzone na podstawie kwestionariusza opracowanego przez GREVIO; sprawozdanie jest rozpatrywane przez GREVIO.
2. GREVIO rozpatruje przedłożone zgodnie z ustępem 1 sprawozdanie razem z przedstawicielami danej Strony.
3. Dalsza procedura oceny podzielona zostanie na cykle, a GREVIO określi długość tych cykli. Na początku każdego cyklu GREVIO wybierze postanowienia konwencji, których dotyczyć będzie ocena i roześle kwestionariusz.
4. GREVIO określi odpowiednie sposoby przeprowadzania oceny. Może zwłaszcza przyjąć kwestionariusz dla każdego cyklu oceny, który będzie służył jako podstawa oceny wdrażania konwencji przez Strony. Kwestionariusz będzie kierowany do wszystkich Stron. Strony będą udzielać odpowiedzi na kwestionariusz, jak również przedstawiać będą wszelkie inne informacje, o które zwróci się GREVIO.
5. GREVIO może otrzymywać informacje na temat wdrażania konwencji od organizacji pozarządowych oraz społeczeństwa obywatelskiego, a także od krajowych instytucji ochrony praw człowieka.
6. GREVIO w sposób należyty weźmie pod uwagę istniejące informacje dostępne w ramach innych umów regionalnych i międzynarodowych, a także informacje pochodzące od organów podejmujących działania w sprawach, o których mowa w niniejszej konwencji.

7. Przyjmując kwestionariusz dla każdego cyklu oceny, GREVIO w sposób należyty weźmie pod uwagę zbieranie i analizę danych przeprowadzone przez Strony zgodnie z artykułem 11 niniejszej konwencji.

8. Informacje dotyczące wdrażania konwencji GREVIO może otrzymywać od Komisarza do spraw Praw Człowieka Rady Europy, Zgromadzenia Parlamentarnego oraz wyspecjalizowanych organów Rady Europy, jak również od organów ustanowionych w ramach innych umów międzynarodowych. GREVIO będzie mieć dostęp do skarg przedkładanych tym organom oraz ich wyników.

9. Jeżeli zgromadzone informacje są niewystarczające lub w przypadkach wymienionych w ustępie 14, GREVIO może, w ramach działań pomocniczych, wspólnie z władzami krajowymi i przy pomocy niezależnych ekspertów krajowych, organizować wizyty w krajach. W wizytach tych członkom GREVIO mogą towarzyszyć specjaliści w konkretnej dziedzinie.

10. GREVIO przygotowuje projekt sprawozdania, zawierający jego analizę wdrażania postanowień konwencji, których dotyczy ocena, a także sugestie i propozycje sposobu rozwiązania problemów zidentyfikowanych w danej Stronie. Projekt sprawozdania jest przekazywany Stronie do zaopiniowania, które podlega ocenie. GREVIO bierze pod uwagę opinie Strony przy przyjmowaniu sprawozdania.

11. Na podstawie wszystkich otrzymanych informacji i opinii Stron GREVIO przyjmuje sprawozdanie i wnioski dotyczące działań podjętych przez daną Stronę w celu wdrożenia postanowień niniejszej konwencji. Sprawozdanie i wnioski przekazywane są danej Stronie i Komitetowi Stron. Sprawozdanie i wnioski GREVIO są powszechnie dostępne od momentu ich przyjęcia, wraz z ewentualnymi uwagami Strony, której sprawozdanie dotyczy.

12. Bez uszczerbku dla procedury opisanej w ustępach od 1 do 8, Komitet Stron może, na podstawie sprawozdania i wniosków GREVIO przyjąć zalecenia zaadresowane do Strony (a) dotyczące działań, jakie należy podjąć w celu wdrożenia wniosków GREVIO i określające, jeżeli to konieczne, datę przedstawienia informacji na temat ich wdrożenia, oraz (b) zmierzające do popierania współpracy z tą Stroną w celu właściwego wdrażania konwencji.

13. Jeżeli GREVIO otrzyma wiarygodne informacje wskazujące istnienie problemu, który wymaga natychmiastowej uwagi w celu zapobieżenia lub ograniczenia skali lub liczby poważnych naruszeń konwencji, GREVIO może żądać pilnego przedłożenia specjalnego sprawozdania dotyczącego działań podjętych w celu zapobieżenia poważnym, masowym lub utrzymującym się przypadkom przemocy wobec kobiet.

14. Biorąc pod uwagę informacje przekazane przez daną Stronę i inne wiarygodne informacje, GREVIO może wyznaczyć jednego lub kilku spośród swoich członków aby przeprowadzili postępowanie przygotowawcze i w trybie pilnym przedstawili GREVIO sprawozdanie. W sytuacjach tego wymagających

i za zgodą Strony, postępowanie przygotowawcze może obejmować wizytę na jej terytorium.

15. Po rozpatrzeniu wniosków z przeprowadzonego postępowania przygotowawczego, o którym mowa w ustępie 14, GREVIO prześle te wnioski danej Stronie i, jeżeli to konieczne, Komitetowi Stron i Komitetowi Ministrów Rady Europy, wraz z innymi uwagami i zaleceniami.

Artykuł 69

Ogólne zalecenia

GREVIO może przyjąć, jeżeli to właściwe, ogólne zalecenia dotyczące wdrażania niniejszej konwencji.

Artykuł 70

Udział parlamentów w ocenie

1. Zachęca się parlamenty krajowe do udziału w ocenie działań podjętych w celu wdrażania niniejszej konwencji.
2. Każda ze stron prześle swojemu parlamentowi sprawozdania GREVIO.
3. Zachęca się Zgromadzenie Parlamentarne Rady Europy do regularnego podsumowywania wdrażania niniejszej konwencji.

Rozdział X – Związek z innymi umowami międzynarodowymi

Artykuł 71

Związek z innymi umowami międzynarodowymi

1. Niniejsza konwencja nie ma wpływu na zobowiązania wynikające z innych umów międzynarodowych, których stronami są Strony niniejszej konwencji lub których stronami staną się, a które zawierają postanowienia dotyczące kwestii objętych niniejszą konwencją.
2. Strony niniejszej konwencji mogą zawierać między sobą dwustronne lub wielostronne porozumienia dotyczące kwestii będących przedmiotem niniejszej konwencji w celu uzupełnienia lub wzmocnienia jej postanowień lub ułatwienia wdrażania zasad określonych w konwencji.

Rozdział XI – Poprawki do konwencji

Artykuł 72

Poprawki

1. Każda propozycja poprawki do niniejszej konwencji przedstawiona przez Stronę zostanie przedłożona Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy, ten zaś przekazuje je państwom członkowskim Rady Europy, jej sygnatariuszom, Stronom, Unii Europejskiej, państwom zaproszonym do podpisania niniejszej konwencji zgodnie z postanowieniami artykułu 75 oraz wszystkim państwom zaproszonym do przystąpienia do niniejszej konwencji zgodnie z postanowieniami artykułu 76.
2. Komitet Ministrów Rady Europy rozpatruje zaproponowane poprawki i, po zasięgnięciu opinii Stron konwencji niebędącymi członkami Rady Europy, może przyjąć poprawkę większością głosów zgodnie z artykułem 20.d Statutu Rady Europy.
3. Tekst każdej poprawki przyjętej przez Komitet Ministrów zgodnie z ustępem 2 przekazywany jest Stronom do zatwierdzenia.
4. Wszystkie zmiany przyjęte zgodnie z ustępem 2 wchodzą w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie miesiąca od dnia, w którym wszystkie Strony poinformują Sekretarza Generalnego o zatwierdzeniu takich poprawek.

Rozdział XII – Postanowienia końcowe

Artykuł 73

Skutki niniejszej konwencji

Postanowienia niniejszej konwencji nie naruszają przepisów prawa wewnętrznego i wiążących umów międzynarodowych, które obowiązują lub wejdą w życie i na mocy których osobom przysługują lub przysługiwałyby korzystniejsze uprawnienia jeżeli chodzi o zapobieganie i zwalczanie przemocy wobec kobiet i przemocy domowej.

Artykuł 74

Rozstrzyganie sporów

1. W przypadku sporów dotyczących wdrażania lub interpretacji postanowień niniejszej konwencji Strony powinny najpierw starać się je rozwiązać w drodze negocjacji, porozumienia, arbitrażu lub w jakikolwiek inny pokojowy sposób przyjęty na mocy porozumienia między nimi.
2. Komitet Ministrów Rady Europy może ustanowić procedury rozstrzygania sporów dostępne dla Stron, jeżeli wyrażą one na to zgodę.

Artykuł 75

Podpisanie i wejście w życie

1. Niniejsza konwencja jest otwarta do podpisu dla państw członkowskich Rady Europy, państw niebędących jej członkami, które brały udział w jej opracowaniu oraz dla Unii Europejskiej.
2. Niniejsza konwencja podlega ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu. Dokumenty ratyfikacyjne, przyjęcia lub zatwierdzenia składane są Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy.
3. Niniejsza konwencja wejdzie w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od dnia kiedy 10 sygnatariuszy, w tym co najmniej 8 państw członkowskich Rady Europy, wyrazi zgodę na związanie się konwencją zgodnie z postanowieniami ustępu 2.
4. W stosunku do każdego państwa, o którym mowa w ustępie 1 lub Unii Europejskiej, które później wyrazi zgodę na związanie się niniejszą konwencją, wejdzie ona w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od dnia złożenia dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia lub zatwierdzenia.

Artykuł 76

Przystąpienie do konwencji

1. Po wejściu w życie niniejszej konwencji Komitet Ministrów Rady Europy może, po zasięgnięciu opinii Stron konwencji i otrzymaniu ich jednomyślnej zgody, zaprosić każde państwo niebędące członkiem Rady Europy, które nie brało udziału w opracowaniu niniejszej konwencji, do przystąpienia do niej, na podstawie decyzji podjętej większością określoną w artykule 20.d Statutu Rady Europy, z zastrzeżeniem jednomyślności przedstawicieli Stron uprawnionych do zasiadania w Komitecie Ministrów.
2. W odniesieniu do każdego państwa przystępującego konwencja wejdzie w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od daty złożenia Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy dokumentu przystąpienia.

Artykuł 77

Zakres terytorialny stosowania konwencji

1. Każde państwo lub Unia Europejska może, w chwili podpisywania lub składania dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, wskazać terytorium lub terytoria, na których niniejsza konwencja będzie się stosować.
2. Każda Strona może, w jakimkolwiek późniejszym terminie, w drodze oświadczenia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy, rozszerzyć stosowanie niniejszej konwencji na jakiegokolwiek inne terytorium

wskazane w oświadczeniu i za którego stosunki międzynarodowe odpowiada lub w którego imieniu upoważniona jest podejmować zobowiązania. W odniesieniu do takiego terytorium konwencja wejdzie w życie pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od dnia otrzymania przez Sekretarza Generalnego takiego oświadczenia.

3. Każde oświadczenie złożone na mocy dwóch poprzedzających ustępów może, w odniesieniu do jakiegokolwiek terytorium wskazanego w takim oświadczeniu, być wycofane w drodze notyfikacji skierowanej do Sekretarza Generalnego Rady Europy. Wycofanie staje się skuteczne pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od dnia otrzymania notyfikacji przez Sekretarza Generalnego.

Artykuł 78

Zastrzeżenia

1. Nie można składać żadnych zastrzeżeń w odniesieniu do jakichkolwiek postanowień niniejszej konwencji, z wyjątkami określonymi w ustępie 2 i 3 .

2. Każde państwo lub Unia Europejska może zadeklarować, w chwili podpisywania lub składania dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, w drodze oświadczenia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy, że zastrzega sobie prawo niestosowania lub stosowania tylko w określonych przypadkach lub na określonych warunkach, postanowień zawartych w:

- artykule 30 ustęp 2,
- artykule 44 ustępy 1 litera e, 3 oraz 4,
- artykule 55 ustęp 1 w odniesieniu do artykułu 35, w zakresie drobnych przestępstw,
- artykule 58 ustęp 1 w odniesieniu do artykułów 37, 38 oraz 39,
- artykule 59.

3. Każde państwo lub Unia Europejska może zadeklarować, w chwili podpisywania lub składania dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, w drodze oświadczenia skierowanego do Sekretarza Generalnego Rady Europy, że zastrzega sobie prawo do stosowania sankcji innych niż karne w przypadku postępowania, o którym mowa w artykułach 33 oraz 34.

4. Każda Strona może, w całości lub częściowo, wycofać zastrzeżenie poprzez oświadczenie skierowane do Sekretarza Generalnego Rady Europy. Wycofanie staje się skuteczne w dniu jego otrzymania.

Artykuł 79

Ważność i przegląd zastrzeżeń

1. Zastrzeżenia, o których mowa w artykule 78, ustępy 2 i 3, są ważne przez pięć lat od dnia wejścia w życie niniejszej konwencji w stosunku do danej Strony. Jednakże zastrzeżenia mogą być odnawiane na okresy tej samej długości.
2. Osiemnaście miesięcy przed terminem wygaśnięcia zastrzeżenia Sekretarz Generalny Rady Europy notyfikuje danej Stronie termin wygaśnięcia. Nie później niż trzy miesiące przed terminem wygaśnięcia Strona notyfikuje Sekretarzowi Generalnemu utrzymanie, zmianę lub wycofanie swojego zastrzeżenia. W przypadku braku notyfikacji danej Strony Sekretarz Generalny poinformuje, że zastrzeżenie zostaje uznane za automatycznie przedłużone na sześć miesięcy. Brak notyfikacji danej Strony co do zamiaru utrzymania lub zmiany zastrzeżenia przed upływem tego okresu powoduje wygaśnięcie zastrzeżenia.
3. Jeżeli Strona złożyła zastrzeżenie zgodnie z artykułem 78, ustęp 2 i 3, to przed jego odnowieniem lub na żądanie przedstawi GREVIO przyczyny uzasadniające jego utrzymywanie.

Artykuł 80

Wypowiedzenie

1. Każda Strona może w dowolnym czasie wypowiedzieć niniejszą konwencję, w drodze notyfikacji skierowanej do Sekretarza Generalnego Rady Europy.
2. Wypowiedzenie staje się skuteczne pierwszego dnia miesiąca następującego po upływie trzech miesięcy od dnia otrzymania notyfikacji przez Sekretarza Generalnego.

Artykuł 81

Notyfikacja

Sekretarz Generalny Rady Europy notyfikuje państwom członkowskim Rady Europy, państwom niebędącym członkami, które uczestniczyły w opracowaniu niniejszej konwencji, sygnatariuszom, Stronom, Unii Europejskiej oraz państwom zaproszonym do przystąpienia do konwencji:

- a. każde złożenie podpisu,
- b. złożenie każdego dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia,
- c. każdą datę wejścia w życie niniejszej konwencji zgodnie z artykułami 75 i 76,
- d. każdą poprawkę przyjętą zgodnie z artykułem 72 i datę wejścia w życie takiej poprawki,

- e. każde zastrzeżenie i wycofanie zastrzeżenia złożone zgodnie z artykułem 78,
- f. każde wypowiedzenie dokonane zgodnie z postanowieniami artykułu 80,
- g. każdy inny akt, notyfikację lub powiadomienie odnoszące się do niniejszej konwencji.

W dowód czego niżej podpisani, będąc do tego należycie upoważnieni, podpisali niniejszą konwencję.

Sporządzono w Stambule 11 maja 2011 roku w językach angielskim i francuskim, przy czym oba teksty są jednakowo autentyczne, w jednym egzemplarzu, który zostanie złożony w archiwach Rady Europy. Sekretarz Generalny Rady Europy przekaże uwierzytelnione kopie konwencji wszystkim państwom członkowskim Rady Europy, państwom niebędącym członkami, które uczestniczyły w opracowaniu niniejszej konwencji, Unii Europejskiej oraz państwom zaproszonym do przystąpienia do konwencji.

Za zgodność tłumaczenia z oryginałem

Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Równego Traktowania
Zastępca Dyrektora

Monika Ksieniewicz

Zastępca Dyrektora Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Równego Traktowania

Załącznik : Przywileje i immunitety (Artykuł 66)

1. Niniejszy załącznik stosuje się do członków GREVIO wymienionych w artykule 66 niniejszej konwencji, a także do innych członków delegacji składających wizyty w krajach. Dla celów niniejszego załącznika wyrażenie „inni członkowie delegacji składających wizyty w krajach” obejmuje niezależnych ekspertów krajowych i specjalistów wymienionych w artykule 68 ustęp 9 konwencji, członków personelu Rady Europy oraz tłumaczy zatrudnionych przez Radę Europy, towarzyszących GREVIO w czasie wizyt w krajach.

2. Członkowie GREVIO i inni członkowie delegacji składających wizyty w krajach, wykonując zadania związane z przygotowaniem i przeprowadzeniem wizyt w krajach, działaniami po nich następującymi oraz podróżami związanymi z pełnieniem tych funkcji, korzystają z następujących przywilejów i immunitetów:

a. immunitet uniemożliwiający aresztowanie, zatrzymanie i zajęcie bagażu osobistego oraz immunitet uniemożliwiający podjęcie postępowania prawnego jakiegokolwiek rodzaju w związku z wypowiedziami ustnymi lub pisemnymi oraz wszystkimi czynnościami wykonanymi w ramach wypełniania zadań,

b. wyłączenie z wszystkich ograniczeń swobody poruszania się: wyjazd z i powrót do kraju zamieszkania, wjazd do kraju, w którym mają być wykonane zadania i wyjazd z niego, wszelkie formalności związane z rejestracją cudzoziemców w wizytowanych krajach lub krajach, przez które przejeżdżają w związku z wypełnianiem zadań.

3. W trakcie podróży podejmowanych w ramach wypełniania zadań członkowie GREVIO i inni członkowie delegacji składających wizytę są traktowani w odniesieniu do kontroli celnej i walutowej w taki sam sposób jak przedstawiciele zagranicznych władz w trakcie wykonywania tymczasowych obowiązków służbowych.

4. Dokumenty związane z oceną wdrażania konwencji przewożone przez członków GREVIO i innych członków delegacji składających wizyty w krajach są nienaruszalne, jeżeli mają związek z działaniami GREVIO. Oficjalna korespondencja GREVIO i oficjalne wiadomości członków GREVIO i innych członków delegacji składających wizyty w kraju nie podlegają żadnym zatrzymaniom ani cenzurze.

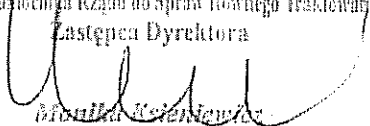
5. W celu zapewnienia pełnej wolności słowa i niezależności w wypełnianiu zadań, członkom GREVIO i innym członkom delegacji składających wizyty w krajach, immunitet chroniący przed postępowaniem prawnym w odniesieniu do wypowiedzi ustnych lub pisemnych lub działaniami przez nich podjętymi obowiązuje nawet po zakończeniu przez daną osobę wykonywania zadań.

6. Przywileje i immunitety przyznawane są osobom wymienionym w ustępie 1 niniejszego załącznika, by zapewnić niezależność w wykonywaniu zadań w

interesie GREVIO, nie zaś dla osobistych korzyści. Sekretarz Generalny Rady Europy uchyli immunitet osób wymienionych w ustępie 1 niniejszego załącznika, jeżeli jego zdaniem utrzymanie immunitetu mogłoby utrudnić bieg postępowania sądowego, a jego uchylenie nie przyniesie szkody interesom GREVIO.

Za zgodność tłumaczenia z oryginałem

Biuro Pełnomocnika Rządu do Spraw Równego Traktowania
Zastępca Dyrektora

Monika Ksieniewicz

Zastępca Dyrektora Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Równego Traktowania

Litwa:

Zastrzeżenie zawarte w Nocie werbalnej Ministra Spraw Zagranicznych Litwy z dnia 6 czerwca 2013 r., złożone Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy w chwili podpisywania konwencji 7 czerwca 2013 r. – oryginał w j. angielskim.

Republika Litewska zastrzega, że będzie stosować Konwencję zgodnie z zasadami i postanowieniami Konstytucji Republiki Litewskiej.

Włochy:

Zastrzeżenie zawarte w Nocie werbalnej Stałego Przedstawicielstwa Włoch, złożone w chwili podpisywania konwencji 27 września 2012 r. – oryginał w j. angielskim.

Włochy zastrzegają, że będą stosować Konwencję zgodnie z zasadami i postanowieniami Włoskiej Konstytucji.

Malta :

Zastrzeżenie zawarte w Nocie werbalnej Stałego Przedstawicielstwa Malty, złożone w chwili podpisywania konwencji 21 maja 2012 r. – oryginał w j. angielskim.

Zgodnie z artykułem 78 ustępem 2 punktem 1 i 2 Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej Malta składa następujące zastrzeżenia:

Na tym etapie Malta zastrzega sobie prawo niestosowania postanowień art. 30 ust. 2 konwencji i będzie w dalszym ciągu stosowała obowiązujące ustawodawstwo krajowe w zakresie dotyczącym odszkodowania od państwa.

Malta zastrzega sobie prawo niestosowania postanowień art. 44 ust. 4 lit. e. i ustalania właściwości gdy przestępstwo zostanie popełnione przez osobę mającą prawo stałego zamieszkania w rozumieniu art. 7 Ustawy o imigracji.

Na tym etapie Malta zastrzega sobie prawo niestosowania postanowień art. 59 i będzie w dalszym ciągu stosowała obowiązujące ustawodawstwo krajowe w zakresie dotyczącym tytułu zamieszkania ofiar przemocy, których tytuł zamieszkania zależy od tytułu małżonka lub partnera.

Serbia :

Zastrzeżenie zawarte w upoważnieniu do podpisania, złożone 4 kwietnia 2012 r. – oryginał w j. angielskim

Zgodnie z art. 78, ust. 2, pkt 1 i 2 Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, Republika Serbii zastrzega sobie prawo niestosowania postanowień art. 30 ust. 2 i art. 44 ust. 1 lit. e, ust. 3 i 4 konwencji, do czasu dostosowania jej ustawodawstwa karnego do wymienionych postanowień konwencji.

Niemcy :

Zastrzeżenie złożone przez Sekretarza Stanu do spraw Zagranicznych Niemiec Sekretarzowi Generalnemu Rady Europy w chwili podpisywania konwencji 11 maja 2011 r. –oryginał w j. angielskim.

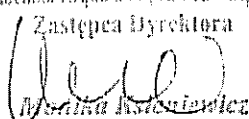
„Zgodnie z art. 78 ust. 2 konwencji, Republika Federalna Niemiec zastrzega sobie prawo niestosowania postanowień art. 59 ust. 2 i 3 konwencji.”

Oświadczenie to dotyczy art. 59 i 78.

Za zgodność tłumaczenia z oryginałem

Biurow Pełnomocnika Rządu do Spraw Równego Traktowania

Zastępca Dyrektora

Monika Ksieniewicz

Zastępca Dyrektora Biura Pełnomocnika Rządu do Spraw Równego Traktowania

UZASADNIENIE

1. Geneza Konwencji

W Unii Europejskiej (dalej: UE) 45% kobiet deklaruje, że co najmniej raz w ciągu swojego życia padło ofiarą przemocy¹. Przemoc wobec kobiet, w tym przemoc domowa, jest formą dyskryminacji ze względu na płeć i stanowi poważne zagrożenie podstawowych praw i wolności człowieka, m.in. takich jak prawo do życia i zdrowia, prawo do poszanowania życia prywatnego i rodzinnego. Statystyki przestępczości wyraźnie wskazują, iż ofiarami niektórych kategorii przestępstw są najczęściej kobiety i dziewczynki².

Rada Europy aktywnie promuje ochronę kobiet i dziewcząt przed przemocą od lat 80 ubiegłego wieku. W ramach prowadzonych na jej forum prac wydano szereg aktów międzynarodowych dotyczących zagadnienia przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, w tym: Rekomendację Komitetu Ministrów nr R (85)4 w sprawie przemocy w rodzinie z dnia 26 marca 1985 r., Rekomendację Komitetu Ministrów nr R (90)2 w sprawie reakcji społecznych na przemoc w rodzinie z dnia 15 stycznia 1990 r., Rekomendację Rady Europy 1450(2000) dotyczącą przemocy wobec kobiet w Europie z dnia 3 kwietnia 2000 r., Rekomendację Komitetu Ministrów Rec. (2002)5 w sprawie ochrony kobiet przed przemocą z dnia 20 kwietnia 2002 r.

Na szczeblu europejskim brak było jednak do tej pory dostatecznie szczegółowych postanowień zobowiązujących państwa do podjęcia kompleksowych działań na rzecz zwalczania przemocy wobec kobiet, w tym przemocy domowej. Idea powstania konwencji dotyczącej kwestii zwalczania i zapobiegania przemocy wobec kobiet, w tym przemocy domowej, zrodziła się podczas Szczytu Rady Europy, który odbył się w Warszawie w maju 2005 r. W latach 2006–2008, równoległe z pracami grupy roboczej, która została powołana z myślą o formułowaniu propozycji konkretnych działań, trwała kampania Rady Europy popularyzująca zagadnienia związane z przeciwdziałaniem przemocy wobec kobiet, która doprowadziła do powstania Komitetu *ad hoc* ds. zapobiegania i zwalczania przemocy wobec kobiet, w tym przemocy domowej. Komitet wypracował w latach 2009 i 2010 wstępny projekt Konwencji.

W dniu 7 kwietnia 2011 r. projekt Konwencji został zaakceptowany przez Komitet Ministrów (Delegatów) Rady Europy. Konwencja o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy

¹ Raport Eurobarometru z września 2010 r.

² Według danych policyjnych w roku 2012 na 76 993 ofiary przemocy domowej 50 241 stanowiły kobiety, 19 172 osoby poniżej 18 roku życia (nie rozróżniono płci), a 7580 mężczyźni.

wobec kobiet i przemocy domowej (dalej: Konwencja) została otwarta do podpisu w Stambule w dniu 15 maja 2011 r. Konwencja wejdzie w życie dnia 1 sierpnia 2014 r., osiągnięty został bowiem próg 10 ratyfikacji. Stroną Konwencji może stać się UE.

Do dnia 24 kwietnia 2014 r. Konwencję ratyfikowało 11 z 47 państw Rady Europy: Republika Albanii, Księstwo Andory, Republika Austriacka, Bośnia i Hercegowina, Czarnogóra, Królestwo Danii, Królestwo Hiszpanii, Republika Portugalska, Republika Serbii, Republika Turcji oraz Republika Włoska. Konwencja została podpisana przez 22 państwa (w tym 16 państw członkowskich UE): Królestwo Belgii, Republikę Chorwacji, Republikę Finlandii, Republikę Francuską, Republikę Federalną Niemiec, Republikę Grecką, Republikę Islandii, Republikę Litewską, Wielkie Księstwo Luksemburga, Republikę Malty, Księstwo Monako, Królestwo Niderlandów, Królestwo Norwegii, Republikę Słowacką, Republikę Słowenii, Konfederację Szwajcarską, Królestwo Szwecji, Byłą Jugosłowiańską Republikę Macedonii, Ukrainę, Węgry oraz Zjednoczone Królestwo Wielkiej Brytanii i Irlandii Północnej. Rzeczpospolita Polska (dalej: RP) podpisała Konwencję w dniu 18 grudnia 2012 r.

W wielu krajach trwają obecnie zintensyfikowane prace zmierzające do przyjęcia Konwencji. Proces ratyfikacji trwa m.in. w Republice Finlandii oraz Republice Francuskiej.

2. Zakres i cel Konwencji

Konwencja obejmuje szeroki i różnorodny obszar problematyki związanej z zapobieganiem, zwalczaniem oraz ściganiem przemocy wobec kobiet, w tym przemocy domowej. Składa się z preambuły i 81 artykułów zgrupowanych w 12 rozdziałach tematycznych. Zgodnie z artykułem 2 Konwencji ma ona zastosowanie do wszystkich form przemocy wobec kobiet, w tym przemocy domowej. Konwencja wyraźnie zachęca państwa do stosowania jej postanowień wobec wszystkich osób dotkniętych przemocą domową. Ma ona być stosowana zarówno w czasie pokoju, jak i w trakcie konfliktów zbrojnych.

Celem Konwencji jest:

- zapobieganie i zwalczanie przemocy wobec kobiet i przemocy domowej,
- eliminacja wszelkich form dyskryminacji kobiet oraz wspieranie równości kobiet i mężczyzn, w tym poprzez wzmocnienie pozycji kobiet,
- stworzenie szeroko zakrojonych strategii na rzecz ochrony i wsparcia wszystkich ofiar przemocy wobec kobiet i przemocy domowej,
- ochrona osób dotkniętych przemocą,
- skuteczne ściganie i karanie sprawców przemocy.

Konwencja podkreśla związek między osiągnięciem równości płci a eliminacją przemocy wobec kobiet zarówno w prawie, jak i w praktyce. Równość płci zmniejsza zagrożenie przemocą, dlatego też zapobieganie przemocy wiąże się z promowaniem równości płci rozumianej jako równość szans kobiet i mężczyzn oraz solidarne i sprawiedliwe dzielenie się prawami i obowiązkami zarówno w życiu rodzinnym, jak i zawodowym.

Konwencja obszernie reguluje kwestie stworzenia zintegrowanej polityki gromadzenia danych, zapobiegania, ochrony oraz wsparcia dla ofiar i świadków przemocy. Konwencja zawiera szereg rozwiązań zarówno z zakresu prawa materialnego, jak i prawa procesowego. Konwencja nakazuje wprowadzenie odpowiedzialności karnej dla sprawców szeregu rodzajów przemocy wobec kobiet, w tym:

- przemocy domowej: fizycznej, seksualnej i psychologicznej,
- napaści seksualnej i gwałtu,
- nękania (*stalking*),
- molestowania seksualnego,
- zmuszenia do zawarcia małżeństwa,
- okaleczania narządów płciowych kobiet,
- przymusowej aborcji i sterylizacji.

Konwencja zawiera też przepisy regulujące kwestie z zakresu migracji i azylu.

Konwencja wskazuje na dużą rolę współpracy międzynarodowej w dążeniu do osiągnięcia celów Konwencji, co przejawia się zachęcaniem stron do przekazywania sobie informacji, a także do współpracy w sprawach cywilnych i karnych oraz w innych sprawach, w celu zapobiegania, zwalczania i ścigania wszystkich objętych przez nią form przemocy, ochrony ofiar i udzielania im pomocy, prowadzenia dochodzeń i postępowań, wykonywania prawomocnych wyroków cywilnych i karnych wydanych przez władze sądowe stron, w tym nakazów ochrony. Konwencja może być uznawana za podstawę prawną udzielenia pomocy prawnej w sprawach karnych, wydalenia lub wykonania wyroków cywilnych bądź karnych nałożonych w związku z przestępstwami, o których w niej mowa.

Nad wdrażaniem przez strony postanowień Konwencji czuwa niezależna Grupa ekspertów ds. przeciwdziałania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (dalej: GREVIO) oraz składający się z przedstawicieli stron Komitet Stron.

Przedstawiane przez strony sprawozdania krajowe oraz odpowiedzi na ewentualne dodatkowe pytania związane ze sprawozdaniami stanowią podstawę sformułowania przez GREVIO wniosków co do poziomu wdrożenia Konwencji oraz ewentualnych sugestii i propozycji co do sposobu rozwiązania zidentyfikowanych problemów. GREVIO może

również otrzymywać informacje na temat wdrażania Konwencji od organizacji międzynarodowych, organizacji pozarządowych, partnerów społecznych czy krajowych instytucji ochrony praw człowieka. Na podstawie zaopiniowanych przez stronę sprawozdań i wniosków GREVIO Komitet Stron może przyjąć zalecenia zaadresowane do strony, dotyczące działań, jakie należy podjąć w celu wdrożenia wniosków GREVIO, i określające, jeżeli to konieczne, datę przedstawienia informacji na temat ich wdrożenia.

W przypadku uzyskania wiarygodnych informacji o poważnych naruszeniach Konwencji GREVIO może żądać pilnego przedłożenia specjalnego sprawozdania dotyczącego działań podjętych w celu zapobieżenia poważnym, masowym lub utrzymującym się przypadkom przemocy wobec kobiet. Biorąc pod uwagę informacje przekazane przez daną stronę i inne wiarygodne informacje, GREVIO może wyznaczyć jednego lub kilku spośród swoich członków w celu przeprowadzenia postępowania przygotowawczego i przedstawienia GREVIO sprawozdania w trybie pilnym. Po rozpatrzeniu wniosków z przeprowadzonego postępowania przygotowawczego, GREVIO przekaze te wnioski stronie i, jeżeli to konieczne, Komitetowi Stron oraz Komitetowi Ministrów Rady Europy wraz z innymi uwagami i zaleceniami. GREVIO posiada również uprawnienia do wydawania ogólnych zaleceń dotyczących wdrażania Konwencji.

Artykuł 78 Konwencji precyzuje warunki dopuszczalności składania zastrzeżeń. Złożenie zastrzeżeń jest możliwe jedynie w zakresie enumeratywnie wymienionych artykułów:

- artykuł 30 ustęp 2,
- artykuł 44 ustęp 1 litera e, ustęp 3 oraz ustęp 4,
- artykuł 55 ustęp 1 w odniesieniu do artykułu 35, w zakresie drobnych przestępstw,
- artykuł 58 ustęp 1 w odniesieniu do artykułów: 37, 38 i 39,
- artykuł 59.

Zastrzeżenia ważne są 5 lat i są odnawialne. Przed ich odnowieniem lub na specjalne żądanie strona powinna przedstawić przyczyny uzasadniające utrzymywanie zastrzeżenia.

3. Prawo krajowe w relacji do uregulowań konwencyjnych

3.1. Cele, definicje, równość i niedyskryminacja, obowiązki ogólne

Konwencja ma zastosowanie do wszystkich form przemocy wobec kobiet, w tym przemocy domowej. Zawarta w artykule 3 definicja przemocy domowej ma szerszy zakres podmiotowy i przedmiotowy niż przyjęta w polskim ustawodawstwie definicja przemocy w rodzinie. W celu pełnego wypełnienia zobowiązań wynikających z Konwencji konieczne

będzie dokonanie nowelizacji ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie³ (dalej: u.p.p.r.) poprzez rozszerzenie definicji przemocy w rodzinie w taki sposób, aby swoim zakresem obejmowało przemoc ekonomiczną oraz relacje osób, które już nie pozostają w stałym związku lub małżeństwie i nie mieszkają razem, a mimo to nadal dochodzi pomiędzy nimi do aktów przemocy.

Artykuł 4 Konwencji zawiera zobowiązanie do przyjęcia regulacji prawnych i innych rozwiązań niezbędnych, aby promować i chronić prawa wszystkich, zwłaszcza kobiet, do życia wolnego od przemocy w sferze publicznej i prywatnej. Strony mają obowiązek potępienia wszelkich form dyskryminacji kobiet i przyjęcia bez zwłoki koniecznych regulacji prawnych lub innych rozwiązań w celu jej zapobiegania. W procesie wdrażania założeń Konwencji przez strony zakazana jest dyskryminacja ze względu na płeć, rasę, kolor skóry, język, religię, poglądy polityczne i inne, pochodzenie narodowe lub społeczne, przynależność do mniejszości narodowej, sytuację majątkową, urodzenie, orientację seksualną, tożsamość płciową, wiek, stan zdrowia, niepełnosprawność, stan cywilny, status uchodźcy, migranta lub inny. Szczególne środki, niezbędne, aby zapobiegać przemocy ze względu na płeć i chronić przed nią kobiety, nie są uznawane za dyskryminujące.

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.⁴ (dalej: Konstytucja RP) i przepisy rangi ustawowej gwarantują prawo do życia wolnego od przemocy zarówno w sferze publicznej, jak i prywatnej. Przemoc zdefiniowana w artykule 3 litera a Konwencji stanowi niewątpliwie naruszenie konstytucyjnie poręczonych przez RP praw i wolności, w tym: nietykalności osobistej i wolności osobistej, prawa do decydowania o swoim życiu osobistym, zakazu poddawania poniżającemu traktowaniu. Tak zdefiniowaną przemoc stanowi również naruszenie godności człowieka. Tym samym opisane powyżej cele Konwencji są zgodne z zasadami, wartościami i normami konstytucyjnymi. Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny⁵ (dalej: k.k.) zapewnia ochronę przed przemocą poprzez nakładanie sankcji wobec osób, które będąc sprawcami przemocy, jednocześnie popełniają jedno z przestępstw ustanowionych przez ustawodawcę. Obowiązek zapewnienia wszystkim obywatelom równego traktowania i poszanowania ich praw i wolności, także w celu zwiększania skuteczności przeciwdziałania przemocy w rodzinie, nakłada na władze publiczne u.p.p.r.

³ Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493, z późn. zm.

⁴ Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483, z późn. zm.

⁵ Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.

Konstytucja RP zakazuje również dyskryminacji z jakiegokolwiek powodu, w tym ze względu na płeć. Ustawa z dnia 3 grudnia 2010 r. o wdrożeniu niektórych przepisów UE w zakresie równego traktowania⁶ (dalej: u.r.t.) przewiduje zakaz dyskryminacji ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, religię, wyznanie, światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną.

Artykuł 5 Konwencji nakłada na strony obowiązek czuwania nad tym, aby ich władze, urzędnicy, przedstawiciele, instytucje czy też inne osoby je reprezentujące nie popełniały aktów przemocy wobec kobiet. Strony powinny dołożyć należytej staranności w trakcie podejmowania działań wskazanych w Konwencji.

Konstytucja RP stanowi, że organy władzy publicznej działają na podstawie i w granicach prawa. Nie ma regulacji prawnych zezwalających na stosowanie przemocy w rozumieniu Konwencji przez funkcjonariusza publicznego lub organ państwowy. Wskazane w Konwencji akty przemocy są na gruncie prawa polskiego czynami zagrożonymi sankcjami. W prawie polskim istnieją również szczegółowe gwarancje prawne dotyczące przestrzegania Konstytucji RP i innych przepisów prawa przez władze państwowe, urzędników, osoby działające na zlecenie władz państwowych, instytucji i innych jednostek działających w imieniu państwa. Na straży wolności i praw człowieka i obywatela określonych w Konstytucji RP oraz w innych aktach normatywnych, w tym na straży realizacji zasady równego traktowania, stoi również Rzecznik Praw Obywatelskich, który udziela pomocy w przypadku naruszenia praw przez organy władzy publicznej.

Zgodnie z artykułem 6 Konwencji strony mają obowiązek wdrażać politykę równości kobiet i mężczyzn oraz pełnego usamodzielnienia się kobiet. Perspektywa płci powinna być uwzględniana w toku wdrażania i oceniania wpływu postanowień Konwencji. Zasada równości kobiet i mężczyzn jest horyzontalną zasadą znajdującą swoje ugruntowanie w Konstytucji RP. Jednym z głównych założeń Konwencji jest zauważenie faktu, że nierówność kobiet i mężczyzn, a także stereotypowe pojmowanie płci, zwiększa zagrożenie przemocą.

Konwencja używa siatki pojęciowej uzgodnionej już we wcześniejszych dokumentach ONZ i Rady Europy (*gender, gender based violence*), którymi związana jest Polska⁷. Przyjęte w załączonym do wniosku tłumaczeniu pojęcie „płeć społeczno-kulturowa” odnosi się do

⁶ Dz. U. z 2010 r. Nr 254, poz. 1700, z późn. zm.

⁷ M.in. Rzymski Statut Międzynarodowego Trybunału Karnego z 1998 r., do którego Polska przystąpiła w 2001 r., Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiająca normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępująca decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW.

różnic społeczno-kulturowych (a nie biologicznych, które mieszczą się w angielskim pojęciu *sex* i polskim „płeć”) między kobietami i mężczyznami, przyswojonych w procesie wychowania, zmieniających się wraz z kolejnymi epokami i kształtujących się odmiennie zarówno w obrębie jednej, jak i między różnymi kulturami. Oznacza ono zatem zespół cech, które składają się na odtwarzaną przez człowieka rolę kobiety i mężczyzny. Rola ta jest zdeterminowana przez kulturę i społeczność. Składające się na nią zachowania, aktywności i atrybuty określają wizję, którą dana społeczność posługuje się w odniesieniu do kobiet i mężczyzn. Pojęcie to nie stanowi opozycji do płci biologicznej. Różnice między kobietami i mężczyznami wynikające z uwarunkowań biologii pozostają niezaprzeczalne i jako takie pełnią istotną rolę w funkcji prokreacyjnej. Pojęcie płci społeczno-kulturowej jest uzupełnieniem pojęcia płci biologicznej i wskazuje na kulturę jako na istotny czynnik w kształtowaniu postaw człowieka. Wpisana jest w nią zasada obserwacji człowieka jako istoty podlegającej zarówno uwarunkowaniom biologicznym, jak i procesom społecznym i kulturowym.

3.2. Zintegrowana polityka i gromadzenie danych

Artykuł 7 Konwencji zobowiązuje do przyjęcia i wdrażania krajowej polityki dotyczącej zapobiegania i zwalczania wszystkich form przemocy, która na pierwszym miejscu będzie stawiać prawa osoby doznającej przemocy. Ma ona być realizowana przez wszystkie właściwe podmioty, takie jak agencje rządowe, parlamenty oraz władze krajowe, regionalne i lokalne, krajowe instytucje ochrony praw człowieka, a także partnerów społecznych. Stosownie do artykułu 8 Konwencji, na realizację polityki zapobiegania i zwalczania przemocy strony przeznaczają mają odpowiednie środki finansowe i zasoby ludzkie. Zgodnie z artykułem 9 Konwencji strony powinny współpracować z organizacjami pozarządowymi oraz społeczeństwem obywatelskim, w tym powinny wspierać finansowo działania podejmowane przez organizacje pozarządowe i społeczeństwo obywatelskie w zakresie zwalczania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej. W Polsce realizowana jest polityka zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie oraz innych form przemocy, a obecne działania w dużej mierze wypełniają postanowienia Konwencji. U.p.p.r. i Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przewidują, że zadania realizują wszystkie instytucje zajmujące się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie na każdym szczeblu administracji publicznej. Większość działań realizowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie odbywa się we współpracy z organizacjami pozarządowymi.

Artykuł 10 Konwencji wskazuje, że za koordynację, wdrażanie, monitorowanie oraz ocenę polityki i działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie wszystkich form przemocy, w tym koordynowanie zbierania danych, analizowanie ich i rozpowszechnianie wyników, odpowiadać ma wyznaczona w tym celu instytucja (instytucje). Za koordynację zadań realizowanych na szczeblu centralnym odpowiada Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Realizuje ono działania we współpracy z następującymi Ministerstwami: Sprawiedliwości, Edukacji Narodowej, Zdrowia, Spraw Wewnętrznych, Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Obowiązujące rozwiązania należy uznać za zgodne z Konwencją.

Artykuł 11 Konwencji nakłada na strony obowiązek:

- gromadzenia danych statystycznych dotyczących przypadków przemocy,
- wspierania badań dotyczących przemocy, w celu poznania przyczyn i skutków, częstości występowania oraz karalności, a także skuteczności podejmowanych działań,
- przekazywania GREVIO zebranych informacji, w celu umożliwienia analizy porównawczej na szczeblu międzynarodowym.

Zbieranie danych powinno następować w regularnych odstępach czasowych. Powinny być one również publicznie dostępne.

Większość danych dotyczących przypadków przemocy gromadzonych obecnie w Polsce obejmuje zjawisko przemocy w rodzinie. Dane zbierane są w ramach sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Są to dane ilościowe, które nie zawierają danych osobowych. Dane udostępniane są na stronie internetowej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej. Gromadzone dane w sposób niewystarczający uwzględniają kryterium płci. Aby zapewnić zgodność z Konwencją, konieczne będzie rozszerzenie zakresu badań – zakres zbieranych i analizowanych danych będzie musiał objąć wszystkie formy przemocy domowej oraz wszystkie ofiary przemocy określone w Konwencji. Należy zaznaczyć, że wychodząc naprzeciw potrzebom odbiorców danych statystycznych z zakresu przemocy w rodzinie, w 2011 r. Ministerstwo Sprawiedliwości rozbudowało formularz statystyczny z zakresu spraw karnych. Dotychczas informował on jedynie o liczbie orzeczeń sądów powszechnych wydanych w pierwszej instancji wobec osób dorosłych na podstawie artykułu 207 k.k. Katalog danych statystycznych został poszerzony o informacje o przestępstwach, które mogą zostać zakwalifikowane jako przemoc w rodzinie (m.in. zabójstwo, spowodowanie uszczerbku na zdrowiu, pozbawienie wolności, groźba karalna, przemoc lub groźba bezprawna w celu zmuszenia do określonego zachowania, utrwalanie i rozpowszechnianie wizerunku nagiej

osoby, zgwałcenie, współzycie płciowe z osobą w stanie ograniczonej poczytalności, wymuszenie współzycia płciowego na osobie podległej lub w krytycznym położeniu, pedofilia, kazirodztwo, prezentowanie treści pornograficznych, doprowadzenie przemocą innej osoby do uprawiania prostytucji, rozpijanie małoletniego). Odrębny dział sprawozdania informuje o wydanych orzeczeniach, według rodzajów przestępstw, za wskazane powyżej czyny popełnione w związku z przemocą w rodzinie. Ponadto na 2014 r. zaplanowane zostało przez Główny Urząd Statystyczny przeprowadzenie Europejskiego badania zagrożenia przestępczością (EU-SASU). Będzie to badanie wiktymizacyjne, którego zakres obejmie przemoc, w tym przemoc domową. Dane będą mogły posłużyć jako istotne źródło analizy zjawisk objętych zakresem Konwencji.

3.3. Zapobieganie

Artykuł 12 Konwencji opisuje ogólne zasady zapobiegania przemocy wobec kobiet i przemocy domowej. Przepis ten precyzuje, że zapobieganie przemocy wobec kobiet i przemocy domowej to także podejmowanie przez strony niezbędnych działań, aby promować zmianę społecznych i kulturowych wzorców zachowań kobiet i mężczyzn, które mają na celu wykorzenienie uprzedzeń, zwyczajów, tradycji oraz innych praktyk opartych na idei niższości kobiet lub na stereotypowym postrzeganiu ról społecznych kobiet i mężczyzn. Konwencja zobowiązuje też strony do podjęcia działań niezbędnych, aby zachęcać społeczeństwo, zwłaszcza mężczyzn i chłopców, do aktywnego udziału w zapobieganiu wszystkim formom przemocy objętym zakresem Konwencji, m.in. przemocy seksualnej, molestowania, przemocy psychicznej, oraz promować programy i działania na rzecz pełnego wzmocnienia kobiet.

Ponadto strony powinny czuwać, aby akty przemocy nie były usprawiedliwiane kulturą, zwyczajem, religią, tradycją lub tzw. „honorem”. Przy podejmowaniu wszelkich działań związanych z zapobieganiem przemocy należy mieć na względzie prawa człowieka wszystkich ofiar. Powyższe działania powinny także uwzględniać i odnosić się do specyficznych potrzeby osób narażonych na przemoc ze względu na szczególne okoliczności.

Należy zaznaczyć, iż Polska już w 1982 r., ratyfikując Konwencję w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet⁸, zobowiązała się do podjęcia wszelkich stosownych kroków do zmiany społecznych i kulturowych wzorców zachowania mężczyzn i kobiet w celu osiągnięcia likwidacji przesądów i zwyczajów lub innych praktyk opierających się na

⁸ Dz. U. z 1982 r. Nr 10, poz. 71.

przekonaniu o niższości lub wyższości jednej z płci albo na negatywnych stereotypach roli mężczyzny i kobiety.

Dodatkowo artykuł 12 Konwencji nakazuje przyjęcie niezbędnych regulacji prawnych i innych rozwiązań, aby zapobiegać wszystkim formom przemocy objętym jej zakresem, których mogłaby dopuścić się osoba fizyczna lub prawna. Obowiązek zapobiegania przemocy może polegać również na podejmowaniu odpowiednich działań nielegislacyjnych, np. organizacyjnych, albo egzekwowaniu cywilnej odpowiedzialności odszkodowawczej osób prawnych.

Konwencja zobowiązuje strony do regularnego promowania lub realizowania programów na rzecz podnoszenia świadomości oraz lepszego rozumienia przez społeczeństwo różnych przejawów wszystkich form przemocy objętych zakresem Konwencji, ich wpływu na dzieci, a także potrzeby zapobiegania przemocy. Do działań tych powinno dochodzić na wszystkich szczeblach, w tym, gdy to właściwe, we współpracy z krajowymi instytucjami ochrony praw człowieka, instytucjami do spraw równego traktowania, społeczeństwem obywatelskim i organizacjami pozarządowymi, szczególnie z organizacjami kobiet. Strony powinny również zapewnić szerokie rozpowszechnianie informacji na temat dostępnych rozwiązań w zakresie zapobiegania aktom przemocy objętym zakresem niniejszej Konwencji.

Programy, których założenia odpowiadają wskazanym zobowiązaniom i których celem jest m.in. zmiana społecznych i kulturowych wzorców zachowań kobiet i mężczyzn, są realizowane w Polsce przez szereg instytucji zarówno na szczeblu centralnym, jak i samorządowym⁹. Programy te promują m.in.: partnerską relację osób pozostających w stałych związkach, wspólne podejmowanie decyzji i opiekę nad dziećmi, brak dominacji jednej strony w związku, umiejętności rozwiązywania konfliktów bez przemocy, zabezpieczenie emerytalne i socjalne kobiety i mężczyzny.

Po związaniu się Konwencją nowo tworzone programy odnoszące się do kwestii objętych zakresem Konwencji powinny dalej uwzględniać wskazane wyżej wartości, w tym ukazywać wszelkie formy przemocy jako naruszenia praw osoby jej doznającej oraz przekonywać, że żadna osoba doznająca przemocy nie musi się na nią godzić i ma prawo się przeciwstawić sprawcy oraz prosić o pomoc. W celu zapewnienia pełnego wykonywania postanowień artykułu 13 Konwencji wszczęte programy powinny podejmować takie zagadnienia jak przemoc ekonomiczna, przemoc w związkach, które rozpadły się, a także upowszechniające

⁹ M.in. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Traktowania, Rządowy program ograniczania przestępczości i aspołecznych zachowań „Razem bezpieczniej”, Program przeciwdziałania przemocy realizowany przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

zagadnienia przeciwdziałania przemocy w rodzinie uwzględniające kulturowe uwarunkowania zjawiska przemocy oraz przemocy ze względu na płeć. Odpowiednie działania przewiduje m.in. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014–2020, jak również opracowany przez Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Traktowania.

W zakresie edukacji w artykule 14 Konwencji przewiduje, aby w uzasadnionych przypadkach strony podjęły działania niezbędne, aby wprowadzić do programów nauczania, na wszystkich poziomach edukacji, dostosowane do etapu rozwoju uczniów, treści dotyczące równości kobiet i mężczyzn, niestereotypowych ról płciowych, wzajemnego szacunku, rozwiązywania konfliktów w relacjach międzyludzkich bez uciekania się do przemocy, przemocy wobec kobiet ze względu na płeć oraz gwarancji nienaruszalności osobistej. Strony powinny podjąć niezbędne działania, aby zasady te były promowane także w ramach edukacji nieformalnej, działalności sportowej, kulturalnej i rekreacyjnej oraz w mediach.

Treści odnoszące się do problematyki przeciwdziałania przemocy, zapobiegania wszelkiej dyskryminacji oraz do problematyki równościowej zawarte są w obowiązującej w Polsce podstawie programowej, na podstawie której opracowywane są programy nauczania w szkołach. Instytucje kultury realizują, w zakresie odpowiednim do aktualnych potrzeb społecznych, działania odnoszące się do poszanowania godności kobiet i równouprawnienia. Zachodzi jednak potrzeba szerszego niż dotychczas wykorzystania mediów, struktur sportu, wydarzeń sportowych do zwalczania przemocy wobec kobiet, zwiększania wrażliwości społecznej oraz zmiany negatywnych stereotypów płciowych.

Artykuł 15 Konwencji nakłada na strony obowiązek zorganizowania lub wzmocnienia szkoleń adresowanych do osób mających zawodowy kontakt z ofiarami lub sprawcami aktów przemocy. Szkolenia powinny dotyczyć zapobiegania oraz wykrywania aktów przemocy, równości kobiet i mężczyzn, potrzeb i praw ofiar przemocy oraz sposobów zapobiegania wtórnej wiktymizacji. Strony powinny zachęcać, aby szkolenia poruszały również kwestie skoordynowanej międzyinstytucjonalnej współpracy umożliwiającej wszechstronne i odpowiednie rozpatrywanie zgłoszeń przypadków przemocy objętych zakresem niniejszej Konwencji.

Od 2007 r. w ramach Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie prowadzone są szkolenia dla pracowników pierwszego kontaktu (pracownicy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, policjanci, przedstawiciele oświaty, przedstawiciele ochrony zdrowia, przedstawiciele wymiaru sprawiedliwości, przedstawiciele gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych) zajmujących się pracą z osobami

doznającymi przemocy w rodzinie i z osobami stosującymi przemoc w rodzinie. Szkolenia mają charakter interdyscyplinarny. Dodatkowo zagadnienia przemocy w rodzinie mieszczą się w programach nauczania w kolegiach służb społecznych, kształcących pracowników socjalnych, Policji oraz szkoleniach organizowanych przez Krajową Szkołę Sądownictwa i Prokuratury dla pracowników wymiaru sprawiedliwości. Szkolenia realizowane są w zakresie przedmiotowym u.p.p.r.

Pełne wykonywanie artykułu 15 Konwencji wymaga rozszerzenia zakresu tematyki szkoleń o zjawisko przemocy ekonomicznej, przemocy w związkach, które rozpadły się, jak też informacje na temat mechanizmu stosowania i stereotypów związanych ze stosowaniem przemocy, w tym kulturowych uwarunkowań zjawiska przemocy oraz przemocy ze względu na płeć, o ile w dotychczasowych szkoleniach kwestia ta nie była zawarta w treści szkolenia. Odpowiednie działania przewiduje m.in. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014–2020, jak również opracowany przez Pełnomocnika Rządu do spraw Równego Traktowania Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Traktowania.

Artykuł 16 Konwencji wymaga, aby realizowane były programy mające na celu nauczanie sprawców przemocy domowej zachowań bez uciekania się do agresywnych wzorców oraz niestosowania agresji w relacjach międzyludzkich. Strony mają przyjąć niezbędne regulacje prawne lub środki ustanawiające bądź wspierające programy leczenia zapobiegające recydywie sprawców przestępstw, w tym zwłaszcza sprawców przestępstw na tle seksualnym. Podejmując wskazane wyżej działania, strony muszą czuwać, aby bezpieczeństwo, wsparcie i poszanowanie praw człowieka ofiary było traktowane priorytetowo, a programy były, gdy jest to właściwe, wdrażane w ścisłej współpracy z wyspecjalizowanymi jednostkami zapewniającymi wsparcie ofiarom.

Realizację programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc przewiduje u.p.p.r. Celem programów jest umożliwienie nabycia osobom stosującym przemoc prawidłowych umiejętności wychowawczych, postaw małżeńskich oraz właściwych zachowań społecznych. Wytyczne do tworzenia programów korekcyjno-edukacyjnych zawarte są w załączniku do Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Programy, oprócz oddziaływań edukacyjnych, obejmują również praktyczne ćwiczenia dostarczające korekcyjnych doświadczeń osobistych zmieniających zachowania i postawy związane z przemocą oraz rozwijające umiejętności samokontroli i konstruktywnego współżycia. Gwarancją właściwej realizacji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych są zapisy zawarte w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego

2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływanie korekcyjno-edukacyjne¹⁰ (dalej: rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej). Przewidziane przez u.p.p.r. programy oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych są adresowane do osób stosujących różne formy przemocy w rodzinie.

Artykuł 17 Konwencji reguluje udział sektora prywatnego i mediów. Sektor prywatny, sektor technologii informacyjnych i komunikacyjnych oraz środki masowego przekazu mają być zachęcane do brania udziału w opracowywaniu i wdrażaniu strategii, a także ustalania wytycznych i zasad wewnętrznych w celu zapobiegania przemocy wobec kobiet oraz wspierania poszanowania ich godności. Państwa mają obowiązek rozwijać i promować wśród dzieci, rodziców oraz wychowawców umiejętności właściwego poruszania się w środowisku informacyjnym i komunikacyjnym, w którym również występują poniżające treści o charakterze seksualnym lub dotyczące przemocy, które mogą być szkodliwe.

Zgodnie z ustawą z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji¹¹ (dalej: u.r.t.) zadaniem radiofonii i telewizji jest upowszechnianie edukacji obywatelskiej, a audycje i inne przekazy nie mogą propagować działań sprzecznych z prawem, postaw i poglądów sprzecznych z moralnością i dobrem społecznym, w szczególności nie mogą zawierać treści nawołujących do nienawiści i dyskryminujących. Zabronione jest rozpowszechnianie audycji lub innych przekazów zagrażających fizycznemu, psychicznemu lub moralnemu rozwojowi małoletnich, w szczególności zawierających treści pornograficzne lub w sposób nieuzasadniony eksponujących przemoc. W przypadku stwierdzenia naruszenia obowiązków wynikających z u.r.t. przewiduje ona sankcje (kary finansowe). Programy mediów publicznych i inne usługi powinny m.in. służyć umacnianiu rodziny, kształtowaniu postaw prozdrowotnych i zwalczaniu patologii społecznych. U.r.t. umożliwia naczelnym organom państwowym bezpośrednią prezentację oraz wyjaśnianie polityki państwa w jednostkach publicznej radiofonii i telewizji. Ponadto w ramach zadań własnych gmin i powiatów wynikających z u.p.p.r. samorzady zobowiązane są do prowadzenia działań edukacyjnych i profilaktycznych, zwłaszcza promowania prawidłowych metod wychowawczych. Zadania te realizowane są m.in. poprzez przeprowadzanie lokalnych kampanii społecznych we współpracy z sektorem prywatnym mających na celu uwrażliwienie rodziców oraz

¹⁰ Dz. U. z 2011 r. Nr 50, poz. 259.

¹¹ Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 226, z późn. zm.

wychowawców na dostęp dzieci w środowisku informacyjnym i komunikacyjnym do treści promujących zachowania przemocowe.

3.4. Ochrona i wsparcie

Artykuł 18 Konwencji przedstawia ogólne zobowiązania w zakresie ochrony i wspierania osób doznających przemocy. Wszystkie ofiary powinny zostać objęte ochroną przed możliwymi kolejnymi atakami. Ustanowione powinny zostać odpowiednie struktury zapewniające skuteczną współpracę wszystkich właściwych organów państwowych, a także organizacji pozarządowych i innych podmiotów właściwych w sprawach udzielania ochrony i wsparcia ofiarom i świadkom. Podejmowane działania w ramach ochrony i wsparcia nie mogą być uzależnione od woli osoby doznającej przemocy dotyczącej wszczęcia postępowania lub zeznawania przeciwko sprawcy i powinny:

- opierać się na uwzględnieniu perspektywy płci społeczno-kulturowej w pojmowaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej oraz być ukierunkowane na zagwarantowanie ofiarom ich praw i bezpieczeństwa,
- ograniczać ryzyko wtórnej wiktymizacji,
- być formą dążenia do wzmocnienia się i niezależności ekonomicznej kobiet będących ofiarami przemocy,
- opierać się na zintegrowanym podejściu, uwzględniającym stosunki między ofiarami, sprawcami, dziećmi i ich otoczenie,
- w uzasadnionych przypadkach umożliwiać umieszczenie w jednym miejscu zespołu służb zapewniających ochronę i wsparcie,
- być ukierunkowane na szczególne potrzeby osób zagrożonych przemocą, w tym dzieci będących ofiarami, oraz być dla nich dostępne.

Ponadto strony mają podejmować odpowiednie działania mające na celu zapewnienie ochrony konsularnej lub innej formy ochrony swoich obywateli oraz ich wsparcia, jak też innych ofiar uprawnionych do takiej ochrony, zgodnie ze zobowiązaniami wynikającymi z prawa międzynarodowego.

W Polsce osobom doznającym przemocy w rodzinie pomoc udzielana jest przez punkty konsultacyjne, ośrodki wsparcia, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, ośrodki interwencji kryzysowej prowadzone i finansowane w ramach zadań własnych gmin i powiatów. Ośrodki te udzielają pomocy wszystkim ofiarom i tworzone są odpowiednio do skali i rodzaju lokalnych potrzeb. Na szczeblu powiatów, w ramach zadania zleconego,

którego realizacja finansowana jest z budżetu państwa, pomocy udzielają również specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. Pomoc udzielana ofierze przemocy w rodzinie obejmuje ochronę przed kolejnymi aktami przemocy w formie:

- interwencji kryzysowej i wsparcia,
- ochrony przed dalszym krzywdzeniem przez uniemożliwienie osobom stosującym przemoc korzystania ze wspólnie zajmowanego z innymi członkami rodziny mieszkania oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby pokrzywdzonej,
- zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie,
- zapewnienia osobie dotkniętej przemocą w rodzinie, która nie ma tytułu prawnego do zajmowanego wspólnie ze sprawcą przemocy lokalu, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

Osoby doznające przemocy w rodzinie objęte są pomocą w ramach działań realizowanych przez zespoły interdyscyplinarne, które usytuowane są w pobliżu miejsca zamieszkania osoby, tj. w gminnych ośrodkach pomocy społecznej. Gminy realizują zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej m.in. poprzez tworzenie zespołów interdyscyplinarnych. W przypadku wystąpienia przypadku przemocy w rodzinie właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny zespół interdyscyplinarny może na podstawie procedury „Niebieskie Karty” udzielić pomocy i wsparcia, realizując opracowany wspólnie z osobą doznającą przemocy indywidualny plan pomocy. Plan ten (utworzony przez zespół interdyscyplinarny lub grupę roboczą) może m.in. obejmować poradnictwo psychologiczne, prawne, a także udzielenie pomocy socjalnej. Plan opracowywany jest z uwzględnieniem poszanowania praw i godności osoby doznającej przemocy w rodzinie.

Prawo polskie (k.k., ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks postępowania karnego¹² (dalej: k.p.k.), u.p.p.r.) zawiera uregulowania prawne służące ochronie osób doznających przemocy w rodzinie, bez względu na kwalifikację czynu sprawcy. Pomoc nie jest uzależniona od zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa. Prawo karne oraz procedura karna zawierają rozwiązania pozwalające ochronić pokrzywdzonych przestępstwem związanym z użyciem przemocy. Niezależnie od prawa karnego (bez względu na to, czy toczy się postępowanie karne, czy nie) osoby doznające przemocy mogą otrzymać pomoc w ramach procedury „Niebieskie Karty”. Z kolei przepisy w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie regulują współpracę pomiędzy organami administracji rządowej (w tym również organami ścigania i sądownictwa), jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami

¹² Dz. U. z 1997 r. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.

pozarządowymi. Współpraca ta opiera się m.in. na funkcjonowaniu zespołów interdyscyplinarnych oraz procedurze „Niebieskie Karty”. W skład zespołów interdyscyplinarnych wchodzi przedstawiciele jednostek organizacyjnych, jednostek pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz kuratorzy sądowi, prokuratorzy i inni przedstawiciele działający na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Opiekę konsularną oraz wsparcie gwarantuje artykuł 36 Konstytucji RP oraz odpowiednie przepisy ustawy z dnia 13 lutego 1984 r. o funkcjach konsulów Rzeczypospolitej Polskiej¹³. Tym niemniej w celu wyjaśnienia, w jakim zakresie polskie służby konsularne mogą realizować przedmiotowy przepis, wskazane jest złożenie deklaracji o następującym brzmieniu:

Rzeczpospolita Polska uznaje konieczność interpretacji art. 18 ust. 5 Konwencji w świetle wiążących Rzeczpospolitą Polską umów międzynarodowych i bezpośrednio stosowanych aktów normatywnych organizacji międzynarodowych, którym Rzeczpospolita Polska przekazała kompetencje organów władzy państwowej w niektórych sprawach. Zgodnie z powyższym, Rzeczpospolita Polska udziela ochrony konsularnej jedynie obywatelom polskim oraz obywatelom tych państw członkowskich Unii Europejskiej, które nie mają swojego przedstawicielstwa dyplomatycznego lub urzędu konsularnego na terytorium państwa trzeciego, na takich warunkach jak obywatelom polskim. Ponadto zgodnie z powszechnie przyjętą normą prawa międzynarodowego ochrona ta nie obejmuje obywateli państwa przyjmującego. Konsul Rzeczypospolitej Polskiej może podejmować działania w celu zapewnienia ochrony konsularnej tylko poprzez środki przewidziane przez międzynarodowe prawo konsularne.

Artykuł 19 Konwencji zakłada, że osoby doznające przemocy będą otrzymywały, w zrozumiałym dla nich języku oraz w odpowiednim czasie, stosowne informacje dotyczące dostępnego wsparcia oraz środków prawnych. Konwencja nie precyzuje, jakie podmioty są zobowiązane do udzielania informacji.

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”¹⁴ zobowiązuje przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, którzy w związku z uzasadnionym

¹³ Dz. U. z 2002 r. Nr 215, poz. 1823, z późn. zm.

¹⁴ Dz. U. z 2011 r. Nr 209, poz. 1245.

podejrzeniem zaistnienia przemocy w rodzinie wszczęli procedurę do przekazania formularza „Niebieska Karta – B” stanowiącego informacje dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Dystrybuowane informacje są dostępne w języku polskim i angielskim.

Artykuł 20 Konwencji stanowi, że strony przyjmą regulacje prawne lub inne rozwiązania niezbędne, by osoby doznające przemocy miały dostęp do usług ułatwiających im przezwycięzenie jej skutków. W miarę konieczności rozwiązania te powinny obejmować takie usługi jak: poradnictwo prawne i psychologiczne, wsparcie finansowe, pomoc mieszkaniową, edukację, szkolenia, pomoc w znalezieniu zatrudnienia. Zagwarantowany ma być dostęp do odpowiednio przygotowanej i finansowanej opieki zdrowotnej i służb socjalnych.

W Polsce większość działań umożliwiających ofiarom przezwycięzenie skutków doznanej przemocy jest prowadzona w ramach realizacji na szczeblu lokalnym (gminy, powiatu) zadań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz udzielaniem świadczeń z pomocy społecznej. Do zadań własnych powiatu należy udzielanie specjalistycznego poradnictwa, w szczególności prawnego, psychologicznego i rodzinnego. Poradnictwo jest świadczone osobom, w tym dzieciom, rodzinom, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych, bez względu na posiadany dochód. Poradnictwo prawne realizuje się przez udzielanie informacji o obowiązujących przepisach z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego, zabezpieczenia społecznego, ochrony praw lokatorów. Poradnictwo psychologiczne realizuje się przez procesy diagnozowania, profilaktyki i terapii. Poradnictwo rodzinne obejmuje problemy funkcjonowania rodziny, w tym problemy opieki nad osobą z niepełnosprawnością, a także terapię rodzinną. Dostęp do innych wskazanych w artykule usług, takich jak wsparcie finansowe czy pomoc w znalezieniu zatrudnienia, jest możliwy dla ofiar na zasadach ogólnych wskazanych w odpowiednich aktach prawnych. Biorąc pod uwagę treść przepisu, w szczególności stwierdzenie „w miarę konieczności”, rozwiązania te są wystarczające na potrzeby Konwencji.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że rozwiązania prawne i działania podejmowane w wykonaniu Konwencji obejmują szeroki katalog osób znajdujących się w zasięgu jurysdykcji danej strony: obywateli państw stron, obywateli państw trzecich, osoby nieposiadające żadnego obywatelstwa, a w szczególnych przypadkach również osoby nieprzebywające na terytorium danego państwa strony. Wszystkim tym osobom musi być udzielona pomoc w zakresie określonym przez Konwencję, w tym w uzasadnionych przypadkach świadczenia rzeczowe i pieniężne, a także pomoc medyczna. Państwom

przysługuje pewien margines swobody przy określaniu zakresu nadawanych przez nie uprawnień, zróżnicowanie sytuacji musi mieć jednak obiektywne podstawy i być proporcjonalne w stosunku do uprawnionego celu. Dostępu do części świadczeń wskazanych w przedmiotowym artykule nie mają zgodnie z ustawą o pomocy społecznej cudzoziemcy przebywający w Polsce na podstawie zezwoleń innych niż wymienione w art. 5 ustawy o pomocy społecznej¹⁵, którym nie przysługują świadczenia wynikające z u.p.p.r. oraz z ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej¹⁶.

Zgodnie z artykułem 21 Konwencji strony zapewnią pomoc w składaniu skarg indywidualnych i zbiorowych poprzez umożliwienie ofiarom dostępu do informacji oraz do regionalnych i międzynarodowych mechanizmów składania skarg indywidualnych i zbiorowych. Polska jest stroną szeregu umów międzynarodowych z zakresu ochrony praw człowieka umożliwiających jednostkom, które wyczerpały drogę krajową, składanie skarg do organów międzynarodowych na naruszenie praw wymienionych w tych umowach. Uprawnienia do składania skarg są w pełni respektowane przez władze polskie. Informacje na temat międzynarodowych mechanizmów składania skarg są dostępne na stronach internetowych Ministerstwa Spraw Zagranicznych i Ministerstwa Sprawiedliwości.

Artykuł 22 Konwencji nakłada na strony obowiązek zapewnienia, odpowiednio rozmieszczonych przestrzennie, specjalistycznych usług wsparcia doraźnego, krótko- i długoterminowego, dostępnych dla każdej ofiary aktu przemocy objętego zakresem Konwencji. Zapewnione mają być specjalistyczne usługi wsparcia wszystkich kobiet ofiar przemocy oraz ich dzieci. Artykuł 23 Konwencji wskazuje na potrzebę utworzenia wystarczającej liczby odpowiednich i łatwo dostępnych schronisk oferujących bezpieczne zakwaterowanie oraz aktywną pomoc ofiarom, zwłaszcza kobietom i ich dzieciom.

Usługi wsparcia wskazane w artykułach 22 i 23 Konwencji są realizowane w Polsce m.in. przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie funkcjonujące zgodnie ze standardami określonymi w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Obecnie funkcjonuje 35 takich placówek. Są one zobowiązane do udzielania pomocy, w tym zapewnienia schronienia ofierze oraz jej dzieciom, bez skierowania, bez względu na dochód, do 3 miesięcy, z możliwością przedłużenia w uzasadnionych przypadkach, udzielania poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, prowadzenia grup wsparcia, grup terapeutycznych, terapii indywidualnej, zapewnienia miejsc do spania,

¹⁵ Dz. U. z 2013 r. poz. 182.

¹⁶ Dz. U. z 2012 r. poz. 680.

wyżywienia, odzieży, obuwia. Wszystkie specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie współpracują z instytucjami zajmującymi się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie, głównie z ośrodkami pomocy społecznej, powiatowymi centrami pomocy rodzinie, Policją, sądami, prokuraturą, strażą miejską, zakładami opieki zdrowotnej, poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, szkołami, przedszkolami, kościołami, organizacjami pozarządowymi, gminnymi komisjami rozwiązywania problemów alkoholowych, wydziałami ds. mieszkalnictwa, rodzinnymi ośrodkami diagnostyczno-konsultacyjnymi, powiatowymi urzędami pracy, mediami lokalnymi. Ponadto specjalistyczne wsparcie oferują placówki udzielające pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie, m.in. ośrodki interwencji kryzysowej (220 ośrodków), ośrodki wsparcia (75 ośrodków), domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży (203 domy). Placówki działają w ramach zadań własnych gmin i powiatów i są finansowane z budżetów samorządowych. Zwiększenie liczby placówek jest uzależnione od potrzeb występujących na danym terenie oraz od środków finansowych samorządów lokalnych. Pomoc prawną i psychologiczną, w tym krótkoterminową, dostarczają również ośrodki pomocy dla osób pokrzywdzonych przestępstwem (15 ośrodków). Wzbogacenie oferty dla pokrzywdzonych przestępstwem następuje także poprzez finansowanie przez Ministerstwo Sprawiedliwości działalności pomocowej organizacji pozarządowych ze środków Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

Konieczne jest odpowiednie zmodyfikowanie przepisów ustawy o pomocy społecznej w celu umożliwienia dostępu do wsparcia specjalistycznego, schronisk oferujących bezpieczne zakwaterowanie oraz aktywną pomoc cudzoziemcom, ofiarom przestępstw objętych Konwencją, przebywających w Polsce na podstawie zezwoleń innych niż wymienione w art. 5 ustawy o pomocy społecznej, a którym nie przysługują świadczenia wynikające z u.p.p.r.

Artykuł 24 Konwencji wskazuje, że ustanowione mają być ogólnokrajowe, całodobowe, bezpłatne telefony zaufania udzielające porad w sprawie przemocy z zachowaniem poufności lub anonimowości osób dzwoniących. W chwili obecnej nie ma w Polsce ogólnokrajowego, całodobowego, bezpłatnego telefonu zaufania, spełniającego wymogi Konwencji. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014–2020 przewiduje utworzenie całodobowej bezpłatnej ogólnopolskiej linii telefonicznej dla ofiar przemocy w rodzinie i ze względu na płeć telefonów zaufania, interwencyjnych lub informacyjnych dla osób dotkniętych przemocą oraz tworzenie i zwiększanie zakresu działania oraz dostępności do

ogólnopolskich całodobowych telefonów zaufania, interwencyjnych lub informacyjnych, dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie.

W artykule 25 Konwencji przewiduje, że istnieje ma wystarczająca liczba łatwo dostępnych ośrodków świadczących pomoc osobom pokrzywdzonym przestępstwem zgwałcenia lub przemocy seksualnej, zapewniających badania lekarskie i sądowe, wsparcie pourazowe oraz poradnictwo.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami pomoc dla ofiar gwałtów lub przemocy seksualnej jest udzielana w placówkach, o których mowa w u.p.p.r. Pomoc oferowana jest również przez ośrodki interwencji kryzysowej oraz przez ośrodki pomocy dla osób pokrzywdzonych przestępstwem (nie świadczą one jednak pomocy medycznej, którą otrzymać można w odpowiedniej placówce medycznej). Pomocy udzielają też organizacje pozarządowe, które uzyskują środki z Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej. Obowiązujące rozwiązania oceniane są jako odpowiadające potrzebom i nie planuje się utworzenia osobnych placówek świadczących odrębną pomoc wyłącznie dla ofiar przemocy seksualnej.

Konieczne jest dokonanie zmian przepisów ustawy o pomocy społecznej w celu zapewnienia, aby ośrodki świadczące pomoc ofiarom gwałtów lub przemocy seksualnej dostępne były również dla cudzoziemców, ofiar przemocy seksualnej, przebywających w Polsce na podstawie zezwoleń innych niż wymienione w art. 5 ustawy o pomocy społecznej, a którym nie przysługują świadczenia wynikające z u.p.p.r.

Jak wynika z artykułu 26 Konwencji, w ramach ochrony i wsparcia ofiar przemocy przykładana ma być należyta uwaga do praw i potrzeb dzieci będących świadkami przemocy. Działania obejmować mają pomoc psychologiczną i pomoc społeczną. Konwencja nie precyzuje metod i sposobów wsparcia dzieci będących świadkami przemocy.

Na gruncie prawa polskiego za formę wsparcia dzieci doznających przemocy oraz będących świadkami przemocy można uznać artykuły 185a i 185b k.p.k., które przewidują specjalny tryb przesłuchania osób poniżej 15. roku życia. W styczniu 2014 r. weszła w życie przyjęta w dniu 13 czerwca 2013 r. nowelizacja k.k. i k.p.k. (dalej: nowelizacja k.k. i k.p.k.)¹⁷, która wprowadza dodatkową ochronę małoletnich w postępowaniu karnym, a przewidziane w niej akty wykonawcze doprecyzują sposób przygotowania przesłuchania oraz warunków, jakim powinny odpowiadać pomieszczenia przeznaczone do przesłuchań (ostateczny termin wprowadzenia w życie nowych standardów dotyczących rejestracji przesłuchań

¹⁷ Dz. U. z 2013 r. poz. 849.

i przygotowania pomieszczeń to odpowiednio styczeń i sierpień 2015 r.). Na podstawie regulacji u.p.p.r. oraz jej aktów wykonawczych dzieci przebywające wraz z rodzicami w specjalistycznych ośrodkach wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie objęte są pomocą psychologiczną, a także specjalistyczną pomocą socjoterapeutyczną i terapeutyczną. Dzieci, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu problemów życiowych, mają dostęp do prowadzonego przez powiat poradnictwa prawnego, psychologicznego i rodzinnego.

Artykuł 27 Konwencji zakłada, że osoby będące świadkami aktów przemocy lub osoby mające uzasadnione podstawy, aby podejrzewać, że tego typu akt może zostać popełniony bądź że można spodziewać się kolejnych aktów przemocy, mają być zachęcane do zgłaszania tego właściwym organizacjom lub władzom. Zgodnie z artykułem 304 k.p.k. każdy, kto posiada wiedzę na temat popełnienia przestępstwa, ma obowiązek jego zgłoszenia. Dodatkowy obowiązek zawiadomienia o przemocy w rodzinie zawiera również u.p.p.r. (artykuł 12). Należy zaznaczyć, iż treści zachęcające do zgłaszania przypadków przemocy organom ścigania są zawarte w realizowanych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej kampaniach społecznych, skierowanych również do świadków przemocy w rodzinie. Istotną rolę w tym zakresie ma również Ministerstwo Sprawiedliwości, które wydało Kartę Praw Osoby Dotkniętej Przemocą w Rodzinie oraz obszerny Informator dla Osób Dotkniętych Przemocą w Rodzinie.

Artykuł 28 Konwencji zobowiązuje strony do umożliwienia składania przez specjalistów zgłoszeń o uzasadnionym podejrzeniu popełnienia poważnego aktu przemocy lub spodziewanej możliwości kolejnych aktów bez ryzyka naruszenia tajemnicy zawodowej. Określenie kategorii specjalistów objętych przepisem oraz okoliczności, w których przepis ma zastosowanie, zostało pozostawione w gestii stron.

Przyjęte w prawie polskim ogólne zasady dotyczące zgłoszeń, w powiązaniu z wyjątkami od zakazu przesłuchiwania przedstawicieli niektórych zawodów, w wystarczający sposób spełniają wymogi Konwencji.

3.5. Prawo materialne

Artykuł 29 Konwencji nakłada na strony obowiązek podjęcia koniecznych działań ustawodawczych lub innych mających na celu zagwarantowanie ofiarom możliwości dochodzenia swoich praw na drodze cywilnej poprzez wyposażenie ich w instrumenty prawne służące do pozywania zarówno sprawcy, jak i władz państwowych w przypadku, kiedy nie

dopełniły one obowiązku podjęcia niezbędnych działań zapobiegawczych lub ochronnych leżących w zakresie ich uprawnień.

Realizację tego przepisu na gruncie polskiego prawa zapewniają regulacje zawarte w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. – Kodeks cywilny¹⁸ (dalej: k.c.) (m.in. artykuł 23 i artykuł 417).

Artykuł 30 Konwencji wprowadza odpowiedzialność odszkodowawczą i restytucyjną sprawcy konwencyjnego. Pomocniczo ofiary, które doznały poważnego uszkodzenia ciała lub uszczerbku na zdrowiu, mogą otrzymywać odszkodowanie od państwa, o ile szkoda nie została naprawiona z innych źródeł. Przedmiotowa zasada znajduje swoje odzwierciedlenie w aktualnie obowiązującym polskim systemie prawnym i to zarówno na gruncie prawa karnego, jak i cywilnego (przyznawania odszkodowania nie przewidują przepisy dotyczące przeciwdziałania przemocy w rodzinie, o pomocy społecznej ani o ubezpieczeniach społecznych). Polskie prawo ogranicza jednak dostęp do państwowej kompensaty w porównaniu z regulacjami konwencyjnymi wskazanymi w artykule 30 ustęp 2. W związku z tym, już na etapie podpisania Konwencji, Polska skorzystała z prawa złożenia stosownego zastrzeżenia:

Rzeczpospolita Polska na podstawie art. 78 ust. 2 zastrzega, że będzie stosować art. 30 ust. 2 Konwencji wyłącznie w stosunku do pokrzywdzonych będących obywatelami Rzeczypospolitej lub Unii Europejskiej oraz w trybie własnego prawa krajowego.

Powyższe zastrzeżenie zostanie podtrzymane również przy ratyfikacji Konwencji.

Artykuł 31 Konwencji zobowiązuje strony do podjęcia działań ustawodawczych lub innych mających na celu zagwarantowanie, że przy ustalaniu prawa do opieki nad dzieckiem i do widzenia z dzieckiem uwzględnione zostaną przypadki przemocy objęte zakresem Konwencji, oraz mających na celu zagwarantowanie, że wykonywanie prawa do opieki nad dzieckiem i do widzenia z dzieckiem nie stanowi zagrożenia praw i bezpieczeństwa ofiary ani dzieci. Realizacja powyższych obowiązków zapewniona jest przez przepisy ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. – Kodeks rodzinny i opiekuńczy¹⁹ (dalej: k.r.o.).

Artykuł 32 Konwencji nakłada obowiązek przyjęcia regulacji prawnych lub innych rozwiązań niezbędnych, aby małżeństwa zawarte pod przymusem mogły być unieważniane, anulowane lub rozwiązywane bez nadmiernego ciężaru finansowego lub administracyjnego

¹⁸ Dz. U. z 2014 r. poz. 121.

¹⁹ Dz. U. z 2012 r. poz. 788.

dla ofiary. Powyższym założeniom Konwencji odpowiada rozwiązanie przyjęte w artykule 151 k.r.o., tj. instytucja unieważnienia małżeństwa.

Zgodnie z artykułem 33 Konwencji za umyślne stosowanie nacisków lub gróźb, poważnie naruszających równowagę psychiczną innej osoby, grozić ma odpowiedzialność karna. Możliwe jest zastrzeżenie, zgodnie z artykułem 78 ustęp 3, prawa stosowania sankcji innych niż karne. Zakresowi przedmiotowemu artykułu 33 Konwencji odpowiadają: artykuł 190 k.k. (groźba karalna), artykuł 191 k.k. (zmuszanie), jak również – wobec osób pomiędzy którymi istnieje stosunek zależności – artykuł 207 § 1 k.k. (znęcanie się).

Artykuł 34 Konwencji zakłada, że za umyślne, powtarzające się zastraszanie innej osoby powodujące, że obawia się ona o swoje bezpieczeństwo, grozić ma odpowiedzialność karna. Możliwe jest zastrzeżenie, na podstawie artykułu 78 ustęp 3 Konwencji, prawa stosowania sankcji innych niż karne w przypadku postępowania, o którym mowa w tym artykule. Powyższemu przepisowi odpowiada artykuł 190a k.k. (nękanie).

Artykuł 35 Konwencji przewiduje karalność za umyślne dopuszczenie się przemocy fizycznej wobec innej osoby. Przepis ten ma odzwierciedlenie w normach przewidzianych w rozdziale XIX k.k. („Przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu”), w artykule 191 k.k. (przemoc w celu zmuszenia do określonego zachowania) oraz artykule 217 § 1 k.k. (naruszenie nietykalności cielesnej).

Artykuł 36 Konwencji precyzuje zakres penalizacji przemocy seksualnej, w tym gwałtu. Odpowiedzialność karna ma grozić za następujące umyślne czynności:

- penetracja waginalna, analna lub oralna o charakterze seksualnym ciała innej osoby jakąkolwiek częścią ciała lub przedmiotem, bez jej zgody,
- inne czynności o charakterze seksualnym wobec innej osoby, bez jej zgody,
- doprowadzenie innej osoby, bez jej zgody, do podjęcia czynności o charakterze seksualnym z osobą trzecią.

Zgoda musi być udzielona dobrowolnie jako wyraz wolnej woli. Odpowiedzialność karna grozić ma także za czynności podejmowane wobec byłych lub obecnych małżonków lub partnerów, zgodnie z tym, jak to uznaje prawo krajowe. Na gruncie prawa polskiego artykuł 36 Konwencji realizowany jest przez artykuły: 197, 198 i 199 k.k.

Artykuł 37 Konwencji ustanawia karalność za umyślne działania polegające na zmuszaniu osoby dorosłej lub dziecka do zawarcia małżeństwa, zwabieniu osoby dorosłej lub dziecka na terytorium strony lub państwa innego niż to, które zamieszkuje, w celu zmuszenia osoby dorosłej lub dziecka do zawarcia małżeństwa. Czynny, o których mowa powyżej, mogą być w Polsce penalizowane przy zastosowaniu artykułu 191 k.k. (zmuszanie do określonego

zachowania). Zachowanie polegające na zwabieniu może zostać zakwalifikowane jako pomocnictwo lub współsprawstwo przy przestępczym zmuszaniu do określonego zachowania.

Konwencja w artykule 38 formułuje karalność za następujące umyślne działania: wycinanie, infibulacja lub każde inne okaleczenie całości lub którejkolwiek części warg sromowych większych, warg sromowych mniejszych lub łechtaczki, zmuszanie kobiety lub doprowadzenie jej do poddania się którejkolwiek z tych czynności, zachęcanie, zmuszanie lub doprowadzenie dziewczynki do poddania się którejkolwiek z tych czynności. Przedmiotowe zachowanie może być w Polsce penalizowane przy zastosowaniu artykułu 156 k.k. (kalectwo, istotne zeszpecenie), artykułu 157 k.k. (spowodowanie uszczerbku na zdrowiu), jak również artykułu 191 k.k. (zmuszanie do określonego zachowania) oraz artykułu 18 § 2 k.k. (podżeganie).

Zgodnie z artykułem 39 Konwencji odpowiedzialność karna grozić ma również za następujące umyślne działania: przeprowadzenie aborcji u kobiety bez jej uprzedniej i świadomej zgody, przeprowadzenie zabiegu chirurgicznego u kobiety, którego celem jest uniemożliwienie jej dalszej naturalnej prokreacji, bez jej uprzedniej i świadomej zgody lub jeżeli nie rozumie tego zabiegu. Pierwszemu z powyższych zachowań odpowiada artykuł 153 k.k. (wymuszona aborcja), drugiemu zaś artykuł 156 k.k. (spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu).

Artykuł 40 Konwencji zobowiązuje strony do wprowadzenia odpowiedzialności karnej lub innego rodzaju odpowiedzialności prawnej za jakąkolwiek formę niepożądanych zachowań werbalnych, niewerbalnych lub fizycznych o charakterze seksualnym, których celem lub skutkiem jest naruszenie godności osoby, zwłaszcza poprzez tworzenie atmosfery zastraszenia, wrogości, upodlenia, poniżenia lub obrazy. Powyższemu zachowaniu odpowiada m.in. artykuł 216 k.k. (zniewaga). Ponieważ Konwencja przewiduje możliwość wprowadzenia za ten czyn innej niż karna odpowiedzialności prawnej, ma on odzwierciedlenie w artykule 24 k.c. (środki ochrony dóbr osobistych) oraz artykule 13 u.r.t. Przesłanki przypisane przez Konwencję molestowaniu seksualnemu może spełniać również artykuł 199 k.k. Kwestia ta jest również uregulowana w ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy²⁰, zgodnie z którym dyskryminowaniem ze względu na płeć jest m.in. każde niepożądane zachowanie o charakterze seksualnym lub odnoszące się do płci pracownika, którego celem lub skutkiem jest naruszenie godności pracownika, w szczególności stworzenie wobec niego zastraszającej, wrogiej, poniżającej, upokarzającej lub uwłaczającej atmosfery;

²⁰ Dz. U. z 1998 r. Nr 21, poz. 94, z późn. zm.

na zachowanie to mogą się składać fizyczne, werbalne lub pozawerbalne elementy (molestowanie seksualne). Osoba, wobec której pracodawca naruszył zasadę równego traktowania w zatrudnieniu, ma prawo do odszkodowania w wysokości nie niższej niż minimalne wynagrodzenie za pracę.

Konwencja nie zobowiązuje stron do wprowadzenia specjalnych postanowień kryminalizujących zachowania w niej opisane, a jedynie zrealizowanie standardów ochrony przez nią przewidzianych.

W tym kontekście czyny uznawane za przemoc w rozumieniu Konwencji mają swoje odpowiedniki w prawie polskim, a zastosowanie mogą mieć również:

- artykuł 148 § 1–4 k.k. – zabójstwo,
- artykuł 189 k.k. – pozbawienie wolności,
- artykuł 190 k.k. – groźba bezprawna,
- artykuł 200 § 1 i 2 k.k. – pedofilia – uprawianie, prezentowanie treści,
- artykuł 201 k.k. – kazirodztwo,
- artykuł 202 § 1–4b k.k. – prezentowanie treści pornograficznych,
- artykuł 203 k.k. – doprowadzenie przemocą innej osoby do uprawiania prostytucji,
- artykuł 208 k.k. – rozpijanie małoletnich.

Artykuł 41 Konwencji rozciąga karalność przestępstw w niej przewidzianych również na formy stadialne (usiłowanie) oraz zjawiskowe (podżeganie, pomocnictwo). Polskie prawo przewiduje karalność wszystkich wskazanych form.

Artykuł 42 Konwencji ustanawia zakaz uznawania przez prawo krajowe za usprawiedliwienie dla aktów przemocy norm kulturowych, religijnych, społecznych, tradycji lub tzw. „honoru”. Ponieważ nierzadko popełnienie takiego czynu powierza się osobom nieletnim, a zatem zazwyczaj nieponoszącym odpowiedzialności karnej, Konwencja zobowiązuje do przyjęcia regulacji prawnych lub innych rozwiązań niezbędnych, aby zachęcanie dziecka do popełnienia przedmiotowych aktów przemocy nie pomniejszało odpowiedzialności karnej osoby zachęcającej za popełnione akty.

Polski system prawny odpowiada standardom określonym w artykule 42 Konwencji. Na gruncie ustawodawstwa polskiego brak jest regulacji, które pozwalałyby, aby kultura, zwyczaj, religia, tradycja lub tzw. „honor” uzasadniały popełnienie aktu przemocy. Ponadto skuteczność artykułu 42 Konwencji gwarantuje artykuł 19 § 1 k.k. w zw. z artykułem 18 § 2 k.k.

Konwencja w artykule 43 zastrzega, że wszystkie przestępstwa konwencyjne mają zastosowanie bez względu na charakter stosunków między ofiarą a sprawcą. Polski system prawny realizuje powyższe założenie. Na gruncie ustawodawstwa polskiego brak jest bowiem regulacji, na podstawie których odpowiedzialność karna za popełnienie określonego czynu zostałaby wyłączona ze względu na relacje łączące ofiarę ze sprawcą.

Artykuł 44 Konwencji wskazuje na potrzebę uznania właściwości do ścigania wszystkich przestępstw przez strony, jeżeli przestępstwo zostało popełnione:

- a. na ich terytorium, lub
- b. na pokładzie statku pływającego pod ich banderą, lub
- c. na pokładzie samolotu zarejestrowanego zgodnie z ich prawem, lub
- d. przez ich obywateli, lub
- e. przez osobę zamieszkałą na ich terytorium.

Polskie zasady jurysdykcyjne zasadniczo odpowiadają postanowieniom artykułu 44 Konwencji. Kodeks karny nie przewiduje jednak w artykułach 109–113 podstawy jurysdykcji w postaci miejsca zamieszkania sprawcy, co powoduje, że podtrzymane zostanie złożone przy podpisaniu Konwencji zastrzeżenie do artykułu 44 ustęp 1 litera e o następującej treści:

Rzeczpospolita Polska na podstawie art. 78 ust. 2 tiret drugie zastrzega, że nie będzie stosować postanowień Konwencji w przypadku, kiedy przestępstwo popełnione zostało przez osobę z miejscem stałego zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Artykuł 45 Konwencji zobowiązuje państwa strony do sankcjonowania zachowań w niej przewidzianych za pomocą skutecznych, proporcjonalnych i odstraszących kar, obejmujących również pozbawienie wolności. Prawo polskie spełnia ten wymóg.

Artykuł 46 Konwencji zawiera listę okoliczności, które powinny być uznawane za obciążające przy ustalaniu wyroku za przestępstwa konwencyjne, przy założeniu, że nie stanowią one znamion danego przestępstwa. Konwencja odwołuje się wyraźnie do prawa krajowego – nie obliguje więc stron do wprowadzenia znaczących zmian w obowiązujących zasadach wymierzania kary, a jedynie do stworzenia możliwości, aby sąd mógł brać wskazane okoliczności obciążające pod uwagę. Realizację powyższego obowiązku na gruncie polskiego prawa zapewniają artykuł 53 k.k. oraz artykuł 115 § 2 k.k., na podstawie których wskazane w Konwencji okoliczności mogą zostać uznane za obciążające.

Artykuł 47 Konwencji zobowiązuje strony do podjęcia działań ustawodawczych lub innych niezbędnych, aby przy ustalaniu wyroku możliwe było branie pod uwagę prawomocnych wyroków wydanych przez inną stronę w związku z przestępstwami, o których

mowa w Konwencji. Przedmiotowy przepis dotyczy problematyki powrotu do przestępstwa, tzw. recydywy, która na gruncie polskiego prawa regulowana jest przez artykuł 64 i n. k.k.

Artykuł 48 Konwencji wprowadza zakaz stosowania obowiązkowych alternatywnych sposobów rozstrzygnięcia sporów lub skazywania w jakiegokolwiek sprawie znajdującej się w zakresie przedmiotowym Konwencji. Powyższy zakaz jest zgodny z rozwiązaniem przyjętym w artykule 23a k.p.k., zgodnie z którym sprawa może być skierowana do przeprowadzenia postępowania mediacyjnego jedynie z inicjatywy lub za zgodą pokrzywdzonego.

3.6. Postępowanie przygotowawcze, ściganie, postępowanie i środki ochronne

Artykuły 49 i 50 Konwencji nakładają na państwa określone obowiązki dotyczące ochrony praw ofiar w trakcie przebiegu całego postępowania. Konwencja podkreśla konieczność szybkiego i sprawnego prowadzenia postępowania, jak również szybkiej reakcji, zapobiegania wszelkim formom przemocy i ochrony ofiar. Założenia te są zgodne z zasadami przyjętymi w polskim porządku prawnym.

Artykuł 51 Konwencji zobowiązuje wszystkie właściwe władze do przeprowadzania oceny ryzyka śmierci, powagi sytuacji i ryzyka powtarzania się aktów przemocy i, o ile zajdzie taka potrzeba, zapewnienia koordynacji zagwarantowania bezpieczeństwa i udzielania wsparcia. Prawo polskie nie przewiduje w chwili obecnej prawnych instrumentów służących do oceny i zarządzania ryzykiem w formie wskazanej w Konwencji. Jednakże należy wskazać, że k.k. przewiduje szereg instrumentów prawnych, które mogą być uznane za wypełniające postanowienia Konwencji (np. ocena przy orzekaniu przez sąd środków probacyjnych). Nałożenie na właściwe władze obowiązku oceny ryzyka śmierci lub powtarzania się aktów przemocy jest możliwe w drodze rozwiązania innego niż prawne (np. aktami wewnętrznymi odpowiednich służb).

Artykuły 52 i 53 Konwencji regulują kwestie nakazów doraźnych oraz zakazów zbliżania się i nakazów ochrony. Zgodnie z ich zapisem właściwe władze mają być uprawnione do nakazania sprawcy aktu przemocy, w sytuacjach bezpośredniego zagrożenia, opuszczenia miejsca zamieszkania ofiary lub osoby zagrożonej przemocą domową, na odpowiedni okres, oraz zakazania wchodzenia do lokalu zajmowanego przez ofiarę lub osobę zagrożoną, a także kontaktowania się z ofiarą lub osobą zagrożoną. Podejmowane działania mają dawać pierwszeństwo bezpieczeństwu ofiar lub osób zagrożonych. Ofiary przemocy mają mieć również prawo wystąpienia o wydanie zakazów zbliżania się lub nakazów ochrony. Zakazy zbliżania się lub nakazy ochrony mają między innymi:

- zapewniać natychmiastową ochronę,
- być wydawane, jeżeli jest to konieczne, bez wysłuchania strony przeciwnej i ze skutkiem natychmiastowym,
- być dostępne niezależnie od lub równolegle do innych postępowań.

Polskie prawo zawiera uregulowania prawne służące ochronie osób doznających przemocy przed bezpośrednim zagrożeniem. Rozwiązania ochronne obejmują:

- środki zapobiegawcze w postaci dozoru Policji pod warunkiem opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym (artykuł 275 § 3 k.p.k.) oraz w postaci nakazu opuszczenia lokalu mieszkalnego zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym (artykuł 275a k.p.k.),
- środki karne w postaci nakazu opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym (artykuł 39 punkt 2e k.k. w zw. z artykułem 41a k.k.) oraz zakazu zbliżania się do pokrzywdzonego (artykuł 39 punkt 2b k.k. w zw. z artykułem 41a k.k.),
- środki probacyjne w postaci powstrzymania się od kontaktowania się z pokrzywdzonym lub innymi osobami w określony sposób lub zbliżania się do pokrzywdzonego lub innych osób (artykuł 72 § 1 punkt 7a k.k.), opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym (artykuł 72 § 1 punkt 7b k.k.),
- orzekania o obowiązku opuszczenia przez sprawcę przemocy w rodzinie wspólnie zamieszkiwanego lokalu (artykuł 11a u.p.p.r.).

Zgodnie z polskim prawem karnym wszelkie środki zapobiegawcze mogą być stosowane względem osoby, wobec której wydano postanowienie o przedstawieniu zarzutów, oraz po jej przesłuchaniu. W razie ukrywania się podejrzanego lub jego nieobecności w kraju środki zapobiegawcze można zastosować bez jego uprzedniego przesłuchania (artykuł 249 k.p.k.). Należy zaznaczyć, że w polskim porządku prawnym nie ma obecnie możliwości izolacji sprawcy od ofiary niezależnie od faktu wszczęcia postępowania i etapu tego postępowania oraz w sposób, który umożliwiłaby natychmiastową izolację sprawcy od ofiary. Tym samym w celu pełnego wdrożenia przepisów Konwencji właściwe wydaje się dokonanie nowelizacji ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji²¹ w sposób, który wprowadziłby regulacje określające uprawnienia Policji do wydania sprawcy przemocy nakazu opuszczenia lokalu oraz zakazu zbliżania się.

Artykuł 54 Konwencji zakłada przyjęcie przez strony regulacji prawnych lub innych rozwiązań niezbędnych, aby dowody związane z wcześniejszymi życiem seksualnym i trybem

²¹ Dz. U. z 2011 r. Nr 287, poz. 1687, z późn. zm.

życia ofiary były dopuszczane w jakimkolwiek postępowaniu cywilnym lub karnym tylko, gdy jest to zasadne i konieczne. W prawie polskim istnieje reguła, iż dowody są dopuszczane, jeżeli nie zachodzi jedna z przesłanek oddalenia wniosku dowodowego. Zarówno w postępowaniu karnym, jak i cywilnym o zasadności przeprowadzenia dowodu decyduje sąd. Regułą wynikającą z ekonomii procesowej jest przeprowadzanie tylko takich dowodów, które są konieczne dla wykazania okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Tym samym wymóg Konwencji dotyczący ograniczenia się w postępowaniach do przeprowadzenia dowodów koniecznych i uzasadnionych jest przez Polskę spełniony.

Artykuł 55 Konwencji przewiduje ściganie z urzędu niektórych przestępstw określonych zgodnie z artykułami 35, 36, 37, 38 i 39 Konwencji. Na warunkach określonych w prawie krajowym instytucje rządowe i organizacje pozarządowe oraz doradcy wyspecjalizowani w sprawach przemocy domowej mają mieć możliwość udzielania pomocy lub wspierania ofiar, na ich życzenie, w toku postępowania przygotowawczego oraz postępowania sądowego dotyczącego przestępstw, o których mowa w niniejszej Konwencji. Główną przeszkodą implementacji tego artykułu był tryb wnioskowy przestępstwa zgwałcenia. Wspomniana wyżej nowelizacja k.k. dostosowała polskie prawo do wymogów Konwencji. Niezbędne jest jednak zgłoszenie zastrzeżenia do art. 55 Konwencji ze względu na postać art. 217 § 3 k.k., który przewiduje ściganie przestępstwa naruszenia nietykalności z oskarżenia prywatnego (przestępstwo to może być uznane za „drobne” w rozumieniu art. 78 ust. 2 w zw. z art. 35 Konwencji ze względu na relatywnie niskie zagrożenie karą w prawie polskim). W związku z tym złożone zostanie następujące zastrzeżenie:

Rzeczpospolita Polska uznaje zgodnie z art. 78 ust. 2 Konwencji, że obowiązek wszczynania postępowania z urzędu, o którym mowa w art. 55 Konwencji, w zakresie przestępstw określonych w art. 35 Konwencji, nie dotyczy drobnych przestępstw.

Artykuł 56 Konwencji określa zakres ochrony praw i interesów osób doznających przemocy, w tym ich szczególnych potrzeb jako świadków, który ma być zapewniany na wszystkich etapach postępowania przygotowawczego i postępowania sądowego, między innymi poprzez:

- ochronę ofiar, jak również ich rodzin i świadków, przed zastraszaniem, odwetem lub ponowną wiktymizacją,
- czuwanie, aby ofiary zostały poinformowane, przynajmniej gdy ofiary i rodzina mogłyby znaleźć się w niebezpieczeństwie, jeżeli sprawca ucieknie, zostanie tymczasowo zwolniony lub wyjdzie na wolność,

- informowanie ofiar, na warunkach przewidzianych przez prawo wewnętrzne, o ich prawach oraz dostępnych im świadczeniach, biegu nadanemu skardze, podstawach oskarżenia, ogólnym postępie postępowania przygotowawczego lub postępowania oraz o ich roli w postępowaniu przygotowawczym lub postępowaniu, jak również o wydanej w ich sprawie decyzji,
- umożliwianie ofiarom, zgodnie z zasadami procesowymi prawa krajowego, bycia wysłuchanymi, przedstawienia dowodów oraz ich opinii, potrzeb i obaw, bezpośrednio lub przez pośrednika, oraz by zostały one rozpatrzone,
- czuwanie, aby mogły być podejmowane środki chroniące prywatność i wizerunek ofiary,
- unikanie, jeżeli to tylko możliwe, w sądach i w siedzibach organów ścigania, kontaktu ofiar ze sprawcami przestępstw,
- zapewnianie ofiarom niezależnych i wykwalifikowanych tłumaczy, jeżeli ofiary są stronami postępowania lub jeżeli przedstawiają dowody,
- umożliwianie ofiarom składania zeznań na sali sądowej, zgodnie z zasadami przewidzianymi przez prawo wewnętrzne, nie będąc obecnym na sali lub przynajmniej pod nieobecność na sali domniemanego sprawcy przestępstwa, zwłaszcza wykorzystując odpowiednie technologie komunikacyjne, jeżeli są dostępne.

Dziecko ofiara i dziecko świadek przemocy wobec kobiet oraz przemocy domowej otrzymywać ma, jeżeli to właściwe, specjalne środki ochrony, ze względu na najwyższe dobro dziecka.

Obowiązujące obecnie w Polsce rozwiązania (prawne i inne) nie w pełni odpowiadają rozwiązaniom konwencyjnym. Standardy i rozwiązania wskazane w Konwencji pokrywają się jednak z poziomem środków ochrony wprowadzonych przez dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/29/UE z dnia 25 października 2012 r. ustanawiającą normy minimalne w zakresie praw, wsparcia i ochrony ofiar przestępstw oraz zastępującą decyzję ramową Rady 2001/220/WSiSW (dalej: Dyrektywa)²², której założenia RP jest zobowiązana implementować do listopada 2015 r. Dotyczy to przede wszystkim możliwości przesłuchania pokrzywdzonych i świadków w drodze tzw. wideokonferencji. Wprowadzenie tej możliwości ze względu na bezpieczeństwo osób pokrzywdzonych przestępstwem wymagać będzie nowelizacji Kodeksu postępowania karnego.

Zgodnie z artykułem 57 Konwencji ofiary mają mieć prawo do pomocy prawnej i do bezpłatnej porady prawnej, na warunkach przewidzianych przez prawo wewnętrzne. Polskie

²² Dz. Urz. UE L 315 z 14.11.2012, str. 57.

prawo przewiduje bezpłatną pomoc prawną dla pokrzywdzonego w postępowaniu karnym, w przypadku gdy nie jest w stanie pokryć kosztów sądowych – przesłanką jest brak możliwości utrzymania koniecznego dla siebie i rodziny. Ponadto istnieje możliwość zwolnienia strony z kosztów sądowych w toku postępowania. Analogiczne rozwiązanie przewidziane jest w postępowaniu cywilnym. Możliwość uzyskania pełnomocnika z urzędu, aczkolwiek na nieco innych zasadach, przewiduje również prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi. Dodatkowo pokrzywdzeni mogą uzyskać bezpłatne porady prawne w różnego rodzaju placówkach świadczących pomoc osobom doznającym przemocy, takich jak m.in.: centra interwencji kryzysowej, specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, powołane przez Ministerstwo Sprawiedliwości ośrodki pomocy dla osób pokrzywdzonych przestępstwem oraz organizacje pozarządowe.

Artykuł 58 Konwencji zobowiązuje strony do utrzymania karalności przestępstw określonych w artykułach 36–39 Konwencji, tak aby możliwe było skuteczne wszczęcie ścigania po osiągnięciu przez ofiarę pełnoletniości. W prawie polskim – w odniesieniu do przestępstwa zgwałcenia – zasadę tę realizuje artykuł 101 § 4 k.k. Brak jest jednak podobnych przepisów odnoszących się do przestępstw stypizowanych w artykułach 37, 38 i 39 Konwencji, czyli zmuszania do małżeństwa, okaleczenia żeńskich narządów płciowych oraz przymusowej aborcji i sterylizacji. Dlatego zasadne wydaje się złożenie zastrzeżenia o następującej treści:

Rzeczpospolita Polska na podstawie art. 78 ust. 2 tiret czwarte zastrzega, że nie będzie stosować art. 58 Konwencji wobec przestępstw przewidzianych w art. 37, 38 i 39 tej Konwencji.

3.7. Migracja i azyl

Artykuł 59 Konwencji zobowiązuje do umożliwienia składania wniosku o niezależne zezwolenie na pobyt ofiarom, których prawo pobytu zależy od prawa pobytu małżonka lub partnera, tak jak uznaje go prawo wewnętrzne, a których małżeństwo lub związek uległ rozwiązaniu i które znajdują się w szczególnie trudnych okolicznościach. Możliwość złożenia wniosku nie powinna być uzależniona od czasu trwania małżeństwa lub związku. W przypadku gdy postępowanie w sprawie zawieszenia zostało już wszczęte, strony muszą stworzyć możliwość jego zawieszenia, tak aby ofiara mogła złożyć wniosek o wydanie niezależnego zezwolenia na pobyt. Dodatkowo ofiarom będzie wydawane odnawialne zezwolenie na pobyt, gdy właściwe władze uznają, że pobyt jest niezbędny ze względu na ich sytuację osobistą, a także gdy właściwe władze uznają, że pobyt jest niezbędny, biorąc pod

uwagę ich współpracę z właściwymi władzami w postępowaniu przygotowawczym lub postępowaniu karnym. Ofiary przymusowych małżeństw sprowadzone do innego kraju w celu zawarcia związku małżeńskiego, które, w konsekwencji, straciły prawo pobytu w kraju, w którym zwykle przebywają, będą mogły odzyskać to prawo.

Uprawnienia przewidziane przez Konwencję są zagwarantowane ofiarom przemocy wobec kobiet, w tym przemocy w rodzinie, na gruncie ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach²³ (dalej: u.c.). Ochrona takich praw zagwarantowana jest poprzez udzielenie zezwolenia na pobyt (zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony) po stwierdzeniu, że w danym przypadku zachodzą przesłanki uzasadniające umożliwienie osobie będącej ofiarą przemocy pozostania na terytorium RP. Za taką okoliczność może być uznane stwierdzenie, że dana osoba jest ofiarą przemocy domowej, a jej dalszy pobyt w Polsce jest konieczny, np. z uwagi na trwające postępowanie karne przeciwko sprawcy przemocy czy też względy innego rodzaju. Możliwe jest również skorzystanie przez cudzoziemców z uprawnień wynikających z artykułu 53a ustęp 2 punkt 2 u.c., zgodnie z którym zezwolenia na zamieszkanie na czas oznaczony można udzielić cudzoziemcowi, który przebywa na terytorium RP nielegalnie, jeżeli wyjątkowa sytuacja osobista wymaga obecności cudzoziemca na terytorium RP. Decyzji o wydaleniu cudzoziemca nie wydaje się, a wydanej nie wykonuje, jeżeli zachodzą przesłanki udzielenia zgody na pobyt tolerowany.

W odniesieniu do obywateli UE i członków ich rodzin, zgodnie z ustawą z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium RP, pobytku oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich UE i członków ich rodzin²⁴, w przypadku rozwodu, unieważnienia małżeństwa, śmierci lub wyjazdu z terytorium RP obywatela UE, który posiada na terytorium RP prawo pobytu powyżej 3 miesięcy, członek rodziny będący obywatelem UE zachowuje prawo pobytu. Członek rodziny niebędący obywatelem UE zachowuje prawo pobytu w przypadku rozwodu lub unieważnienia małżeństwa, m.in. jeżeli przemawiają za tym szczególnie istotne okoliczności, w tym związane z podleganiem przemocy w rodzinie w trakcie trwania małżeństwa. Decyzja o wydaleniu z terytorium RP może być wobec obywateli UE i członków ich rodzin wydana, w przypadku gdy ich pobyt na tym terytorium stanowi zagrożenie obronności lub bezpieczeństwa państwa albo ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego lub zdrowia publicznego. Decyzja o wydaleniu powinna uwzględniać zasadę proporcjonalności i opierać się wyłącznie na zachowaniu danej osoby, które stanowi rzeczywiste, aktualne i dostatecznie poważne zagrożenie interesu społecznego. Decyzja taka

²³ Dz. U. z 2011 r. Nr 264, poz. 1573, z późn. zm.

²⁴ Dz. U. z 2006 r. Nr 144, poz. 1043, z późn. zm.

nie jest wydawana m.in. w przypadku utraty prawa pobytu na terytorium RP obywatela UE lub członka jego rodziny, np. w związku z wydaleniem obywatela UE, któremu towarzyszył członek rodziny.

Zgodnie z artykułem 60 Konwencji przemoc wobec kobiet ze względu na płeć ma być uznawana za formę prześladowania w rozumieniu artykułu 1 ustęp A punkt 2 Konwencji dotyczącej statusu uchodźców z 1951 r. (dalej: Konwencja genewska) oraz za formę poważnej szkody dającą podstawy przyznania ochrony uzupełniającej lub dodatkowej. Interpretacja przesłanek przewidzianych w Konwencji będzie uwzględniać kwestie płci oraz w przypadkach, gdy zostanie ustalone, że obawa przed prześladowaniem ma podstawy w jednej lub wielu z tych przesłanek, wnioskodawcom zostanie udzielony status uchodźcy, zgodnie z mającymi zastosowanie umowami. Ustanowione mają zostać wytyczne dotyczące uwzględniania kwestii płci, a także uwzględniające kwestie płci procedury przyjmowania i usługi wsparcia cudzoziemców ubiegających się o nadanie statusu uchodźcy oraz procedury udzielania statusu uchodźcy i składania wniosków o ochronę międzynarodową.

W Polsce, tak jak w innych państwach członkowskich UE, istnieje praktyka udzielania ochrony międzynarodowej ofiarom przemocy wobec kobiet zarówno na mocy Konwencji genewskiej (która ma zastosowanie jedynie w sytuacji, kiedy przemoc wobec kobiet lub przemoc w rodzinie jest spowodowana przynależnością do określonej grupy społecznej), jak i z szeroko rozumianych względów humanitarnych i poszanowania praw człowieka. Stosowne uregulowania w tym zakresie zawiera ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej²⁵ (dalej: u.u.c.o.), której przepisy pozwalają na uwzględnianie kwestii płci, choć każda sprawa rozpatrywana jest w sposób indywidualny (bycie kobietą samo w sobie nie jest przesłanką udzielenia ochrony). U.u.c.o. zawiera również szczegółowe uregulowania dotyczące zasad prowadzenia postępowania w sprawie o udzielenie ochrony na terytorium RP oraz zasad udzielania pomocy socjalnej i integracyjnej, uwzględniających kwestie płci.

Artykuł 61 Konwencji wprowadza obowiązek przestrzegania zasady *non-refoulement*, zgodnie z istniejącymi zobowiązaniami wynikającymi z prawa międzynarodowego. Ofiary przemocy wobec kobiet potrzebujące ochrony, niezależnie od ich statusu lub miejsca pobytu, nie będą, pod jakimkolwiek pozorem, odsyłane do jakiegokolwiek kraju, w którym ich życiu zagrażałoby niebezpieczeństwo lub gdzie mogłyby zostać poddane torturom, nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu lub karze.

²⁵ Dz. U. z 2012 r. poz. 680.

Zasada *non-refoulement* jest sformułowana w u.c. oraz u.u.c.o. Decyzji o wydaleniu cudzoziemca nie wydaje się, a wydanej nie wykonuje, jeżeli zachodzą przesłanki do udzielenia zgody na pobyt tolerowany. Zgody na pobyt tolerowany na terytorium RP udziela się cudzoziemcowi, jeżeli jego wydalenie:

- mogłoby nastąpić jedynie do kraju, w którym zagrożone byłoby jego prawo do życia, wolności i bezpieczeństwa osobistego, w którym mógłby zostać poddany torturom albo niehumanicznemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu lub być zmuszony do pracy lub pozbawiony prawa do rzetelnego procesu sądowego albo być ukarany bez podstawy prawnej w rozumieniu Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności²⁶,
- naruszałoby prawo do życia rodzinnego w rozumieniu Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności lub naruszałoby prawa dziecka określone w Konwencji o prawach dziecka²⁷, w stopniu istotnie zagrażającym jego rozwojowi psychofizycznemu.

Wszczęcie postępowania w sprawie nadania statusu uchodźcy powoduje z mocy prawa wygaśnięcie decyzji o zobowiązaniu do opuszczenia terytorium RP oraz wstrzymanie wykonania decyzji o wydaleniu do dnia doręczenia cudzoziemcowi decyzji ostatecznej w sprawie o nadanie statusu uchodźcy.

3.8. Współpraca międzynarodowa

Artykuł 62 Konwencji zachęca strony do współpracy w sprawach cywilnych i karnych oraz w innych sprawach, w celu zapobiegania, zwalczania i ścigania wszystkich form przemocy objętych zakresem Konwencji, ochrony ofiary i udzielania im pomocy, prowadzenia postępowań dotyczących przestępstw konwencyjnych, wykonywania właściwych wyroków cywilnych i karnych wydanych przez władze sądowe stron, w tym nakazów ochrony. W przypadku gdy strona, która uzależnia udzielenie pomocy prawnej w sprawach karnych, ekstradycji lub wykonania wyroków cywilnych bądź karnych nałożonych przez drugą stronę Konwencji od istnienia umowy, otrzymuje wniosek o taką współpracę prawną od strony, z którą nie zawarła takiej umowy, może uważać Konwencję za podstawę prawną udzielenia pomocy prawnej w sprawach karnych, wydalenia lub wykonania wyroków cywilnych bądź karnych nałożonych przez drugą stronę w związku

²⁶ Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, z późn. zm.

²⁷ Dz. U. z 1991 r. Nr 120, poz. 526, z późn. zm.

z przestępstwami konwencyjnymi. Polski porządek prawny zapewnia realizację przedmiotowego artykułu.

W artykule 63 Konwencji zachęca strony do przekazywania innej stronie informacji dotyczących bezpośredniego zagrożenia przemocą, o której mowa w artykułach 36, 37, 38 i 39 Konwencji, dotyczącego osoby znajdującej się na terytorium strony, aby zapewnić podjęcie odpowiednich środków ochronnych. Obowiązujące w Polsce przepisy nie stwarzają kolizji z artykułem 63 Konwencji.

Zgodnie z artykułem 64 Konwencji strona wezwana ma niezwłocznie informować stronę wzywającą o wyniku działania podjętego zgodnie z niniejszym rozdziałem. Strona wezwana powinna również niezwłocznie poinformować stronę wzywającą o wszystkich okolicznościach, które uniemożliwiają podjęcie takiego działania lub które mogą je znacząco opóźnić. Każda strona może, w granicach określonych przez prawo wewnętrzne, bez wcześniejszego wniosku, przekazać drugiej stronie informacje uzyskane w trakcie własnych postępowań przygotowawczych, jeżeli uzna, że ujawnienie takich informacji może pomóc tej stronie zapobiec przestępstwom konwencyjnym, podjęciu lub przeprowadzeniu postępowań przygotowawczych lub postępowań związanych z tymi przestępstwami lub gdy informacje te mogłyby doprowadzić do zwrócenia się przez tę stronę o współpracę na podstawie niniejszego rozdziału. Dodatkowo obliguje się stronę otrzymującą informacje do przedstawienia ich właściwym władzom, aby mogły zostać podjęte postępowania, jeżeli informacje zostaną uznane za odpowiednie, lub w celu uwzględnienia ich we właściwym postępowaniu cywilnym bądź karnym. Polski porządek prawny gwarantuje realizację przedmiotowego artykułu Konwencji.

Artykuł 65 Konwencji przewiduje, że dane osobowe będą przechowywane i wykorzystywane zgodnie ze zobowiązaniami podjętymi przez strony na mocy Konwencji o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych osobowych. RP ratyfikowała Konwencję o ochronie osób w związku z automatycznym przetwarzaniem danych osobowych²⁸, która została następnie uzupełniona o Protokół dodatkowy²⁹, w związku z czym Konwencja ta stanowi integralny element polskiego porządku prawnego.

²⁸ Dz. U. z 2003 r. Nr 3, poz. 25.

²⁹ Dz. U. z 2006 r. Nr 3, poz. 15.

4. Zmiany w prawie polskim w celu dostosowania do zobowiązań konwencyjnych

W celu pełnego wypełnienia zobowiązań wynikających z Konwencji konieczne będzie dokonanie nowelizacji:

- ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie poprzez rozszerzenie definicji przemocy w rodzinie o przemoc ekonomiczną oraz ofiary i sprawców, których związek rozpadł się i którzy nie mieszkają razem,
- ustawy o Policji poprzez wprowadzenie regulacji określającej uprawnienia Policji do wydania sprawcy przemocy nakazu opuszczenia lokalu,
- Kodeksu postępowania karnego w zakresie przesłuchania świadków w formie tzw. wideokonferencji,
- ustawy o pomocy społecznej w zakresie udostępnienia świadczeń pomocowych w zakresie wskazanym przez Konwencję w stosunku do pokrzywdzonych cudzoziemców, którym nie przysługują świadczenia wynikające z u.p.p.r., oraz ustawy z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Wskazane będzie również wprowadzenie aktami wewnętrznymi odpowiednich służb (np. w instrukcji komendanta głównego policji) obowiązku oceny ryzyka śmierci lub powtarzania się aktów przemocy. Wypełnienie tego zobowiązania jest możliwe do dokonania w drodze rozwiązania innego niż prawne.

5. Potrzeba i cel związania się Konwencją przez Rzeczpospolitą Polską

RP jest członkiem Rady Europy oraz stroną wielu międzynarodowych konwencji wypracowanych i przyjętych na forum tej organizacji, w tym instrumentów prawa międzynarodowego służących ochronie praw człowieka. Związanie się Konwencją jest celowe i wpisuje się w priorytety polskiej polityki zagranicznej, wskazując na zaangażowanie RP w tworzenie powszechnego systemu ochrony praw człowieka. Konwencja jest pierwszym aktem prawnym w Europie, który całościowo traktuje sprawę przeciwdziałania i zwalczania przemocy wobec kobiet, a także przemocy domowej. Stwarza ona perspektywę na stworzenie globalnych standardów zarówno w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy, jak i stworzenia procedur ochrony ofiar oraz penalizacji przemocy. Przychylne rozważenie przystąpienia do Konwencji jest elementem szeregu międzynarodowych wytycznych oraz konkretnych rekomendacji kierowanych do Polski w związku z Powszechnym Okresowym Przeglądem Rady Praw Człowieka ONZ w 2012 r.

Konwencja stanowi kolejny, niezwykle istotny, krok w kierunku polepszania respektowania praw człowieka i ochrony ofiar szczególnie tego wymagających. Obowiązkiem każdego państwa jest zapewnienie obywatelom właściwej ochrony. Rozwiązania zawarte w Konwencji mogą stanowić doskonały wzorzec dla RP. Ich skuteczna implementacja umożliwi ograniczenie wpływu, jaki przemoc wobec kobiet oraz przemoc domowa ma na społeczeństwo.

Prace legislacyjne podjęte w RP zarówno przed, jak i po podpisaniu Konwencji doprowadziły do zgodności prawa polskiego z większością jej przepisów. Dodatkowe zmiany prawne, jakie muszą być podjęte w celu osiągnięcia pełnej zgodności założeń Konwencji z polskim porządkiem prawnym, zostały wskazane w rozdziale 4 przedmiotowego uzasadnienia.

Wniosek o udzielenie zgody na ratyfikację Konwencji został uzgodniony z Ministerstwem Gospodarki, Ministerstwem Skarbu Państwa, Ministerstwem Zdrowia, Ministerstwem Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej, Ministerstwem Finansów, Ministerstwem Sprawiedliwości, Ministerstwem Spraw Wewnętrznych, Ministerstwem Środowiska, Ministerstwem Spraw Zagranicznych, Ministerstwem Sportu i Turystyki, Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwem Rozwoju Regionalnego, Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministerstwem Edukacji Narodowej, Ministerstwem Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministerstwem Obrony Narodowej, Ministerstwem Administracji i Cyfryzacji, Rządowym Centrum Legislacji, Kancelarią Prezesa Rady Ministrów, Głównym Urzędem Statystycznym, Generalnym Inspektorem Ochrony Danych Osobowych.

Uwagi zgłosiły Ministerstwo Sprawiedliwości, Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej, Ministerstwo Finansów, Ministerstwo Zdrowia, Ministerstwo Spraw Zagranicznych oraz Rządowe Centrum Legislacji.

6. Tryb ratyfikacji

Z uwagi na to, że Konwencja dotyczy praw obywateli oraz materii regulowanej ustawowo, związanie się nią przez RP wymaga ratyfikacji, za uprzednią zgodą wyrażoną w ustawie (artykuł 89 ustęp 1 punkty 2 i 5 Konstytucji RP).

7. Ocena skutków ratyfikacji

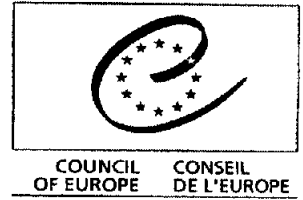
Ocena skutków prawnych – dokonane zmiany prawne zwiększą pewność prawną związaną z ochroną prawną osób doznających przemocy. Szczegółowe, przewidywane

skutki prawne wejścia w życie Konwencji zostały przedstawione w części 3 i 4 przedmiotowego uzasadnienia.

Ocena skutków społecznych – ratyfikacja Konwencji pozwoli na skuteczniejsze i bardziej kompleksowe zwalczanie zjawiska przemocy wobec kobiet, w tym przemocy w rodzinie, tym samym przyczyniając się do wzrostu bezpieczeństwa społecznego. Podpisanie Konwencji spowoduje zwrócenie szczególnej uwagi na przemoc wobec kobiet i traktowanie jej jako zjawiska szerszego niż tylko w kontekście przemocy w rodzinie. Konwencja przyczyni się do zmiany postaw w społeczeństwie poprzez podnoszenie świadomości oraz uwrażliwienie na przypadki przemocy wobec kobiet i przemocy w rodzinie. Wdrożenie Konwencji – poprzez konieczne zmiany prawa i programów działania – spowoduje rozbudowę i lepszą koordynację zadań podmiotów publicznych i prywatnych, co w konsekwencji pozwoli skutecznie przeciwdziałać przemocy, reagować na nią i wspierać osoby jej doznające. Zgodnie z możliwością wskazaną w artykule 2 ustęp 2 Konwencji korzystanie z nowych lub udoskonalonych rozwiązań będzie zapewnione wszystkim ofiarom przemocy.

Ocena skutków gospodarczych – ratyfikacja Konwencji nie pociągnie za sobą bezpośrednich skutków gospodarczych.

Ocena skutków finansowych – związanie RP Konwencją nie spowoduje skutków finansowych dla podmiotów z sektora finansów publicznych w postaci zmniejszenia ich dochodów lub zwiększenia wydatków poza limity przewidziane w danej części budżetowej. Zadania wynikające ze stosowania Konwencji będą realizowane przez odpowiednie organy w ramach zadań własnych. Skutki finansowe mogą powodować te postanowienia, które odzwierciedlają przepisy prawa unijnego. Ewentualne skutki finansowe wynikające z wprowadzanych regulacji zostaną sfinansowane w ramach wydatków zaplanowanych w ustawie budżetowej na dany rok, w częściach budżetowych dysponentów, którzy będą odpowiedzialni za realizację postanowień Konwencji.

12 April, 2011

Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence

Preamble	5
Chapter I – Purposes, definitions, equality and non-discrimination, general obligations ..	7
Article 1 – Purposes of the Convention	7
Article 2 – Scope of the Convention.....	7
Article 3 – Definitions	7
Article 4 – Fundamental rights, equality and non-discrimination	8
Article 5 – State obligations and due diligence	9
Article 6 – Gender-sensitive policies.....	9
Chapter II – Integrated policies and data collection	9
Article 7 – Comprehensive and co-ordinated policies.....	9
Article 8 – Financial resources	10
Article 9 – Non-governmental organisations and civil society.....	10
Article 10 – Co-ordinating body.....	10
Article 11 – Data collection and research.....	10
Chapter III – Prevention.....	11
Article 12 – General obligations.....	11
Article 13 – Awareness-raising.....	11
Article 14 – Education	12
Article 15 – Training of professionals	12
Article 16 – Preventive intervention and treatment programmes	12
Article 17 – Participation of the private sector and the media.....	13
Chapter IV – Protection and support	13
Article 18 – General obligations.....	13
Article 19 – Information	14
Article 20 – General support services.....	14
Article 21 – Assistance in individual/collective complaints.....	14
Article 22 – Specialist support services	14
Article 23 – Shelters.....	15
Article 24 – Telephone helplines	15
Article 25 – Support for victims of sexual violence	15
Article 26 – Protection and support for child witnesses	15
Article 27 – Reporting	15
Article 28 – Reporting by professionals	15
Chapter V – Substantive law.....	16
Article 29 – Civil lawsuits and remedies	16
Article 30 – Compensation	16
Article 31 – Custody, visitation rights and safety.....	16
Article 32 – Civil consequences of forced marriages	17
Article 33 – Psychological violence	17
Article 34 – Stalking.....	17
Article 35 – Physical violence	17
Article 36 – Sexual violence, including rape.....	17
Article 37 – Forced marriage.....	17
Article 38 – Female genital mutilation	18
Article 39 – Forced abortion and forced sterilisation	18
Article 40 – Sexual harassment.....	18

Article 41 – Aiding or abetting and attempt	18
Article 42 – Unacceptable justifications for crimes, including crimes committed in the name of so-called “honour”	19
Article 43 – Application of criminal offences	19
Article 44 – Jurisdiction	19
Article 45 – Sanctions and measures	20
Article 46 – Aggravating circumstances	20
Article 47 – Sentences passed by another Party	21
Article 48 – Prohibition of mandatory alternative dispute resolution processes or sentencing	21
Chapter VI – Investigation, prosecution, procedural law and protective measures	21
Article 49 – General obligations	21
Article 50 – Immediate response, prevention and protection	22
Article 51 – Risk assessment and risk management	22
Article 52 – Emergency barring orders	22
Article 53 – Restraining or protection orders	22
Article 54 – Investigations and evidence	23
Article 56 – Measures of protection	23
Article 57 – Legal aid	24
Article 58 – Statute of limitation	24
Chapter VII – Migration and asylum	25
Article 59 – Residence status	25
Article 60 – Gender-based asylum claims	25
Article 61 – Non-refoulement	26
Chapter VIII – International co-operation	26
Article 62 – General principles	26
Article 63 – Measures relating to persons at risk	27
Article 64 – Information	27
Article 65 – Data Protection	27
Chapter IX – Monitoring mechanism	28
Article 66 – Group of experts on action against violence against women and domestic violence	28
Article 67 – Committee of the Parties	29
Article 68 – Procedure	29
Article 69 – General recommendations	31
Article 70 – Parliamentary involvement in monitoring	31
Chapter X – Relationship with other international instruments	31
Article 71 – Relationship with other international instruments	31
Chapter XI – Amendments to the Convention	32
Article 72 – Amendments	32
Chapter XII – Final clauses	32
Article 73 – Effects of this Convention	32
Article 74 – Dispute settlement	32
Article 75 – Signature and entry into force	33
Article 76 – Accession to the Convention	33
Article 77 – Territorial application	33

Preamble

The member States of the Council of Europe and the other signatories hereto,

Recalling the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (ETS No. 5, 1950) and its Protocols, the European Social Charter (ETS No. 35, 1961, revised in 1996, ETS No. 163), the Council of Europe Convention on Action against Trafficking in Human Beings (CETS No. 197, 2005) and the Council of Europe Convention on the Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse (CETS No. 201, 2007);

Recalling the following recommendations of the Committee of Ministers to member States of the Council of Europe: Recommendation Rec(2002)5 on the protection of women against violence, Recommendation CM/Rec(2007)17 on gender equality standards and mechanisms, Recommendation CM/Rec(2010)10 on the role of women and men in conflict prevention and resolution and in peace building, and other relevant recommendations;

Taking account of the growing body of case law of the European Court of Human Rights which sets important standards in the field of violence against women;

Having regard to the International Covenant on Civil and Political Rights (1966), the International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (1966), the United Nations Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination Against Women ("CEDAW", 1979) and its Optional Protocol (1999) as well as General Recommendation No. 19 of the CEDAW Committee on violence against women, the United Nations Convention on the Rights of the Child (1989) and its Optional Protocols (2000) and the United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities (2006);

Having regard to the Rome Statute of the International Criminal Court (2002);

Recalling the basic principles of international humanitarian law, and especially the Geneva Convention (IV) relative to the Protection of Civilian Persons in Time of War (1949) and the Additional Protocols I and II (1977) thereto;

Condemning all forms of violence against women and domestic violence;

Recognising that the realisation of *de jure* and *de facto* equality between women and men is a key element in the prevention of violence against women;

Recognising that violence against women is a manifestation of historically unequal power relations between women and men, which have led to domination over, and discrimination against, women by men and to the prevention of the full advancement of women;

Recognising the structural nature of violence against women as gender-based violence, and that violence against women is one of the crucial social mechanisms by which women are forced into a subordinate position compared with men;

Recognising, with grave concern, that women and girls are often exposed to serious forms of violence such as domestic violence, sexual harassment, rape, forced marriage, crimes committed in the name of so-called "honour" and genital mutilation, which constitute a serious violation of the human rights of women and girls and a major obstacle to the achievement of equality between women and men;

Recognising the ongoing human rights violations during armed conflicts that affect the civilian population, especially women in the form of widespread or systematic rape and sexual violence and the potential for increased gender-based violence both during and after conflicts;

Recognising that women and girls are exposed to a higher risk of gender-based violence than men;

Recognising that domestic violence affects women disproportionately, and that men may also be victims of domestic violence;

Recognising that children are victims of domestic violence, including as witnesses of violence in the family;

Aspiring to create a Europe free from violence against women and domestic violence,

Have agreed as follows:

Chapter I – Purposes, definitions, equality and non-discrimination, general obligations

Article 1 – Purposes of the Convention

1 The purposes of this Convention are to:

- a protect women against all forms of violence, and prevent, prosecute and eliminate violence against women and domestic violence;
- b contribute to the elimination of all forms of discrimination against women and promote substantive equality between women and men, including by empowering women;
- c design a comprehensive framework, policies and measures for the protection of and assistance to all victims of violence against women and domestic violence;
- d promote international co-operation with a view to eliminating violence against women and domestic violence;
- e provide support and assistance to organisations and law enforcement agencies to effectively co-operate in order to adopt an integrated approach to eliminating violence against women and domestic violence.

2 In order to ensure effective implementation of its provisions by the Parties, this Convention establishes a specific monitoring mechanism.

Article 2 – Scope of the Convention

1 This Convention shall apply to all forms of violence against women, including domestic violence, which affects women disproportionately.

2 Parties are encouraged to apply this Convention to all victims of domestic violence. Parties shall pay particular attention to women victims of gender-based violence in implementing the provisions of this Convention.

3 This Convention shall apply in times of peace and in situations of armed conflict.

Article 3 – Definitions

For the purpose of this Convention:

a "violence against women" is understood as a violation of human rights and a form of discrimination against women and shall mean all acts of gender-based violence that result in, or are likely to result in, physical, sexual, psychological or economic harm or suffering to women, including threats of such acts, coercion or arbitrary deprivation of liberty, whether occurring in public or in private life;

b "domestic violence" shall mean all acts of physical, sexual, psychological or economic violence that occur within the family or domestic unit or between former or current spouses or partners, whether or not the perpetrator shares or has shared the same residence with the victim;

c "gender" shall mean the socially constructed roles, behaviours, activities and attributes that a given society considers appropriate for women and men;

d "gender-based violence against women" shall mean violence that is directed against a woman because she is a woman or that affects women disproportionately;

e "victim" shall mean any natural person who is subject to the conduct specified in points a and b;

f "women" includes girls under the age of 18.

Article 4 – Fundamental rights, equality and non-discrimination

1 Parties shall take the necessary legislative and other measures to promote and protect the right for everyone, particularly women, to live free from violence in both the public and the private sphere.

2 Parties condemn all forms of discrimination against women and take, without delay, the necessary legislative and other measures to prevent it, in particular by:

- embodying in their national constitutions or other appropriate legislation the principle of equality between women and men and ensuring the practical realisation of this principle;
- prohibiting discrimination against women, including through the use of sanctions, where appropriate;
- abolishing laws and practices which discriminate against women.

3 The implementation of the provisions of this Convention by the Parties, in particular measures to protect the rights of victims, shall be secured without discrimination on any ground such as sex, gender, race, colour, language, religion, political or other opinion, national or social origin, association with a national minority, property, birth, sexual orientation, gender identity, age, state of health, disability, marital status, migrant or refugee status, or other status.

4 Special measures that are necessary to prevent and protect women from gender-based violence shall not be considered discrimination under the terms of this Convention.

Article 5 – State obligations and due diligence

1 Parties shall refrain from engaging in any act of violence against women and ensure that State authorities, officials, agents, institutions and other actors acting on behalf of the State act in conformity with this obligation.

2 Parties shall take the necessary legislative and other measures to exercise due diligence to prevent, investigate, punish and provide reparation for acts of violence covered by the scope of this Convention that are perpetrated by non-State actors.

Article 6 – Gender-sensitive policies

Parties shall undertake to include a gender perspective in the implementation and evaluation of the impact of the provisions of this Convention and to promote and effectively implement policies of equality between women and men and the empowerment of women.

Chapter II – Integrated policies and data collection

Article 7 – Comprehensive and co-ordinated policies

1 Parties shall take the necessary legislative and other measures to adopt and implement State-wide effective, comprehensive and co-ordinated policies encompassing all relevant measures to prevent and combat all forms of violence covered by the scope of this Convention and offer a holistic response to violence against women.

2 Parties shall ensure that policies referred to in paragraph 1 place the rights of the victim at the centre of all measures and are implemented by way of effective co-operation among all relevant agencies, institutions and organisations.

3 Measures taken pursuant to this article shall involve, where appropriate, all relevant actors, such as government agencies, the national, regional and local parliaments and authorities, national human rights institutions and civil society organisations.

Article 8 – Financial resources

Parties shall allocate appropriate financial and human resources for the adequate implementation of integrated policies, measures and programmes to prevent and combat all forms of violence covered by the scope of this Convention, including those carried out by non-governmental organisations and civil society.

Article 9 – Non-governmental organisations and civil society

Parties shall recognise, encourage and support, at all levels, the work of relevant non-governmental organisations and of civil society active in combating violence against women and establish effective co-operation with these organisations.

Article 10 – Co-ordinating body

1 Parties shall designate or establish one or more official bodies responsible for the co-ordination, implementation, monitoring and evaluation of policies and measures to prevent and combat all forms of violence covered by this Convention. These bodies shall co-ordinate the collection of data as referred to in Article 11, analyse and disseminate its results.

2 Parties shall ensure that the bodies designated or established pursuant to this article receive information of a general nature on measures taken pursuant to Chapter VIII.

3 Parties shall ensure that the bodies designated or established pursuant to this article shall have the capacity to communicate directly and foster relations with their counterparts in other Parties.

Article 11 – Data collection and research

1 For the purpose of the implementation of this Convention, Parties shall undertake to:

a collect disaggregated relevant statistical data at regular intervals on cases of all forms of violence covered by the scope of this Convention;

b support research in the field of all forms of violence covered by the scope of this Convention in order to study its root causes and effects, incidences and conviction rates, as well as the efficacy of measures taken to implement this Convention.

2 Parties shall endeavour to conduct population-based surveys at regular intervals to assess the prevalence of and trends in all forms of violence covered by the scope of this Convention.

3 Parties shall provide the group of experts, as referred to in Article 66 of this Convention, with the information collected pursuant to this article in order to stimulate international co-operation and enable international benchmarking.

4 Parties shall ensure that the information collected pursuant to this article is available to the public.

Chapter III – Prevention

Article 12 – General obligations

1 Parties shall take the necessary measures to promote changes in the social and cultural patterns of behaviour of women and men with a view to eradicating prejudices, customs, traditions and all other practices which are based on the idea of the inferiority of women or on stereotyped roles for women and men.

2 Parties shall take the necessary legislative and other measures to prevent all forms of violence covered by the scope of this Convention by any natural or legal person.

3 Any measures taken pursuant to this chapter shall take into account and address the specific needs of persons made vulnerable by particular circumstances and shall place the human rights of all victims at their centre.

4 Parties shall take the necessary measures to encourage all members of society, especially men and boys, to contribute actively to preventing all forms of violence covered by the scope of this Convention.

5 Parties shall ensure that culture, custom, religion, tradition or so-called “honour” shall not be considered as justification for any acts of violence covered by the scope of this Convention.

6 Parties shall take the necessary measures to promote programmes and activities for the empowerment of women.

Article 13 – Awareness-raising

1 Parties shall promote or conduct, on a regular basis and at all levels, awareness-raising campaigns or programmes, including in co-operation with national human rights institutions and equality bodies, civil society and non-governmental organisations,

especially women's organisations, where appropriate, to increase awareness and understanding among the general public of the different manifestations of all forms of violence covered by the scope of this Convention, their consequences on children and the need to prevent such violence.

2 Parties shall ensure the wide dissemination among the general public of information on measures available to prevent acts of violence covered by the scope of this Convention.

Article 14 – Education

1 Parties shall take, where appropriate, the necessary steps to include teaching material on issues such as equality between women and men, non-stereotyped gender roles, mutual respect, non-violent conflict resolution in interpersonal relationships, gender-based violence against women and the right to personal integrity, adapted to the evolving capacity of learners, in formal curricula and at all levels of education.

2 Parties shall take the necessary steps to promote the principles referred to in paragraph 1 in informal educational facilities, as well as in sports, cultural and leisure facilities and the media.

Article 15 – Training of professionals

1 Parties shall provide or strengthen appropriate training for the relevant professionals dealing with victims or perpetrators of all acts of violence covered by the scope of this Convention, on the prevention and detection of such violence, equality between women and men, the needs and rights of victims, as well as on how to prevent secondary victimisation.

2 Parties shall encourage that the training referred to in paragraph 1 includes training on co-ordinated multi-agency co-operation to allow for a comprehensive and appropriate handling of referrals in cases of violence covered by the scope of this Convention.

Article 16 – Preventive intervention and treatment programmes

1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to set up or support programmes aimed at teaching perpetrators of domestic violence to adopt non-violent behaviour in interpersonal relationships with a view to preventing further violence and changing violent behavioural patterns.

2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to set up or support treatment programmes aimed at preventing perpetrators, in particular sex offenders, from re-offending.

3 In taking the measures referred to in paragraphs 1 and 2, Parties shall ensure that the safety of, support for and the human rights of victims are of primary concern and that,

where appropriate, these programmes are set up and implemented in close co-ordination with specialist support services for victims.

Article 17 – Participation of the private sector and the media

1 Parties shall encourage the private sector, the information and communication technology sector and the media, with due respect for freedom of expression and their independence, to participate in the elaboration and implementation of policies and to set guidelines and self-regulatory standards to prevent violence against women and to enhance respect for their dignity.

2 Parties shall develop and promote, in co-operation with private sector actors, skills among children, parents and educators on how to deal with the information and communications environment that provides access to degrading content of a sexual or violent nature which might be harmful.

Chapter IV – Protection and support

Article 18 – General obligations

1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to protect all victims from any further acts of violence.

2 Parties shall take the necessary legislative or other measures, in accordance with internal law, to ensure that there are appropriate mechanisms to provide for effective co-operation between all relevant state agencies, including the judiciary, public prosecutors, law enforcement agencies, local and regional authorities as well as non-governmental organisations and other relevant organisations and entities, in protecting and supporting victims and witnesses of all forms of violence covered by the scope of this Convention, including by referring to general and specialist support services as detailed in Articles 20 and 22 of this Convention.

3 Parties shall ensure that measures taken pursuant to this chapter shall:

- be based on a gendered understanding of violence against women and domestic violence and shall focus on the human rights and safety of the victim;
- be based on an integrated approach which takes into account the relationship between victims, perpetrators, children and their wider social environment;
- aim at avoiding secondary victimisation;
- aim at the empowerment and economic independence of women victims of

violence;

- allow, where appropriate, for a range of protection and support services to be located on the same premises;
- address the specific needs of vulnerable persons, including child victims, and be made available to them.

4 The provision of services shall not depend on the victim's willingness to press charges or testify against any perpetrator.

5 Parties shall take the appropriate measures to provide consular and other protection and support to their nationals and other victims entitled to such protection in accordance with their obligations under international law.

Article 19 – Information

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims receive adequate and timely information on available support services and legal measures in a language they understand.

Article 20 – General support services

1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims have access to services facilitating their recovery from violence. These measures should include, when necessary, services such as legal and psychological counselling, financial assistance, housing, education, training and assistance in finding employment.

2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims have access to health care and social services and that services are adequately resourced and professionals are trained to assist victims and refer them to the appropriate services.

Article 21 – Assistance in individual/collective complaints

Parties shall ensure that victims have information on and access to applicable regional and international individual/collective complaints mechanisms. Parties shall promote the provision of sensitive and knowledgeable assistance to victims in presenting any such complaints.

Article 22 – Specialist support services

1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide or arrange for, in an adequate geographical distribution, immediate, short- and long-term specialist support services to any victim subjected to any of the acts of violence covered by the scope of this Convention.

2 Parties shall provide or arrange for specialist women's support services to all women victims of violence and their children.

Article 23 – Shelters

Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide for the setting-up of appropriate, easily accessible shelters in sufficient numbers to provide safe accommodation for and to reach out pro-actively to victims, especially women and their children.

Article 24 – Telephone helplines

Parties shall take the necessary legislative or other measures to set up state-wide round-the-clock (24/7) telephone helplines free of charge to provide advice to callers, confidentially or with due regard for their anonymity, in relation to all forms of violence covered by the scope of this Convention.

Article 25 – Support for victims of sexual violence

Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide for the setting up of appropriate, easily accessible rape crisis or sexual violence referral centres for victims in sufficient numbers to provide for medical and forensic examination, trauma support and counselling for victims.

Article 26 – Protection and support for child witnesses

1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that in the provision of protection and support services to victims, due account is taken of the rights and needs of child witnesses of all forms of violence covered by the scope of this Convention.

2 Measures taken pursuant to this article shall include age-appropriate psychosocial counselling for child witnesses of all forms of violence covered by the scope of this Convention and shall give due regard to the best interests of the child.

Article 27 – Reporting

Parties shall take the necessary measures to encourage any person witness to the commission of acts of violence covered by the scope of this Convention or who has reasonable grounds to believe that such an act may be committed, or that further acts of violence are to be expected, to report this to the competent organisations or authorities.

Article 28 – Reporting by professionals

Parties shall take the necessary measures to ensure that the confidentiality rules imposed by internal law on certain professionals do not constitute an obstacle to the possibility, under appropriate conditions, of their reporting to the competent organisations or authorities if they have reasonable grounds to believe that a serious act of violence

covered by the scope of this Convention, has been committed and further serious acts of violence are to be expected.

Chapter V – Substantive law

Article 29 – Civil lawsuits and remedies

1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide victims with adequate civil remedies against the perpetrator.

2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide victims, in accordance with the general principles of international law, with adequate civil remedies against State authorities that have failed in their duty to take the necessary preventive or protective measures within the scope of their powers.

Article 30 – Compensation

1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims have the right to claim compensation from perpetrators for any of the offences established in accordance with this Convention.

2 Adequate State compensation shall be awarded to those who have sustained serious bodily injury or impairment of health, to the extent that the damage is not covered by other sources such as the perpetrator, insurance or State-funded health and social provisions. This does not preclude Parties from claiming regress for compensation awarded from the perpetrator, as long as due regard is paid to the victim's safety.

3 Measures taken pursuant to paragraph 2 shall ensure the granting of compensation within a reasonable time.

Article 31 – Custody, visitation rights and safety

1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that, in the determination of custody and visitation rights of children, incidents of violence covered by the scope of this Convention are taken into account.

2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the exercise of any visitation or custody rights does not jeopardise the rights and safety of the victim or children.

Article 32 – Civil consequences of forced marriages

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that marriages concluded under force may be voidable, annulled or dissolved without undue financial or administrative burden placed on the victim.

Article 33 – Psychological violence

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the intentional conduct of seriously impairing a person's psychological integrity through coercion or threats is criminalised.

Article 34 – Stalking

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the intentional conduct of repeatedly engaging in threatening conduct directed at another person, causing her or him to fear for her or his safety, is criminalised.

Article 35 – Physical violence

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the intentional conduct of committing acts of physical violence against another person is criminalised.

Article 36 – Sexual violence, including rape

1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the following intentional conducts are criminalised:

- a engaging in non-consensual vaginal, anal or oral penetration of a sexual nature of the body of another person with any bodily part or object;
- b engaging in other non-consensual acts of a sexual nature with a person;
- c causing another person to engage in non-consensual acts of a sexual nature with a third person.

2 Consent must be given voluntarily as the result of the person's free will assessed in the context of the surrounding circumstances.

3 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the provisions of paragraph 1 also apply to acts committed against former or current spouses or partners as recognised by internal law.

Article 37 – Forced marriage

1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the intentional conduct of forcing an adult or a child to enter into a marriage is criminalised.

2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the intentional conduct of luring an adult or a child to the territory of a Party or State other than the one she or he resides in with the purpose of forcing this adult or child to enter into a marriage is criminalised.

Article 38 – Female genital mutilation

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the following intentional conducts are criminalised:

- a excising, infibulating or performing any other mutilation to the whole or any part of a woman's labia majora, labia minora or clitoris;
- b coercing or procuring a woman to undergo any of the acts listed in point a;
- c inciting, coercing or procuring a girl to undergo any of the acts listed in point a.

Article 39 – Forced abortion and forced sterilisation

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the following intentional conducts are criminalised:

- a performing an abortion on a woman without her prior and informed consent;
- b performing surgery which has the purpose or effect of terminating a woman's capacity to naturally reproduce without her prior and informed consent or understanding of the procedure.

Article 40 – Sexual harassment

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that any form of unwanted verbal, non-verbal or physical conduct of a sexual nature with the purpose or effect of violating the dignity of a person, in particular when creating an intimidating, hostile, degrading, humiliating or offensive environment, is subject to criminal or other legal sanction.

Article 41 – Aiding or abetting and attempt

1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to establish as an offence, when committed intentionally, aiding or abetting the commission of the offences established in accordance with Articles 33, 34, 35, 36, 37, 38.a and 39 of this Convention.

2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to establish as offences, when committed intentionally, attempts to commit the offences established in accordance with Articles 35, 36, 37, 38.a and 39 of this Convention.

Article 42 – Unacceptable justifications for crimes, including crimes committed in the name of so-called “honour”

1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that, in criminal proceedings initiated following the commission of any of the acts of violence covered by the scope of this Convention, culture, custom, religion, tradition or so-called “honour” shall not be regarded as justification for such acts. This covers, in particular, claims that the victim has transgressed cultural, religious, social or traditional norms or customs of appropriate behaviour.

2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that incitement by any person of a child to commit any of the acts referred to in paragraph 1 shall not diminish the criminal liability of that person for the acts committed.

Article 43 – Application of criminal offences

The offences established in accordance with this Convention shall apply irrespective of the nature of the relationship between victim and perpetrator.

Article 44 – Jurisdiction

1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to establish jurisdiction over any offence established in accordance with this Convention, when the offence is committed:

- a in their territory; or
- b on board a ship flying their flag; or
- c on board an aircraft registered under their laws; or
- d by one of their nationals; or
- e by a person who has her or his habitual residence in their territory.

2 Parties shall endeavour to take the necessary legislative or other measures to establish jurisdiction over any offence established in accordance with this Convention where the offence is committed against one of their nationals or a person who has her or his habitual residence in their territory.

3 For the prosecution of the offences established in accordance with Articles 36, 37, 38 and 39 of this Convention, Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that their jurisdiction is not subordinated to the condition that the acts are criminalised in the territory where they were committed.

4 For the prosecution of the offences established in accordance with Articles 36, 37, 38 and 39 of this Convention, Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that their jurisdiction as regards points d and e of paragraph 1 is not subordinated to the condition that the prosecution can only be initiated following the

reporting by the victim of the offence or the laying of information by the State of the place where the offence was committed.

5 Parties shall take the necessary legislative or other measures to establish jurisdiction over the offences established in accordance with this Convention, in cases where an alleged perpetrator is present on their territory and they do not extradite her or him to another Party, solely on the basis of her or his nationality.

6 When more than one Party claims jurisdiction over an alleged offence established in accordance with this Convention, the Parties involved shall, where appropriate, consult each other with a view to determining the most appropriate jurisdiction for prosecution.

7 Without prejudice to the general rules of international law, this Convention does not exclude any criminal jurisdiction exercised by a Party in accordance with its internal law.

Article 45 – Sanctions and measures

1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the offences established in accordance with this Convention are punishable by effective, proportionate and dissuasive sanctions, taking into account their seriousness. These sanctions shall include, where appropriate, sentences involving the deprivation of liberty which can give rise to extradition.

2 Parties may adopt other measures in relation to perpetrators, such as:

- monitoring or supervision of convicted persons;
- withdrawal of parental rights, if the best interests of the child, which may include the safety of the victim, cannot be guaranteed in any other way.

Article 46 – Aggravating circumstances

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the following circumstances, insofar as they do not already form part of the constituent elements of the offence, may, in conformity with the relevant provisions of internal law, be taken into consideration as aggravating circumstances in the determination of the sentence in relation to the offences established in accordance with this Convention:

- a the offence was committed against a former or current spouse or partner as recognised by internal law, by a member of the family, a person cohabiting with the victim or a person having abused her or his authority;
- b the offence, or related offences, were committed repeatedly;
- c the offence was committed against a person made vulnerable by particular circumstances;
- d the offence was committed against or in the presence of a child;

- e the offence was committed by two or more people acting together;
- f the offence was preceded or accompanied by extreme levels of violence;
- g the offence was committed with the use or threat of a weapon;
- h the offence resulted in severe physical or psychological harm for the victim;
- i the perpetrator had previously been convicted of offences of a similar nature.

Article 47 – Sentences passed by another Party

Parties shall take the necessary legislative or other measures to provide for the possibility of taking into account final sentences passed by another Party in relation to the offences established in accordance with this Convention when determining the sentence.

Article 48 – Prohibition of mandatory alternative dispute resolution processes or sentencing

1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to prohibit mandatory alternative dispute resolution processes, including mediation and conciliation, in relation to all forms of violence covered by the scope of this Convention.

2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that if the payment of a fine is ordered, due account shall be taken of the ability of the perpetrator to assume his or her financial obligations towards the victim.

Chapter VI – Investigation, prosecution, procedural law and protective measures

Article 49 – General obligations

1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that investigations and judicial proceedings in relation to all forms of violence covered by the scope of this Convention are carried out without undue delay while taking into consideration the rights of the victim during all stages of the criminal proceedings.

2 Parties shall take the necessary legislative or other measures, in conformity with the fundamental principles of human rights and having regard to the gendered understanding of violence, to ensure the effective investigation and prosecution of offences established in accordance with this Convention.

Article 50 – Immediate response, prevention and protection

1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the responsible law enforcement agencies respond to all forms of violence covered by the scope of this Convention promptly and appropriately by offering adequate and immediate protection to victims.

2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the responsible law enforcement agencies engage promptly and appropriately in the prevention and protection against all forms of violence covered by the scope of this Convention, including the employment of preventive operational measures and the collection of evidence.

Article 51 – Risk assessment and risk management

1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that an assessment of the lethality risk, the seriousness of the situation and the risk of repeated violence is carried out by all relevant authorities in order to manage the risk and if necessary to provide co-ordinated safety and support.

2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the assessment referred to in paragraph 1 duly takes into account, at all stages of the investigation and application of protective measures, the fact that perpetrators of acts of violence covered by the scope of this Convention possess or have access to firearms.

Article 52 – Emergency barring orders

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the competent authorities are granted the power to order, in situations of immediate danger, a perpetrator of domestic violence to vacate the residence of the victim or person at risk for a sufficient period of time and to prohibit the perpetrator from entering the residence of or contacting the victim or person at risk. Measures taken pursuant to this article shall give priority to the safety of victims or persons at risk.

Article 53 – Restraining or protection orders

1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that appropriate restraining or protection orders are available to victims of all forms of violence covered by the scope of this Convention.

2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that the restraining or protection orders referred to in paragraph 1 are:

- available for immediate protection and without undue financial or administrative burdens placed on the victim;
- issued for a specified period or until modified or discharged;
- where necessary, issued on an *ex parte* basis which has immediate effect;
- available irrespective of, or in addition to, other legal proceedings;
- allowed to be introduced in subsequent legal proceedings.

3 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that breaches of restraining or protection orders issued pursuant to paragraph 1 shall be subject to effective, proportionate and dissuasive criminal or other legal sanctions.

Article 54 – Investigations and evidence

Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that, in any civil or criminal proceedings, evidence relating to the sexual history and conduct of the victim shall be permitted only when it is relevant and necessary.

Article 55 – *Ex parte* and *ex officio* proceedings

1 Parties shall ensure that investigations into or prosecution of offences established in accordance with Articles 35, 36, 37, 38 and 39 of this Convention shall not be wholly dependant upon a report or complaint filed by a victim if the offence was committed in whole or in part on its territory, and that the proceedings may continue even if the victim withdraws her or his statement or complaint.

2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure, in accordance with the conditions provided for by their internal law, the possibility for governmental and non-governmental organisations and domestic violence counsellors to assist and/or support victims, at their request, during investigations and judicial proceedings concerning the offences established in accordance with this Convention.

Article 56 – Measures of protection

1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to protect the rights and interests of victims, including their special needs as witnesses, at all stages of investigations and judicial proceedings, in particular by:

- a providing for their protection, as well as that of their families and witnesses, from intimidation, retaliation and repeat victimisation;
- b ensuring that victims are informed, at least in cases where the victims and the family might be in danger, when the perpetrator escapes or is released temporarily or definitively;

c informing them, under the conditions provided for by internal law, of their rights and the services at their disposal and the follow-up given to their complaint, the charges, the general progress of the investigation or proceedings, and their role therein, as well as the outcome of their case;

d enabling victims, in a manner consistent with the procedural rules of internal law, to be heard, to supply evidence and have their views, needs and concerns presented, directly or through an intermediary, and considered;

e providing victims with appropriate support services so that their rights and interests are duly presented and taken into account;

f ensuring that measures may be adopted to protect the privacy and the image of the victim;

g ensuring that contact between victims and perpetrators within court and law enforcement agency premises is avoided where possible;

h providing victims with independent and competent interpreters when victims are parties to proceedings or when they are supplying evidence;

i enabling victims to testify, according to the rules provided by their internal law, in the courtroom without being present or at least without the presence of the alleged perpetrator, notably through the use of appropriate communication technologies, where available.

2 A child victim and child witness of violence against women and domestic violence shall be afforded, where appropriate, special protection measures taking into account the best interests of the child.

Article 57 – Legal aid

Parties shall provide for the right to legal assistance and to free legal aid for victims under the conditions provided by their internal law.

Article 58 – Statute of limitation

Parties shall take the necessary legislative and other measures to ensure that the statute of limitation for initiating any legal proceedings with regard to the offences established in accordance with Articles 36, 37, 38 and 39 of this Convention, shall continue for a period of time that is sufficient and commensurate with the gravity of the offence in question, to allow for the efficient initiation of proceedings after the victim has reached the age of majority.

Chapter VII – Migration and asylum

Article 59 – Residence status

1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims whose residence status depends on that of the spouse or partner as recognised by internal law, in the event of the dissolution of the marriage or the relationship, are granted in the event of particularly difficult circumstances, upon application, an autonomous residence permit irrespective of the duration of the marriage or the relationship. The conditions relating to the granting and duration of the autonomous residence permit are established by internal law.

2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims may obtain the suspension of expulsion proceedings initiated in relation to a residence status dependent on that of the spouse or partner as recognised by internal law to enable them to apply for an autonomous residence permit.

3 Parties shall issue a renewable residence permit to victims in one of the two following situations, or in both:

- a where the competent authority considers that their stay is necessary owing to their personal situation;
- b where the competent authority considers that their stay is necessary for the purpose of their co-operation with the competent authorities in investigation or criminal proceedings.

4 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims of forced marriage brought into another country for the purpose of the marriage and who, as a result, have lost their residence status in the country where they habitually reside, may regain this status.

Article 60 – Gender-based asylum claims

1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that gender-based violence against women may be recognised as a form of persecution within the meaning of Article 1, A (2), of the 1951 Convention relating to the Status of Refugees and as a form of serious harm giving rise to complementary/subsidiary protection.

2 Parties shall ensure that a gender-sensitive interpretation is given to each of the Convention grounds and that where it is established that the persecution feared is for one or more of these grounds, applicants shall be granted refugee status according to the applicable relevant instruments.

3 Parties shall take the necessary legislative or other measures to develop gender-sensitive reception procedures and support services for asylum-seekers as well as gender

guidelines and gender-sensitive asylum procedures, including refugee status determination and application for international protection.

Article 61 – Non-refoulement

1 Parties shall take the necessary legislative or other measures to respect the principle of non-refoulement in accordance with existing obligations under international law.

2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims of violence against women who are in need of protection, regardless of their status or residence, shall not be returned under any circumstances to any country where their life would be at risk or where they might be subjected to torture or inhuman or degrading treatment or punishment.

Chapter VIII – International co-operation

Article 62 – General principles

1 Parties shall co-operate with each other, in accordance with the provisions of this Convention, and through the application of relevant international and regional instruments on co-operation in civil and criminal matters, arrangements agreed on the basis of uniform or reciprocal legislation and internal laws, to the widest extent possible, for the purpose of:

- a preventing, combating and prosecuting all forms of violence covered by the scope of this Convention;
- b protecting and providing assistance to victims;
- c investigations or proceedings concerning the offences established in accordance with this Convention;
- d enforcing relevant civil and criminal judgments issued by the judicial authorities of Parties, including protection orders.

2 Parties shall take the necessary legislative or other measures to ensure that victims of an offence established in accordance with this Convention and committed in the territory of a Party other than the one where they reside may make a complaint before the competent authorities of their State of residence.

3 If a Party that makes mutual legal assistance in criminal matters, extradition or enforcement of civil or criminal judgments imposed by another Party to this Convention

conditional on the existence of a treaty receives a request for such legal co-operation from a Party with which it has not concluded such a treaty, it may consider this Convention to be the legal basis for mutual legal assistance in criminal matters, extradition or enforcement of civil or criminal judgments imposed by the other Party in respect of the offences established in accordance with this Convention.

4 Parties shall endeavour to integrate, where appropriate, the prevention and the fight against violence against women and domestic violence in assistance programmes for development provided for the benefit of third States, including by entering into bilateral and multilateral agreements with third States with a view to facilitating the protection of victims in accordance with Article 18, paragraph 5.

Article 63 – Measures relating to persons at risk

When a Party, on the basis of the information at its disposal, has reasonable grounds to believe that a person is at immediate risk of being subjected to any of the acts of violence referred to in Articles 36, 37, 38 and 39 of this Convention on the territory of another Party, the Party that has the information is encouraged to transmit it without delay to the latter for the purpose of ensuring that appropriate protection measures are taken. Where applicable, this information shall include details on existing protection provisions for the benefit of the person at risk.

Article 64 – Information

1 The requested Party shall promptly inform the requesting Party of the final result of the action taken under this chapter. The requested Party shall also promptly inform the requesting Party of any circumstances which render impossible the carrying out of the action sought or are likely to delay it significantly.

2 A Party may, within the limits of its internal law, without prior request, forward to another Party information obtained within the framework of its own investigations when it considers that the disclosure of such information might assist the receiving Party in preventing criminal offences established in accordance with this Convention or in initiating or carrying out investigations or proceedings concerning such criminal offences or that it might lead to a request for co-operation by that Party under this chapter.

3 A Party receiving any information in accordance with paragraph 2 shall submit such information to its competent authorities in order that proceedings may be taken if they are considered appropriate, or that this information may be taken into account in relevant civil and criminal proceedings.

Article 65 – Data Protection

Personal data shall be stored and used pursuant to the obligations undertaken by the Parties under the Convention for the Protection of Individuals with regard to Automatic Processing of Personal Data (ETS No. 108).

Chapter IX – Monitoring mechanism

Article 66 – Group of experts on action against violence against women and domestic violence

1 The Group of experts on action against violence against women and domestic violence (hereinafter referred to as "GREVIO") shall monitor the implementation of this Convention by the Parties.

2 GREVIO shall be composed of a minimum of 10 members and a maximum of 15 members, taking into account a gender and geographical balance, as well as multidisciplinary expertise. Its members shall be elected by the Committee of the Parties from among candidates nominated by the Parties for a term of office of four years, renewable once, and chosen from among nationals of the Parties.

3 The initial election of 10 members shall be held within a period of one year following the entry into force of this Convention. The election of 5 additional members shall be held following the 25th ratification or accession.

4 The election of the members of GREVIO shall be based on the following principles:

a they shall be chosen according to a transparent procedure from among persons of high moral character, known for their recognised competence in the fields of human rights, gender equality, violence against women and domestic violence, or assistance to and protection of victims, or having demonstrated professional experience in the areas covered by this Convention;

b no two members of GREVIO may be nationals of the same State;

c they should represent the main legal systems;

d they should represent relevant actors and agencies in the field of violence against women and domestic violence;

e they shall sit in their individual capacity and shall be independent and impartial in the exercise of their functions, and shall be available to carry out their duties in an effective manner.

5 The election procedure of the members of GREVIO shall be determined by the Committee of Ministers of the Council of Europe, after consulting with and obtaining the unanimous consent of the Parties, within a period of six months following the entry into force of this Convention.

6 GREVIO shall adopt its own rules of procedure.

7 Members of GREVIO, and other members of delegations carrying out the country visits as set forth in Article 68, paragraphs 9 and 14, shall enjoy the privileges and immunities established in the appendix to this Convention.

Article 67 – Committee of the Parties

1 The Committee of the Parties shall be composed of the representatives of the Parties to the Convention.

2 The Committee of the Parties shall be convened by the Secretary General of the Council of Europe. Its first meeting shall be held within a period of one year following the entry into force of this Convention in order to elect the members of GREVIO. It shall subsequently meet whenever one third of the Parties, the President of the Committee of the Parties or the Secretary General so requests.

3 The Committee of the Parties shall adopt its own rules of procedure.

Article 68 – Procedure

1 Parties shall submit to the Secretary General of the Council of Europe, based on a questionnaire prepared by GREVIO, a report on legislative and other measures giving effect to the provisions of this Convention, for consideration by GREVIO.

2 GREVIO shall consider the report submitted in accordance with paragraph 1 with the representatives of the Party concerned.

3 Subsequent evaluation procedures shall be divided into rounds, the length of which is determined by GREVIO. At the beginning of each round GREVIO shall select the specific provisions on which the evaluation procedure shall be based and send out a questionnaire.

4 GREVIO shall define the appropriate means to carry out this monitoring procedure. It may in particular adopt a questionnaire for each evaluation round, which shall serve as a basis for the evaluation procedure of the implementation by the Parties. This questionnaire shall be addressed to all Parties. Parties shall respond to this questionnaire, as well as to any other request of information from GREVIO.

5 GREVIO may receive information on the implementation of the Convention from non-governmental organisations and civil society, as well as from national institutions for the protection of human rights.

6 GREVIO shall take due consideration of the existing information available from other regional and international instruments and bodies in areas falling within the scope of this Convention.

7 When adopting a questionnaire for each evaluation round, GREVIO shall take due consideration of the existing data collection and research in the Parties as referred to in Article 11 of this Convention.

8 GREVIO may receive information on the implementation of the Convention from the Council of Europe Commissioner for Human Rights, the Parliamentary Assembly and relevant specialised bodies of the Council of Europe, as well as those established under other international instruments. Complaints presented to these bodies and their outcome will be made available to GREVIO.

9 GREVIO may subsidiarily organise, in co-operation with the national authorities and with the assistance of independent national experts, country visits, if the information gained is insufficient or in cases provided for in paragraph 14. During these visits, GREVIO may be assisted by specialists in specific fields.

10 GREVIO shall prepare a draft report containing its analysis concerning the implementation of the provisions on which the evaluation is based, as well as its suggestions and proposals concerning the way in which the Party concerned may deal with the problems which have been identified. The draft report shall be transmitted for comments to the Party which undergoes the evaluation. Its comments shall be taken into account by GREVIO when adopting its report.

11 On the basis of all the information received and the comments by the Parties, GREVIO shall adopt its report and conclusions concerning the measures taken by the Party concerned to implement the provisions of this Convention. This report and the conclusions shall be sent to the Party concerned and to the Committee of the Parties. The report and conclusions of GREVIO shall be made public as from their adoption, together with eventual comments by the Party concerned.

12 Without prejudice to the procedure of paragraphs 1 to 8, the Committee of the Parties may adopt, on the basis of the report and conclusions of GREVIO, recommendations addressed to this Party (a) concerning the measures to be taken to implement the conclusions of GREVIO, if necessary setting a date for submitting information on their implementation, and (b) aiming at promoting co-operation with that Party for the proper implementation of this Convention.

13 If GREVIO receives reliable information indicating a situation where problems require immediate attention to prevent or limit the scale or number of serious violations of the Convention, it may request the urgent submission of a special report concerning measures taken to prevent a serious, massive or persistent pattern of violence against women.

14 Taking into account the information submitted by the Party concerned, as well as any other reliable information available to it, GREVIO may designate one or more of its members to conduct an inquiry and to report urgently to GREVIO. Where warranted and with the consent of the Party, the inquiry may include a visit to its territory.

15 After examining the findings of the inquiry referred to in paragraph 14, GREVIO shall transmit these findings to the Party concerned and, where appropriate, to the Committee of the Parties and the Committee of Ministers of the Council of Europe together with any comments and recommendations.

Article 69 – General recommendations

GREVIO may adopt, where appropriate, general recommendations on the implementation of this Convention.

Article 70 – Parliamentary involvement in monitoring

- 1 National parliaments shall be invited to participate in the monitoring of the measures taken for the implementation of this Convention.
- 2 Parties shall submit the reports of GREVIO to their national parliaments.
- 3 The Parliamentary Assembly of the Council of Europe shall be invited to regularly take stock of the implementation of this Convention.

Chapter X – Relationship with other international instruments

Article 71 – Relationship with other international instruments

- 1 This Convention shall not affect obligations arising from other international instruments to which Parties to this Convention are Parties or shall become Parties and which contain provisions on matters governed by this Convention.
- 2 The Parties to this Convention may conclude bilateral or multilateral agreements with one another on the matters dealt with in this Convention, for purposes of supplementing or strengthening its provisions or facilitating the application of the principles embodied in it.

Chapter XI – Amendments to the Convention

Article 72 – Amendments

1 Any proposal for an amendment to this Convention presented by a Party shall be communicated to the Secretary General of the Council of Europe and forwarded by her or him to the member States of the Council of Europe, any signatory, any Party, the European Union, any State invited to sign this Convention in accordance with the provisions of Article 75, and any State invited to accede to this Convention in accordance with the provisions of Article 76.

2 The Committee of Ministers of the Council of Europe shall consider the proposed amendment and, after having consulted the Parties to this Convention that are not members of the Council of Europe, may adopt the amendment by the majority provided for in Article 20.d of the Statute of the Council of Europe.

3 The text of any amendment adopted by the Committee of Ministers in accordance with paragraph 2 shall be forwarded to the Parties for acceptance.

4 Any amendment adopted in accordance with paragraph 2 shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of one month after the date on which all Parties have informed the Secretary General of their acceptance.

Chapter XII – Final clauses

Article 73 – Effects of this Convention

The provisions of this Convention shall not prejudice the provisions of internal law and binding international instruments which are already in force or may come into force, under which more favourable rights are or would be accorded to persons in preventing and combating violence against women and domestic violence.

Article 74 – Dispute settlement

1 The Parties to any dispute which may arise concerning the application or interpretation of the provisions of this Convention shall first seek to resolve it by means of negotiation, conciliation, arbitration or by any other methods of peaceful settlement accepted by mutual agreement between them.

2 The Committee of Ministers of the Council of Europe may establish procedures of settlement to be available for use by the Parties in dispute if they should so agree.

Article 75 – Signature and entry into force

1 This Convention shall be open for signature by the member States of the Council of Europe, the non-member States which have participated in its elaboration and the European Union.

2 This Convention is subject to ratification, acceptance or approval. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Secretary General of the Council of Europe.

3 This Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date on which 10 signatories, including at least 8 member States of the Council of Europe, have expressed their consent to be bound by the Convention in accordance with the provisions of paragraph 2.

4 In respect of any State referred to in paragraph 1 or the European Union, which subsequently expresses its consent to be bound by it, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of the deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval.

Article 76 – Accession to the Convention

1 After the entry into force of this Convention, the Committee of Ministers of the Council of Europe may, after consultation of the Parties to this Convention and obtaining their unanimous consent, invite any non-member State of the Council of Europe, which has not participated in the elaboration of the Convention, to accede to this Convention by a decision taken by the majority provided for in Article 20.d of the Statute of the Council of Europe, and by unanimous vote of the representatives of the Parties entitled to sit on the Committee of Ministers.

2 In respect of any acceding State, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of deposit of the instrument of accession with the Secretary General of the Council of Europe.

Article 77 – Territorial application

1 Any State or the European Union may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, specify the territory or territories to which this Convention shall apply.

2 Any Party may, at any later date, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, extend the application of this Convention to any other territory specified in the declaration and for whose international relations it is responsible or on

whose behalf it is authorised to give undertakings. In respect of such territory, the Convention shall enter into force on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such declaration by the Secretary General.

3 Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe. The withdrawal shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of such notification by the Secretary General.

Article 78 – Reservations

1 No reservation may be made in respect of any provision of this Convention, with the exceptions provided for in paragraphs 2 and 3.

2 Any State or the European Union may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, declare that it reserves the right not to apply or to apply only in specific cases or conditions the provisions laid down in:

- Article 30, paragraph 2;
- Article 44, paragraphs 1.e, 3 and 4;
- Article 55, paragraph 1 in respect of Article 35 regarding minor offences;
- Article 58 in respect of Articles 37, 38 and 39;
- Article 59.

3 Any State or the European Union may, at the time of signature or when depositing its instrument of ratification, acceptance, approval or accession, by a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe, declare that it reserves the right to provide for non-criminal sanctions, instead of criminal sanctions, for the behaviours referred to in Articles 33 and 34.

4 Any Party may wholly or partly withdraw a reservation by means of a declaration addressed to the Secretary General of the Council of Europe. This declaration shall become effective as from its date of receipt by the Secretary General.

Article 79 – Validity and review of reservations

1 Reservations referred to in Article 78, paragraphs 2 and 3, shall be valid for a period of five years from the day of the entry into force of this Convention in respect of the Party concerned. However, such reservations may be renewed for periods of the same duration.

2 Eighteen months before the date of expiry of the reservation, the Secretariat General of the Council of Europe shall give notice of that expiry to the Party concerned. No later than three months before the expiry, the Party shall notify the Secretary General that it is

upholding, amending or withdrawing its reservation. In the absence of a notification by the Party concerned, the Secretariat General shall inform that Party that its reservation is considered to have been extended automatically for a period of six months. Failure by the Party concerned to notify its intention to uphold or modify its reservation before the expiry of that period shall cause the reservation to lapse.

3 If a Party makes a reservation in conformity with Article 78, paragraphs 2 and 3, it shall provide, before its renewal or upon request, an explanation to GREVIO, on the grounds justifying its continuance.

Article 80 – Denunciation

1 Any Party may, at any time, denounce this Convention by means of a notification addressed to the Secretary General of the Council of Europe.

2 Such denunciation shall become effective on the first day of the month following the expiration of a period of three months after the date of receipt of the notification by the Secretary General.

Article 81 – Notification

The Secretary General of the Council of Europe shall notify the member States of the Council of Europe, the non-member States which have participated in its elaboration, any signatory, any Party, the European Union, and any State invited to accede to this Convention of:

- a any signature;
- b the deposit of any instrument of ratification, acceptance, approval or accession;
- c any date of entry into force of this Convention in accordance with Articles 75 and 76;
- d any amendment adopted in accordance with Article 72 and the date on which such an amendment enters into force;
- e any reservation and withdrawal of reservation made in pursuance of Article 78;
- f any denunciation made in pursuance of the provisions of Article 80;
- g any other act, notification or communication relating to this Convention.

In witness whereof the undersigned, being duly authorised thereto, have signed this Convention.

Done at [Istanbul], this [11th] day of [May 2011], in English and in French, both texts being equally authentic, in a single copy which shall be deposited in the archives of the Council of Europe. The Secretary General of the Council of Europe shall transmit certified copies to each member State of the Council of Europe, to the non-member States which have participated in the elaboration of this Convention, to the European Union and to any State invited to accede to this Convention.

Appendix – Privileges and immunities (Article 66)

1 This appendix shall apply to the members of GREVIO mentioned in Article 66 of the Convention, as well as to other members of the country visit delegations. For the purpose of this appendix, the term “other members of the country visit delegations” shall include the independent national experts and the specialists mentioned in Article 68, paragraph 9, of the Convention, staff members of the Council of Europe and interpreters employed by the Council of Europe accompanying GREVIO during its country visits.

2 The members of GREVIO and the other members of the country visit delegations shall, while exercising their functions relating to the preparation and the carrying out of country visits, as well as the follow-up thereto, and travelling in connection with those functions, enjoy the following privileges and immunities:

a immunity from personal arrest or detention and from seizure of their personal baggage, and immunity from legal process of every kind in respect of words spoken or written and all acts performed by them in their official capacity;

b exemption from any restrictions on their freedom of movement on exit from and return to their country of residence, and entry into and exit from the country in which they exercise their functions, and from alien registration in the country which they are visiting or through which they are passing in the exercise of their functions.

3 In the course of journeys undertaken in the exercise of their functions, the members of GREVIO and the other members of the country visit delegations shall, in the matter of customs and exchange control, be accorded the same facilities as those accorded to representatives of foreign governments on temporary official duty.

4 The documents relating to the evaluation of the implementation of the Convention carried by members of GREVIO and other members of the country visit delegations shall be inviolable insofar as they concern the activity of GREVIO. No stoppage or censorship shall be applied to the official correspondence of GREVIO or to official communications of members of GREVIO and other members of the country visit delegations.

5 In order to secure for the members of GREVIO and the other members of the country visit delegations complete freedom of speech and complete independence in the discharge of their duties, the immunity from legal process in respect of words spoken or written and all acts done by them in discharging their duties shall continue to be accorded, notwithstanding that the persons concerned are no longer engaged in the discharge of such duties.

6 Privileges and immunities are granted to the persons mentioned in paragraph 1 of this appendix in order to safeguard the independent exercise of their functions in the interests of GREVIO and not for their personal benefit. The waiver of immunities of the persons mentioned in paragraph 1 of this appendix shall be made by the Secretary General of the Council of Europe in any case where, in his or her opinion, the immunity would impede the course of justice and where it can be waived without prejudice to the interests of GREVIO.

CETS/STCE No. 210

**COUNCIL OF EUROPE CONVENTION ON PREVENTING AND COMBATING VIOLENCE
AGAINST WOMEN AND DOMESTIC VIOLENCE**

opened for signature, in Istanbul, on 11 May 2011

**CONVENTION DU CONSEIL DE L'EUROPE SUR LA PREVENTION ET LA LUTTE
CONTRE LA VIOLENCE A L'EGARD DES FEMMES ET LA VIOLENCE DOMESTIQUE**

ouverte à la signature, à Istanbul, le 11 mai 2011

**Reservations and Declarations
Réserves et Déclarations**

LITHUANIA

Declaration *contained in a Note Verbale from the Ministry of Foreign Affairs from Lithuania, dated 6 June 2013, handed over to the Secretary General at the time of signature of the Instrument, on 7 June 2013- Or. Engl.*

The Republic of Lithuania declares that it will apply the Convention in conformity with the principles and the provisions of the Constitution of the Republic of Lithuania.

LITUANIE

Déclaration *consignée dans une Note Verbale du Ministère des Affaires étrangères de la Lituanie, datée du 6 juin 2013, remise au Secrétaire Générale au moment de la signature de l'Instrument, le 7 juin 2012 - Or. angl.*

La République de Lituanie déclare qu'elle appliquera la Convention conformément aux principes et aux dispositions de la Constitution de la République de Lituanie.

COUNCIL OF EUROPE CONSEIL DE L'EUROPE

CETS/STCE No. 210

**COUNCIL OF EUROPE CONVENTION ON PREVENTING AND COMBATING VIOLENCE
AGAINST WOMEN AND DOMESTIC VIOLENCE**

opened for signature, in Istanbul, on 11 May 2011

**CONVENTION DU CONSEIL DE L'EUROPE SUR LA PREVENTION ET LA LUTTE
CONTRE LA VIOLENCE A L'EGARD DES FEMMES ET LA VIOLENCE DOMESTIQUE**

ouverte à la signature, à Istanbul, le 11 mai 2011

**Reservations and Declarations
Réerves et Déclarations**

ITALY

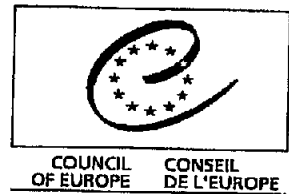
Declaration *contained in a Note verbale from the Permanent Representation of Italy, deposited at the time of the signature of the Instrument on 27 September 2012 - Or. Engl.*

Italy declares that it will apply the Convention in conformity with the principles and the provisions of the Italian Constitution.

ITALIE

Déclaration *consignée dans une Note verbale de la Représentation Permanente de l'Italie, déposée au moment de la signature de l'Instrument le 27 septembre 2012 - Or. angl.*

L'Italie déclare qu'elle appliquera la Convention conformément aux principes et aux dispositions de la Constitution italienne.

CETS/STCE No. 210

**COUNCIL OF EUROPE CONVENTION ON PREVENTING AND COMBATING VIOLENCE
AGAINST WOMEN AND DOMESTIC VIOLENCE**

opened for signature, in Istanbul, on 11 May 2011

**CONVENTION DU CONSEIL DE L'EUROPE SUR LA PREVENTION ET LA LUTTE
CONTRE LA VIOLENCE A L'EGARD DES FEMMES ET LA VIOLENCE DOMESTIQUE**

ouverte à la signature, à Istanbul, le 11 mai 2011

**Reservations and Declarations
Réserves et Déclarations**

MALTA

Reservations *contained in a Note verbale from the Permanent Representation of Malta, handed over at the time of signature of the instrument on 21 May 2012 - Or. Engl.*

In accordance with Article 78, paragraph 2, subparagraphs 1 and 2, of the Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence, Malta is making the following reservations:

At this stage, Malta reserves the right not to apply Article 30(2) of the Convention and to continue to apply its current legislation in so far as State compensation is concerned.

Malta reserves the right not to apply Article 44(1)(e) and to establish jurisdiction when the offense is committed by a person holding permanent residence in terms of Article 7 of the Immigration Act.

At this stage, Malta reserves the right not to apply Article 59 and to continue to apply its current legislation in so far as the residence status of victims of violence whose residence status depends on that of the spouse or partner are concerned.

MALTE

Réserves *consignées dans une Note verbale de la Représentation Permanente de Malte, remise lors de signature de l'instrument le 21 mai 2012 - Or. angl.*

Conformément à l'article 78, paragraphe 2, alinéas 1 et 2, de la Convention du Conseil de l'Europe sur la prévention et la lutte contre la violence à l'égard des femmes et la violence domestique, Malte émet les réserves suivantes :

A ce stade, Malte se réserve le droit de ne pas appliquer l'article 30, paragraphe 2, de la Convention et de continuer à appliquer sa législation en vigueur, en ce qui concerne l'indemnisation par l'Etat.

Malte se réserve le droit de ne pas appliquer l'article 44, paragraphe 1, alinéa e et d'établir sa compétence, lorsque l'infraction est commise par une personne ayant sa résidence permanente au sens de l'article 7 de la Loi sur l'immigration.

A ce stade, Malte se réserve le droit de ne pas appliquer l'article 59 et de continuer à appliquer sa législation en vigueur en ce qui concerne le statut de résident des victimes de violence dont le statut de résident dépend de celui de leur conjoint ou partenaire.

COUNCIL OF EUROPE CONSEIL DE L'EUROPE

CETS/STCE No. 210

**COUNCIL OF EUROPE CONVENTION ON PREVENTING AND COMBATING VIOLENCE
AGAINST WOMEN AND DOMESTIC VIOLENCE**

opened for signature, in Istanbul, on 11 May 2011

**CONVENTION DU CONSEIL DE L'EUROPE SUR LA PREVENTION ET LA LUTTE
CONTRE LA VIOLENCE A L'EGARD DES FEMMES ET LA VIOLENCE DOMESTIQUE**

ouverte à la signature, à Istanbul, le 11 mai 2011

**Reservations and Declarations
Réserves et Déclarations**

SERBIA

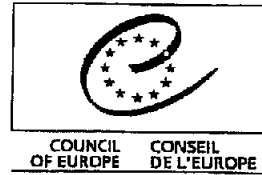
Reservation contained in the full powers of signature deposited on 4 April 2012 - Or. Engl.

In accordance with Article 78, paragraph 2, subparagraphs 1 and 2, of the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence, the Republic of Serbia reserves the right not to apply the provisions under Article 30, paragraph 2, and Article 44, paragraph 1.e, 3 and 4, of the Convention pending the alignment of its national criminal legislation with the said provisions of the Convention.

SERBIE

Réserve consignée dans les pleins pouvoirs de signature déposés le 4 avril 2012 - Or. angl.

Conformément à l'article 78, paragraphe 2, alinéas 1 et 2, de la Convention du Conseil de l'Europe sur la prévention et la lutte contre la violence à l'égard des femmes et la violence domestique, la République de Serbie se réserve le droit de ne pas appliquer les dispositions prévues à l'article 30, paragraphe 2, et à l'article 44, paragraphes 1.e, 3 et 4, de la Convention en attendant l'alignement de sa législation pénale nationale avec lesdites dispositions de la Convention.

CETS/STCE No. 210

**COUNCIL OF EUROPE CONVENTION ON PREVENTING AND COMBATING VIOLENCE
AGAINST WOMEN AND DOMESTIC VIOLENCE**

opened for signature, in Istanbul, on 11 May 2011

**CONVENTION DU CONSEIL DE L'EUROPE SUR LA PREVENTION ET LA LUTTE
CONTRE LA VIOLENCE A L'EGARD DES FEMMES ET LA VIOLENCE DOMESTIQUE**

ouverte à la signature, à Istanbul, le 11 mai 2011

**Reservations and Declarations
Réserves et Déclarations**

GERMANY

Reservation *handed over by the State Secretary for Foreign Affairs of Germany to the Secretary General of the Council of Europe at the time of signature of the instrument, on 11 May 2011 - Or. Engl.*

In accordance with Article 78, paragraph 2, of the Convention, the Federal Republic of Germany reserves the right not to apply the provisions laid down in Article 59, paragraphs 2 and 3, of the Convention.

ALLEMAGNE

Réserve *remise par le Secrétaire d'Etat aux Affaires étrangères de l'Allemagne au Secrétaire Général du Conseil de l'Europe lors de la signature de l'instrument le 11 mai 2011 - Or. angl.*

Conformément à l'article 78, paragraphe 2, de la Convention, la République fédérale d'Allemagne se réserve le droit de ne pas appliquer les dispositions prévues à l'article 59, paragraphes 2 et 3, de la Convention.

Warszawa, dnia 5 grudnia 2013 r.

Minister
Spraw Zagranicznych

DPUE - 920 - 215 – 11/12/13/ma/5

DPUE.920.1813.2013 / 1

opinia o zgodności z prawem Unii Europejskiej projektu ustawy o ratyfikacji Konwencji Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej, sporządzonej w Stambule dnia 11 maja 2011 r. wyrażona na podstawie art. 13 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2007 r. Nr 65, poz. 437 z późn. zm.) przez ministra właściwego do spraw członkostwa Rzeczypospolitej Polskiej w Unii Europejskiej

Projekt ustawy nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

z up. Ministra Spraw Zagranicznych

Podpis: Artur Kucuk-Par